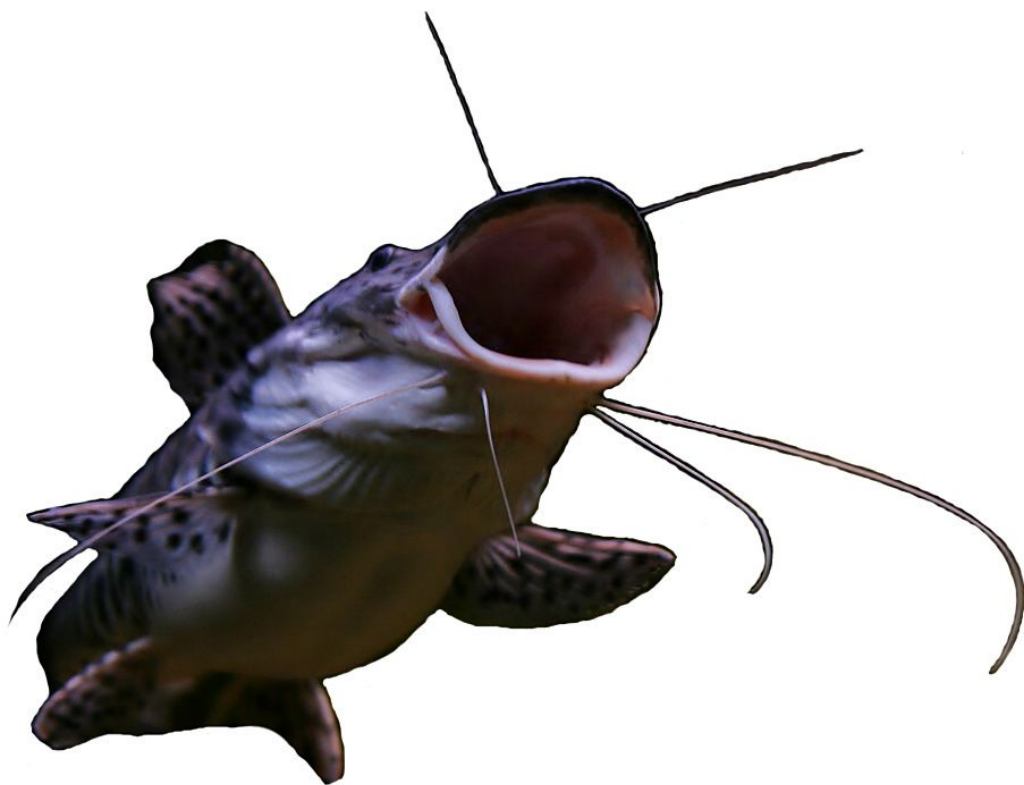

NA

VELIKOSTI ZÁLEŽÍ

TÉMA: VELKÉ RYBY, VELKÁ AKVÁRIA

Malawi 3100 l, Králové Orinoka
Aristochromis, Pangasius, Oreochromis

BIOTOPY: Apure, Venezuela
stěhování ryb

DIVOKÉ GUPKY NA SLOVENSKU

AQUADESIGN: Tanganika 152 litrů
reportáže: první ostravská aquaburza

AKVAJAR 2009

Milé akvaristky, milí akvaristé,

jaro nám přineslo chřipku, zeleň, přival nově energie a neodneslo nám ani „krizi“, ani akvária. Z toho tak nějak vyplývá, že život jde dál a my s ním zatím držíme krok. Ačkoli nerada pletu peníze a koničky dohromady, dnes udělám výjimku. Na portálu Akva.sk totiž někdo založil diskusní téma „Ekonomická Kríza – odrazila sa aj na Vašom hobby?“. Odpovědi byly veskrze optimistické, ale donutily mě se trochu zamyslet nad mou vlastní situací. Ono totiž prý kdo chce, práci si najde, ale musí jít za ní... to dává smysl, jen kdyby to nepsal akvarista. Zkuste se stěhovat s celou tou vaší vodní říší!

Pro mě jsou tyto úvahy už nějakou dobu aktuální. A tak nad tím přemýšlím a uvědomuju si, že bych se akvárií nevzdala. Ani ryb. A dokonce ani těch ryb, co mám teď – tím nemyslím druhy, ale konkrétní jedince, moje šupinaté přátele. A teď nevím, jestli je to normální, nebo ne? Jak to máte Vy?

Při oslovování autorů pro sedmnácté číslo *Akvária* jsem si uvědomila ještě jednu věc: ti z nás, kteří mají opravdu velké nádrže, nemají na nic čas. Může to samozřejmě být náhoda. Já si to nemyslím, ale závěry si vyvoďte každý sám.

Ale skončím tuhle ekonomickou vsuvku a zmíním jedno daleko příjemnější zjištění. Před týdnem jsme měli v Bratislavě Akvajar. Přijela spousta milých lidí a znovu se ukázalo, že s klubovými kolegy a kamarády jsme už sehnali partu. Navíc se ozvali noví autoři pro náš časopis – práce na tomhle čísle mě opravdu bavila a všimněte si seznamu na spodku této stránky... Všem těmto lidem, se kterými jsem se na začátku jara setkala, ať už reálně či virtuálně, děkuju – že prostě jste.

A Vám, milí čtenáři, přeji příjemné chvíle nad stránkami *Akvária* a ještě více pak s podobně potrefenými přáteli :-)

Markéta Rejlková

(Foto: Peter Szalay)

Akvárium – dvojměsíčník, vydává KLUB.AKVA.SK – 17. číslo (vyšlo 4.5. 2009)

Redakční rada:

Branislav Barčín, Norman Durný, Miloslav Pešek, Markéta Rejlková

// klub@akva.sk

Na vzniku tohto čísla sa podieľali:

Branislav Barčín (alias barky), **Jan Bojko** (alias cichlidae), **Danny Blundell**, **Tomáš Dobrucký** (alias migo7), **Norman Durný** (alias Norman), **Milan Funtíček** (alias hifix), **Jean-Francois Helias** (www.anglingthailand.com), **Eubomír Holubčík** (alias pigeon), **Milan Horák**, **Miloš Chmelko** (alias Miloš), **Allan James** (www.scotcat.com), **David Kopeček** (alias Gagál, www.aquaburza.cz), **Marián Krcho** (alias Mariok), **Tomáš Kubík** (alias pytel), **Daphne Layley**, **Nikol Mládková**, **Martin Mosný** (alias rudo 2), **Chris Persson** (www.cichlidscene.com), **Miloslav Pešek** (alias milop), **Miroslav Polák** (alias mirec), **Markéta Rejlková** (alias Raviolka, sweb.cz/maniakva), **Adrian Simon** (alias adrianus-aquarius), **Roman Slaboch** (alias SoRex, www.akvarium.cz/1899), **Peter Szalay** (alias salik, www.akva.sk), **Jaromír Šmerda otec + syn** (www.sklorex-akvarium.cz), **Vladimír Volný** (alias Wladys), **Euboš Vrbický** (alias lubik)

Zákaz kopírovania a rozširovania textového či obrazového materiálu bez písomného súhlasu redakcie. © KLUB.AKVA.SK

Akvárium, číslo 17:

Editoriál.....2

Obsah.....3

Téma: Na velikosti záleží

Obrovské domácí akvárium.....4

Kus Afriky v izbe.....6

Králové Orinoka.....10

Ryby:

Velké ryby 12

Aristochromis christyi.....18

Na velikosti záleží.....22

Zamyslenie nad veľkými búračmi akvárií.....25

Ako riešite problémy typu *Pangasius*?.....28

Pre začiatočníkov:

Proč (ne)začít s akvaristikou.....30

Aquadesign:

Tanganika 152 litrů.....32

Biotopy:

Den u vody.....38

Za humny:

Populácia gupky v kúpeľnom potoku v Sliači.....48

Cichlidy:

Stěhování ryb.....54

Reportáže:

Víkend v Ružinove.....59

Akvajar očami organizátora.....60

První ostravská aquaburza.....70

Klub:

Pigeon.....72

Recenzie:

Claudia Dickinson: Aquarium Care of Cichlids.....76

4

12

18

32

38

48

60

72

TÉMA: NA VELIKOSTI ZÁLEŽÍ

Tématem sedmnáctého čísla časopisu Akvárium jsou velká akvária a velké ryby. Kdo z nás by nikdy nesnil o tom, že až bude velký, pořídí si dům a do něj opravdu obrovské akvárium? Několik takových šťastlivců, kteří mají s velkými akvárii nebo alespoň velkými rybami svoje zkušenosti, se o ně s námi podělí na následujících stránkách. A pokud o všech „tématech“ v našem časopise platilo, že jsme je vlastně jen lehce „nařukli“, tak o tomto VELKÉM tématu to nutně platí dvojnásob...

OBROVSKÉ DOMÁCE AKVÁRIUM

Chris Persson

Rozmýšľate nad veľkým domácim akváriom? Ak nie, aj tak existuje mnoho dobrých dôvodov preto, aby ste si jedno zaobstarali. Možno by ste chceli chovať jednu veľkú rybu, či dve, alebo viac agresívnych či veľa malých v jednej nádrži, alebo možno ste akvarista, ktorý je už pripravený na výzvu zriadiť a udržiavať väčšie akvárium.

Veľké akváriá ponúkajú veľa pre tých, pre ktorých je akvaristika ozajstným koníčkom. Okrem splnenia požiadavky na priestor pre veľké ryby ponúkajú veľké nádrže stabilnejšie biologické podmienky, ako podobne zarybnené a filtrované menšie nádrže. A ak je správne zriadené a udržiavané, veľké akvárium môže byť veľmi pôsobivým doplnkom pre váš domov.

Počas posledných 8 rokov som nakúpil, zariadil a udržiaval niekoľko veľkých akvárií, napr. jedno 270 cm dlhé, 1300-litrové sklenené akvárium. Pri práci s nimi som spoznal všetky ich pozitívne, ale aj nepríjemné aspekty. Premiestňoval som toľko ťažkých nádrží, že som vyčerpал dobú vôľu rodiny a priateľov a pomohol som svojmu chiropraktikovi pri financovaní štúdií jeho detí. Bol som na pokraji sporov s prepravnými spoločnosťami. Nalial, vylial a odčerpал som vodu v Noemových proporciách. A miloval som každú minútu.

Stále ste pripravení na výzvu zriadiť a udržiavať svoje obrovské domáce akvárium? Tak potom tu máte desať krokov k úspechu:

1. Záväzok

Ako nám môj starý otec vždy hovoril: „Ak niečo chcete spraviť, tak to robte poriadne... inak sa do toho ani radšej nepúšťajte vôbec!“ Je to motto, podľa ktorého by sa mali riadiť všetci nadšenci, ktorí sú odhodlaní k vytvoreniu veľkého akvária. Ešte pred tým, ako začnete, uistite sa, že budete mať podporu svojej rodiny; koniec koncov, to sú ľudia, ktorí budú zdieľať svoj domov s obrovskou konštrukciou naplnenou vodou. Tiež je potrebné uistiť sa, že máte potrebné finančné prostriedky na nákup kvalitných výrobkov. A nakoniec by ste si mali byť istý, že ste pripravení a odhodlaní venovať podstatný čas a úsilie na tento projekt.

2. Umiestnenie

Umiestnenie veľkej nádrže si vyžaduje nadštandardné predvídacie schopnosti. Ako vždy, potrebujete miesto bez priameho slnečného svetla a také, kde zvyčajne nie je veľa pohybu. Mali by ste tiež naplánovať miesto tak, aby ste mali ľahký prístup pri kŕmení a údržbe. Samozrejme budete chcieť umiestniť akvárium tak, aby ste Vy a Vaši hostia mali komfortný výhľad – ale pamätajte si, že k veľkým akváriám nemusíte sedieť tak blízko, ako k menším. Pri výbere miesta pre akvárium dbajte na proporcie, pretože obrovské akváriá môžu ľahko presahovať rozmery nábytku a tým „pohlcovať“ izbu. Zamyslite sa nad možnosťou nádrže zabudovanej do steny, čo môže predstavovať veľmi atraktívny vzhľad a tiež vám to umožní údržbu nádrže zo zákulisia.

3. Hmotnosť

Samozrejmosťou je, že veľké akvárium znamená veľkú hmotnosť. Iste, máte viac vody ako u menších nádrží, ale nezanedbávajte aj pridanú hmotnosť hrubšieho skla a robustnejšieho stojanu. Napríklad prázdne 500 l sklenené akvárium váži okolo 90 kg, kým 1135 l nádrž (prázdna) predstavuje približne 453 kg. K tomu pripočítajte 1 kg na 1 liter vody, väčšie skaly, kamene a samorasty. Moje 1300 l akvárium podľa môjho odhadu môže vážiť 2 tony!

Obrovské nádrže sú pravdepodobne najbezpečnejšie v suteréne na betónovom základe. Prvé poschodie je ešte reálne, za predpokladu, že podlahu riadne podopriete na danom mieste. Ale neprirábajte si zbytočné starosti a horné poschodia nechajte pre svoje malé nádrže.

4. Stojan

Stojany sú bežne k dispozícii pre max. 200 cm dlhé, 500 l nádrže; preto pre svoje obrovské akvárium si ich budete musieť objednať na zákazku, prípadne vyrobiť si ich sám. Tí, čo sú nešikovní v tesárskych otázkach, by mali zvážiť dať si stojan vyrobiť profesionálom. Zistite, ako vysoko chcete akvárium postaviť pre pohodlné prezeranie – ale zase nie tak vysoko, aby sa nádrž stala dominantou izby.

A nakoniec, pozrite sa na to, aký veľký priestor budete potrebovať pod akváriom pre všetko príslušenstvo, aby stojan poskytoval dostatok priestoru a ľahký prístup.

5. H₂O

Vieme, že budeme musieť akvárium napustiť vodou a počas údržby časť vody meniť: zdroj studenej a teplej vody, ako aj odtok sú nevyhnutnosťou. Hoci moderné systémy na výmenu vody ponúkajú vhodné riešenie, mali by sme zväziť aj ďalšie možnosti. Vďaka správne plánovaniu môžete docieľiť, že vodné potrubia v dome budú končiť blízko akvária, či dokonca priamo v nádrži; pre odvádzanie vody platí to isté. Pamätajte si, že výmena len 25 % objemu pri veľkej nádrži znamená veľa vody; predstavte si pohodlie otvorenia kohútika a odtoku a takto rapídne a ľahké vymieňanie vody...

6. Materiál

Sklo, alebo akrylát? Každý materiál poskytuje špecifické výhody a nevýhody. Všeobecne možno povedať, že akrylát je ľahší ako sklo a ľahšie sa dajú vyrobiť jedinečne tvarované, napr. extra vysoké profily; ale je drahší a trochu ľahšie sa poškrabe; avšak škrabance môžu byť leštením odstránené, kým u skla sú trvalé. Akrylát je údajne „priehľadnejší“ ako sklo a výrobcovia moderných akrylátových nádrží tvrdia, že dnešné akrylátové materiály už nemenia farbu, ako ich predchodcovia. Osobne by som už znovu nikdy nepoužil sklo na nádrže väčšie ako 680 l, už len pre rozdiel v hmotnosti.

7. Zdroj

Maloobchodné predajne Vám môžu zabezpečiť sklenené alebo akrylátové nádrže do cca 680 l, výnimočne aj 1000 l, ale vyššie už musíte vyberať jednu z troch možností:

a. Zlepte si vlastné. Táto alternatíva je k dispozícii iba pre tých, ktorí nemajú obe ruky ľavé ako ja. Môže to byť najmenej nákladnou cestou (pre návod prehľadajte internet). Sklenené tabule sú však ťažké a nemanipuluje sa s nimi ľahko, čo znamená, že nebudete schopní zlepiť veľkú nádrž bez pomoci. Dbajte na použitý silikón či iný tesniaci materiál, lebo nemusí byť schválený pre použitie v akváriách. Postupujte opatrne!

b. Objednajte si nádrž na zákazku u Vášho predajcu, pravdepodobne majú svoje kontakty na firmy, ktoré sa s lepením zaoberajú. Je to najpohodlnejším, ALE aj najdrahším spôsobom: budete platiť tisícky dolárov za nádrže nad 1100 l, na druhej strane však Vám zabezpečia dopravu a tiež pomôžu s prípadnými problémami, ktoré môžu nastať.

c. Zásielkový priamy nákup – zistil som, že toto je najviac rozumným kompromisom. Ak sa rozhodnete pre akrylát, existuje niekoľko výrobcov, ktoré svoje produkty pravidelne inzerujú. Výrobcovia sklenených nádrží, ktorí predávajú priamo verejnosti, sú menej častí, ale existujú. (Pozn. red.: *U nás je situácia iná, akrylátové nádrže nie sú bežne v ponuke.*) Ušetríte na cene nádrže, pripravte sa ale na skryté náklady, napr. prepravné a balné – spočítajte si tieto sumy ešte včas.

Na hrubé porovnanie: obchodníci mi dali cenové ponuky na 1300 l sklenené akvárium viac ako 4000 dolárov; priamo od výrobcu som akvárium kúpil za menej ako polovičnú cenu. (Pozn. red. *Ceny u nás a v USA sú naozaj veľmi rozdielne!*)

8. Doprava

Ak budete nakupovať priamo od výrobcu, buď Vám pošle akvárium na najbližšie letisko, alebo do depa prepravnej spoločnosti. Potom môžete zariadiť prevoz sám, alebo Vám ho môže zabezpečiť prepravná spoločnosť – v tomto prípade však buďte pripravení, že prepravná služba sa zastaví na najbližšom možnom mieste, Vy si však budete musieť zabezpečiť vyloženie a presun nádrže domov. Navyše tieto spoločnosti nie sú preslávené dodržiavaním termínov, preto ja radšej vždy vyzdvihnem nádrž sám s pomocníkmi už priamo v depe.

9. Presúvanie

Akonáhle máte nádrž pri vchode, budete potrebovať pomocníkov, aby ste ju dostali dovnútra. Raz som bol taký hlúpy, že som sa pokúsil premiestniť 500 l akvárium sám, ale nikdy viac. Môžete poprosiť členov rodiny alebo priateľov, aby pomohli, ale keď presúvate nádrže väčšie ako niekoľko sto kilogramov, budete potrebovať veľmi trpezlivých alebo veľmi silných priateľov! Väčšie sklenené nádrže môžu vyžadovať odbornú pomoc – raz som musel najatť až osem pomocníkov, aby sme dostali 1300-litrové akvárium do domu.

Plánujte dopredu! Presun môže vyžadovať otáčanie sa okolo rohov a vysporiadanie sa s rôznymi uhlami. Nie sú ojedinelé prípady, kedy bolo nutné vybrať okno či dvere! Raz som počul a zákazníkovi, ktorý si objednal tak veľké akvárium, že ho nevedel dostať do svojho domu! Takže dvakrát merať, raz rezať...

10. Filtrácia

Existuje široká škála možností pre filtrovanie veľkej nádrže. Hoci by ste mohli predpokladať, že najlepšou voľbou sú externé filtre, podľa mňa najlepšie je objednať nádrž s vyvŕtanými otvormi na hadice a k tomu malú nádrž, ktorá obsahuje filtračný materiál. Čerpadlá sú potom použité k obehu vody medzi hlavnou a malou nádržou cez PVC potrubia alebo flexibilné hadice. To môže znieť zložito, v skutočnosti je to však ľahšie, ako nainštalovať kohútik alebo WC – len nezaбудnite dať niekoľko dní lepidlu, aby poriadne vytvrdlo ešte pred tým, ako napustíte nádrž a pridáte ryby.

Takýto systém funguje skvele a umožní Vám dostať sa ľahko k filtračnému materiálu, dať ohrievač, UV sterilizátor apod. do tejto menšej nádrže, aby neboli pred očami a aby boli mimo dosahu veľkých rýb. Čerpadlá používané v tomto systéme sú veľmi výkonné. A pretože vzadu nie sú žiadne hadice, môžete akvárium pritlačiť až celkom k stene.

Úspech

Akonáhle je nádrž zariadená, napustená a filtrovaná, ste pripravení pridať ryby. Potom sa posaďte, spravte si pohodlie a začnite porozmýšľať nad ešte väčším akváriom, ktoré si postavíte nabudúce!

Preložené so súhlasom autora z [1]:

[1] www.aquarticles.com

[2] Wet Pet Gazette, Norwalk Aquarium Society – prvá publikácia

[3] www.cichlidscene.com – stránky autora

Preklad: Adrian Simon

KUS AFRIKY V IZBE

Tomáš Dobrucký

3100 l, to už zní zajímavě – vždycky jsi chtěl tak velké akvárium?

Moje prvé akvárium s Malawi som si zariadil 160-litrové, pretože som mal voľné miesto v stojane pod iným mojím 300 l akváriom. Hneď, ako som tam dal Malawi ryby, som zistil, že je to pre nich priestorovo nevyhovujúce. Tak som zvažoval, ako to poriešiť, a napokon som dal na mieru urobiť akvárium s objemom 675 l. Po nejakom tom roku som zistil, že ani 675 l akvárium už nevyhovuje kvôli rybám, ktoré sa mi vo veľkom množili a mladé rybky nikto nechcel. Preto som sa rozhodol pre toto 3100 l akvárium.

Vždy som chcel mať veľké akvárium, cez 3000 l – je to dá sa povedať môj sen, odkedy som začal chovať rybky.

Tak ako pri svojom 675 l akváriu, tak aj tu som rozmery akvária dával podľa požiadaviek Malawi rýb, t.j. veľký pôdorys akvária na úkor výšky (321 x 160 x 60 cm).

(Foto: Tomáš Dobrucký)

Proč zrovna Malawi?

Hneď, ako som si priniesol prvé Malawi ryby, ma upútalo ich správanie, pohyby pri plávaní. Po zariadení 675 l akvária, kde už na rozdiel od môjho prvého akvária bolo omnoho viac druhov rýb, sa mi zapáčila aj ich farebnosť. Nie nadarmo sa hovorí o Malawi ako o sladkovodnom mori. A nie málo pri rozhodovaní zohrala rolu aj kvalita našej vodovodnej vody. Máme totiž tvrdú a zásaditú vodu, ktorá najviac vyhovuje cichlidám.

Mohl bys popsať umístění akvária – bylo zapotřebí provádět nějaké stavební úpravy kvůli nosnosti podlahy?

Pre akvárium som vyhradil samostatnú miestnosť v dome na prízemí, natiahol som tam novú elektrickú sieť. Najdôležitejšiou úpravou bolo vytvorenie betónovej platne o hrúbke 15 cm; tá by aj podľa vyjadrenia statika mala nádrž v pohode udržať. Aj pri výrobe stojana som sa radil s ing. stavebníctva.

Na čem akvárium stojí?

Samotný stojan je murovaný z červených plných tehliel. Preklenky nad filtrami sú vystužené I profilmi. Akvárium je umiestnené v ľavom rohu miestnosti hneď pri stene a zaberá takmer jednu tretinu izby. Táto miestnosť nie je cez zimu obytná – je to taká relaxačná miestnosť, v ktorej chcem rozvíjať telo i dušu...

(Foto: Tomáš Dobrucký)

(Foto: Tomáš Dobrucký)

Jak probíhalo lepení samotného akvária?

Lepenie akvária prebiehalo na mieste. Hmotnosť samotného skla sa blížila ku 600 kg a hlavne rozmery akvária sú také, že by sa vcelku nedostalo do miestnosti.

Bolo použité sklo o hrúbke 15 mm. Samotné dno sa skladá z dvoch častí, nakoľko to má byť Malawi akvárium a bolo počítané so stovkami kilogramov kamenia. Pri dne tvorenom iba jednou tabuľou by hrozilo prasknutie z ohybu, nakoľko má dno rozmery 321 x 160 cm.

(Foto: Tomáš Dobrucký)

(Foto: Tomáš Dobrucký)

(Foto: Tomáš Dobrucký)

(Foto: Tomáš Dobrucký)

(Foto: Tomáš Dobrucký)

(Foto: Tomáš Dobrucký)

(Foto: Tomáš Dobrucký)

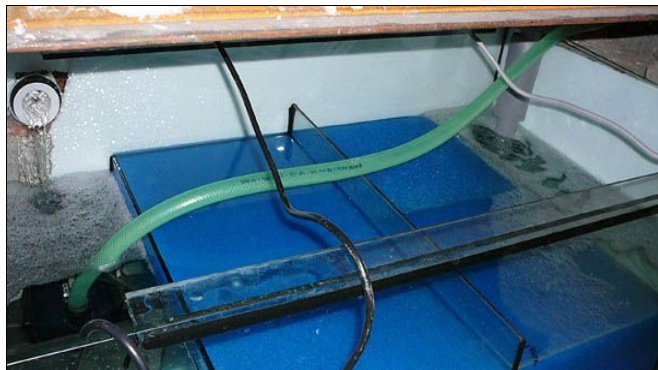
Čím akvárium vytápíš?

Na ohrevanie používam 3 x 300 W klasické ohrievače; tie akvárium aj cez zimu vykúria na 25 °C, aj keď okolitá teplota v izbe je cca 12-14 °C. Cez leto s vykurovaním už nie je až taký problém, keďže posledné letá sú u nás riadne horúce a teplotu 25 °C v pohode dosiahnem. Cez zimu pri výmene 650 l vody a následnom dopustení čerstvej studenej vody klesne teplota v akváriu na 20 °C; teplotu 25 °C tieto tri ohrievače dosiahnu za dva dni.

Jak je řešená filtrace?

Filtrácia je vyriešená cez dva prepady a 2 x 300 l vonkajšie celosklenené filtre (filtračná hmota v nich je molitan), ktoré sú spolu spojené. Vodu naspäť do akvária tlačí čerpadlo o výkone 3500 l/hod. Po zrušení 675 l akvária mi zostal vonkajší filter Fluval FX5, ktorý som po nejakom čase po úprave uchytenia hadíc pridal do tejto nádrže, a to hlavne ako výpomoc pri čerení hladiny.

(Foto: Tomáš Dobrucký)

Proč ses rozhodl pro HQI osvětlení?

Pri takto veľkom akváriu som bol rozhodnutý pre výbojky, nakoľko klasických trubíc by som tam musel dať neskutočné množstvo; čo by sa odzrkadlilo pri spotrebe energie a hlavne, pri údržbe akvária by mi tie trubice zavádzali. HQI výbojky mám vo výške cca 75 cm nad akváriom, takže môžem hoci aj chodiť po akváriu a svetlá mi nezavádzajú....

Kedže mám výbojky o príkone iba 70 W, tak na trhu nie je veľa typov vhodných pre akvárium. Preto používam výbojky, ktoré sa využívajú na more. Svetia do modra, ale to som aj chcel. Používam konkrétne výbojky Aquamedic 10000 (13000 K).

Prozradíš nám, kolik elektrické energie takové akvárium „sežere“?

Spotrebu elektrickej energie nemám presne vypočítanú. Čerpadlá mi spotrebujú 93 W x 24 hod. denne (2232 Wh). Na svetlá pripadne každý deň 3 x 70 W x 12 hod. (2520 Wh). Ale najväčšiu spotrebu má vykurovanie akvária... Kedže toto nemám nijako zmerané, tak môžem len povedať, že odkedy je toto akvárium v prevádzke, tak platíme za elektrinu cez zimu približne o 1500-1800 SKK viac ako dovtedy; cez leto je tento rozdiel asi 700-800 SKK.

A kolik energie bere akvárium Tobě? Jak řešíš např. výměnu vody, odkalování a jinou údržbu?

Čo sa týka údržby akvária, tak odkalovanie robím cez zimu cca raz za 4 mesiace, a to odkalujem cca 600 l vody. Cez letné mesiace odkalujem každé 2-3 týždne, a to zasa tých cca 600 l. Dôvod je jednoduchý – cez zimu je nákladné vyhrievanie. Kedže bývam v starom rodinnom dome, tak odkalovanie riešim cez plastové sudy a zo sudov cez čerpadlo do kanalizácie. Toto mám v pláne zjednodušiť...

Jak vypadá momentálně rybí osádka?

Samotná rybia osádka sa stále mení, a to z dôvodu značného pribúdania potomstva. Ale akvárium bolo zarybnenie osadenstvom z predošlého 675 l akvária a následne novými rybami v tomto počte (všetky ryby sú od Fuljera z Bytče):

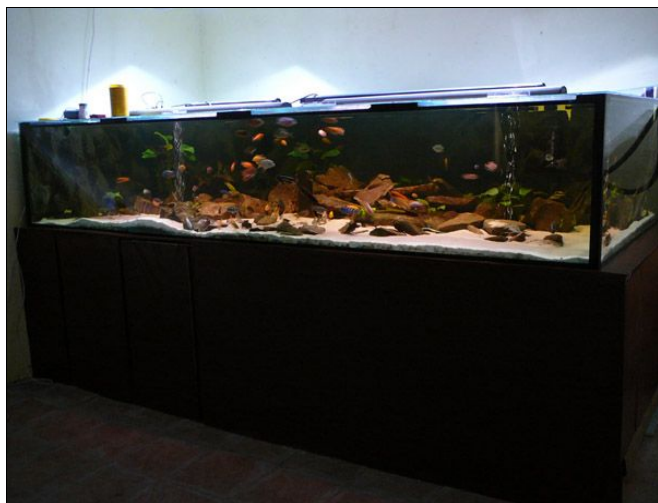
Aulonocara stuartgranti maleri 7 ks
Aulonocara 'Red Rubin' 7 ks
Aulonocara marmelade OB 5 ks
Aulonocara 'Fire Fish Red Dragon' 5 ks
Copadiochromis azureus 6 ks
Pseudotropheus sp. 'Polit' 7 ks
Labidochromis sp. 'Hongi' 7 ks
Protomelas fenestratus 7 ks
Pseudotropheus kingsizei 8 ks
Pseudotropheus demasoni 15 ks
Metriaclima estherae /red + red/ 7 ks
Metriaclima greshakei 8 ks
Melanochromis cyaneorhabdos (maingano) 5 ks
Pseudotropheus saulosi 'Coral Red' cca 5 ks
Labidochromis caeruleus yellow cca 11 ks

(Foto: Tomáš Dobrucký)

(Foto: Tomáš Dobrucký)

(Foto: Tomáš Dobrucký)

Kolik času uběhlo od chvíle, kdy sis závazně řekl „jdu do toho“, až po první pozorování ryb v nové nádrži?

Od chvíle, keď som začal rozmýšľať o takomto akváriu, prebehlo niekoľko mesiacov, dá sa povedať skoro aj rok. Keďže som nad tým začal rozmýšľať niekedy cez zimu a to sa veľmi nedajú robiť stavbárske práce, tak som do leta zberal informácie na Akva.sk a aj od samotných chovateľov, čo majú takéto väčšie nádrže. Hlavne ohľadom kúrenia, lebo toho som sa bál najviac...

V lete som začal s prerábkou miestnosti a na jeseň som dal objednať akvárium. Cez zimu som nechal zabehnúť vodu v akváriu a niekedy začiatkom marca nasledovného roku som tam presťahoval rybiu osádku zo staršieho akvária. Cez ďalšie leto som doplnil zbytok osádky.

Kdyby ses vrátil na začátek toho období, udělal bys něco jinak?

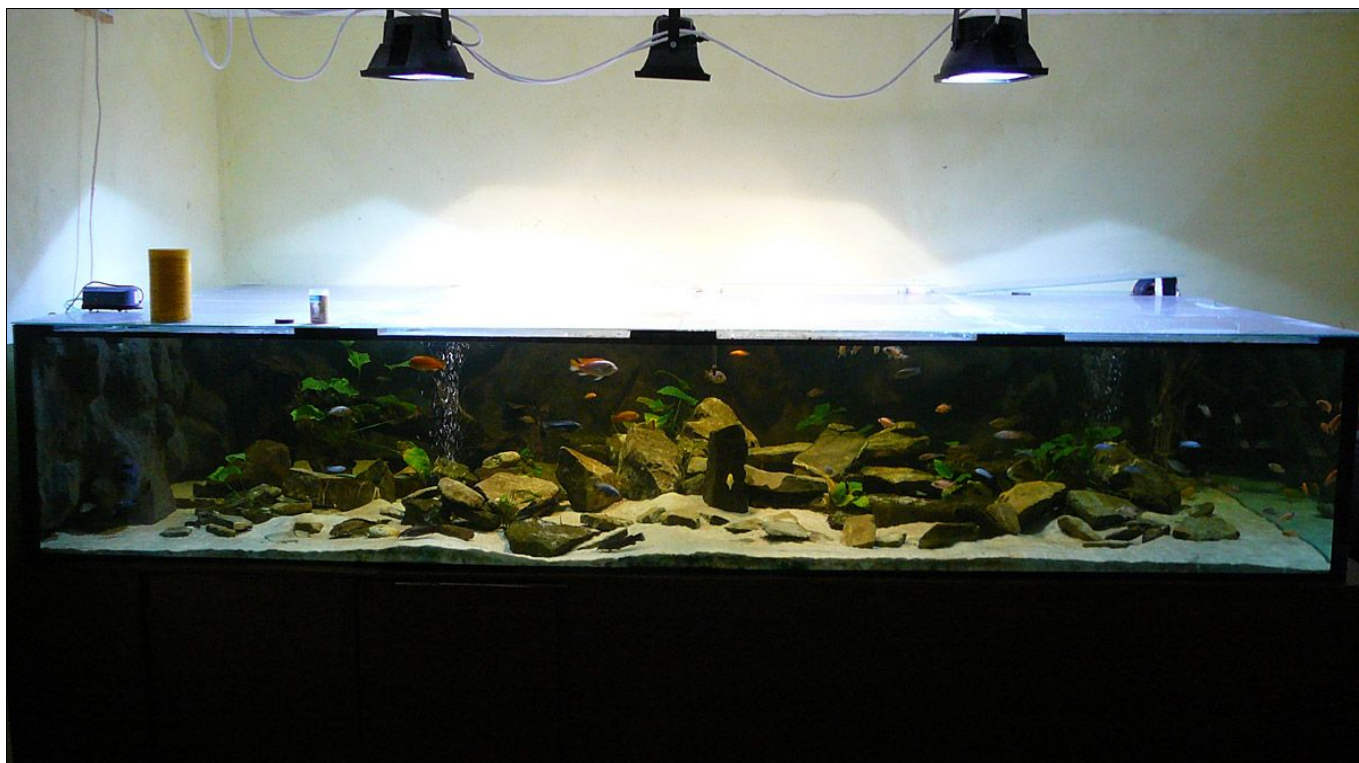
Ak by som sa mohol vrátiť v čase, tak by som určite spravil jednu zásadnú vec: akvárium by som nedal hneď k stene, ale nechal by som si tam miesto na prechod cca 40-50 cm. Nakoľko je nádrž široká 160 cm, tak pri ukladaní dekorácie, prípadne odkalovaní je nevyhnutné ísť do akvária.

A na závěr – užíváš si pohled na akvárium? Co bys poradil ostatním, kteří mají nějaké to volné místo a uvažují, že ho zaplní obří nádrž :-)?

S akváriom som veľmi spokojný, človek sa na to môže pozerat celé hodiny. Ale hlavne som spokojný s tým, že som vytvoril pre ryby vyhovujúce podmienky. Možno akvárium navonok nie je veľmi oku lahodiace (použil som iný druh kameňa, ako zvyčajne mávajú Malawisti), ale plní svoj cieľ – rybky sú spokojné! O tom svedčí aj fakt, že sa mi veľmi množia a zatiaľ som nemal žiadny úhyn. A to bol aj môj hlavný dôvod založenia tohoto akvária.

Preto odporúčam: treba si najprv porozmýšľať, aké ryby tam chcem chovať. Či mám ísť viac do šírky, alebo výšky akvária. Ďalej by som odporučil zistiť, akú máte v domácnosti vodu. Jej úprava a vyhrievanie u takýchto akvárií je oveľa nákladnejšie, ako pri nejakej 300 l nádrži. Lebo nie je problém, zriadiť takéto akvárium, ale uživiť ho. Ak počítam, tak čiastka za zriadenie akvária sa mi na vode a elektrine vyrovná za 3 roky. Ale na druhú stranu, keď už to akvárium urobíte, je to nádherný pocit pri pozeraní sa na spokojné rybky a nebanujem toho, že som to zriadil. Je to časť africkej prírody u mňa doma.

Ptala se: *Markéta Rejlková*

(Foto: Tomáš Dobrucký)

KRÁLOVÉ ORINOKA

Milan Funtíček

S akvaristikou jsem začal v raném dětství – s pětilitrovou nádrží pro paví oka – a pokračoval jsem s nádržemi pro první skaláry. Potom následovala dlouhá přestávka, trvající až do loňského roku...

Nápad na stavbu nádrže vznikl u vína; samozřejmě ne u první sklínky. Na jaře minulého roku jsme totiž dokončili 450-litrové akvárium pro skaláry a malé cichlidy v ložnici. Od té doby byly pořady v televizi jen kulisou a my jsme pozorovali podvodní svět. Jednou večer si takhle říkáme, že postavíme ještě jednu nádrž – trochu větší, vysokou aspoň 70 cm a na hloubku tolik, co dovolí dveře. Než jsme šli spát, tak už nádrž měla výšku 80 cm a byla dlouhá 200 cm.

Druhý den byl povolán statik (bydlíme v paneláku) a ten s takovou nádrží neměl žádný problém. Jenže když mně se tolik líbí druh *Pterophyllum altum*, a ten si zaslouží něco lepšího, tak jsem začal pobíhat s metrem v ruce a měřit, o kolik se dají pošoupnout dveře směrem do místnosti, kolik centimetrů zbývá k oknu, aby šlo otevřít, atd. A zrodily se rozměry skutečné: 270 cm délka, 100 cm výška a bohužel jen 63 cm hloubka.

To se už statik díval trochu zoufale, ale pak prohlásil: „Když to chcete, tak to chcete“ ...a dal ústní svolení ke stavbě nádrže.

Byl svařen stojan, který je ze dvou částí. Jedna přední část stojí na podlaze, vypodložená do vodováhy. Zadní je ukotvená na chemické kotvy do nosné zdi. Části jsou jen na volno spojeny pásovinou a sešroubovány. Horní desku tvoří dvě desky laťovky, napříč položené.

(Foto: Milan Funtíček)

Zhruba v této etapě stavby jsme se rozhodli na akvárium posadit skleněnou nadstavbu – paludárium, pro využití zcela nezbytného manipulačního prostoru, který je v ložnici též, ale jen jako prázdná díra ve skříni.

Takže boční a zadní stěny jsou z tabulí skla o výšce 120 cm a přední stěna o nich 100 cm. Boční a zadní stěny jsou vyšší, protože na rozšířené zadní výztuze jsou z pozadí vymodelovaná korýtka, která jsou naplněna šterkem a v této vrstvě zaplavována vyústěními z filtrů a čerpadel, a také substrátem pro rostliny. Tloušťka skla stěn akvária je 19 mm.

Na zadní výztuze se též nachází jezírko k dočišťování vody z rašelinového filtru o obsahu cca 10 l s prosklenou čelní stěnou, v kterém měly žít neonky. Jenže ty se záhy po vpuštění rozhodly přestěhovat do dolní nádrže, kde posloužily jako krmení rodu *Pterophyllum altum*.

Na akvárium je tedy posazena nadstavba o výšce 65 cm, splená vcelku na dílně z 10 mm skla. Tam se nachází vodopád s průchodem (tunýlkem) pro živočichy. Zadní a boční stěny jsou vymodelovány do tvaru skály a toto pozadí s měnícím se reliéfem prochází až na dno akvária.

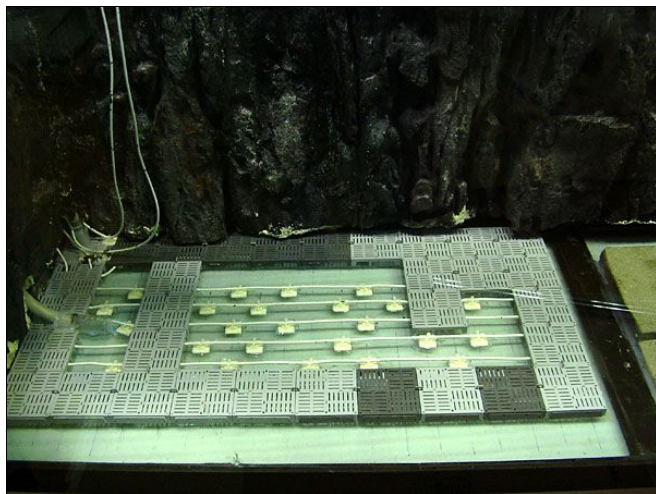
(Foto: Milan Funtíček)

Technologie nádrže:

Na dno, jež je spleno ze tří dílů, jsou v pravé a levé části umístěna **topení** ve formě topných kabelů. Další (třetí) kabelové topení spočívá na zadní výztuze a slouží k prohřívání kořenů rostlin zde vysazených, jako jsou emerzní echinodory, anubiasy a jiné. Na tomto prohříváném a odspodu zavlažovaném substrátu se výborně daří našim dvěma krajtám královským, které celkem s úspěchem likvidují rostlinstvo. Hlavní topení se nachází ve filtru Eheim 2080 Termo.

Nad kabelovým topením jsou umístěny destičky **půdních filtrů** Eheim, na výztuze působící jen jako drenáž a ve dně nesoucí vrstvu šterku o síle cca 8-20 cm, sloužícího též jako filtrační médium, kterým voda protéká jen velmi pozvolna a tím se mění v pomalutekoucí filtr.

(Foto: Milan Funtíček)

V akváriu je umístěno celkem 42 m instalačních trubek z PPR plastu, sloužících k sání a vypouštění vody čerpadlům. Srdce akvária tvoří tři **filtry** Eheim, dva 2078 E a jeden 2080 Termo. Jeden z filtrů je plný jen rašeliny a stabilizuje většinu hodnot vody.

Akvárium je vystavěno jako **průtočné** s denním doplňováním vody v množství cca 30-40 l přes **reverzní osmózu** s polopropustnou membránou, upravující vodu na vodivost 160-180 μS . Osmóza bohužel z časových i finančních důvodů ještě není v provozu, a tak se doplňuje voda zatím hadicí přímo z kohoutku.

Přebytečná voda je odčerpávána čerpadlem kalových vod pod stropem přes celý byt do odpadu.

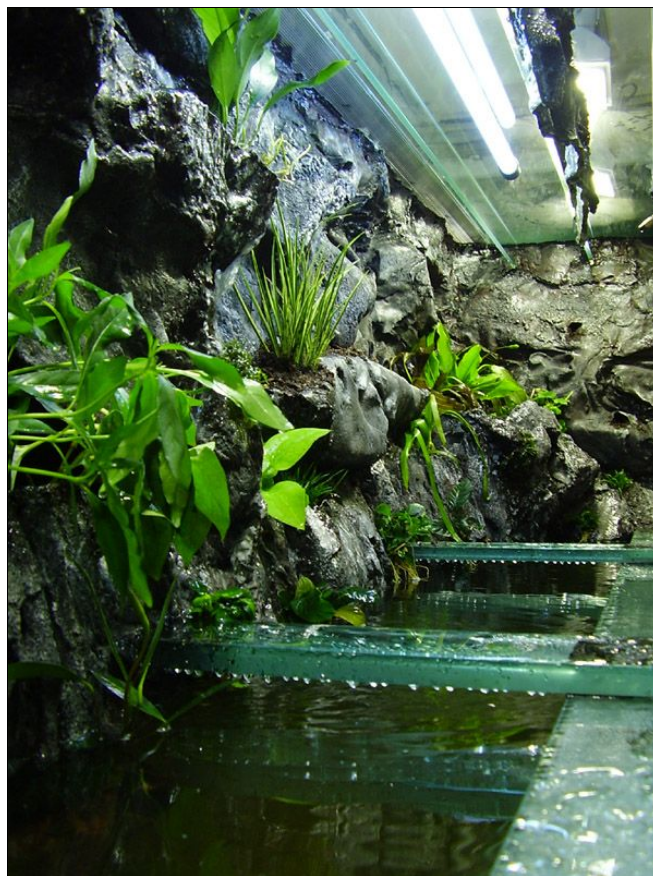
Další vnější čerpadlo Eheim napájí **vodopád** přes UV lampu.

pH bude jemně řízeno dávkováním CO_2 , což stačí jen zprovoznit a vymyslet bod měření pro pH sondu, protože veškeré úpravy vody a měření mohou probíhat výlučně mimo akvárium. Ale již samotné použití rašeliny zajišťuje hodnoty pH okolo 6,7 při použití vody z vodovodu, která má pH 7,8.

Osvětlení nádrže zajišťuje 5 x HQI výbojka Philips 70 W, namontovaná nad paludáriem. Dále používáme zářivku UVB a jako tepelný zdroj keramickou 40 W žárovku.

Rosení rostlin zajišťuje umělý déšť a mlhovače, umístěné ve vodopádu a v jezírku.

Spouštění a **časování chodu zařízení** v současnosti zajišťují mechanické spínací hodiny, které by měl v budoucnu nahradit jednoúčelový počítač od ABB.

(Foto: Milan Funtíček)

(Foto: Milan Funtíček)

VELKÉ RYBY

Milan Horák

Už od malička mám kladný vztah k akvaristice, především k velkým rybám. Můj otec měl již před 40 lety 400-litrovou nádrž, ve které majestátně plavaly skaláry. A tak netrvalo dlouho a zařizoval jsem si svoji první nádrž. Akvária mám celý život – výjimkou nebylo ani období mého pobytu na internátě a vojně. Po tuto dobu péči o akvária převzal otec.

Měl jsem akvária různých objemů, od malých až po dnešní 600-litrové. Do budoucna bych si rád pořídil ještě větší.

Určitou dobu jsem měl i hejnové ryby, ale vždy jsem se vrátil k cichlidám. Dnes mám již asi dvanáctileté vrubozubce paví (*Astronotus ocellatus*), mladší kančíky texaské (*Herichthys carpintis*), akary modré (*Aequidens pulcher*), doplněné krunýřovci velkoploutvými (*Pterygoplichthys gibbiceps*), trnovci bělopruhými (*Platydoras costatus*) a ročním anténovcem pruhovaným (*Pseudoplatystoma fasciatum*). V druhém akváriu plavou další, k velkým rybám patřící krunýřovec černopruhý (*Panaque nigrolineatus*) a krunýřovec zdobený (L 014).

Pterygoplichthys gibbiceps (nahore) a *Pseudoplatystoma fasciatum*. (Foto: Milan Horák)

Herichthys carpintis. (Foto: Milan Horák)

Astronotus ocellatus. (Foto: Milan Horák)

Vrubozubec paví (*Astronotus ocellatus*) je jednou z největších akvarijských ryb, chovaných v našich nádržích. Ti moji měří přes 30 cm. Jedná se o klidnou inteligentní rybu, která nenapadá další obyvatele a majestátně pluje nádrží. I daleko menší cichlidy jsou schopné v jejich přítomnosti vodit své mladé bez šarvátek. Občas se vrubozobci pustí do přestavby akvária, a tak osázení rostlinami vezme za své a na místě vydrží jen velké kameny a kořeny, které by měly být základním vybavením nádrže pro tyto ryby.

(Foto: Milan Horák)

Astronotus ocellatus a Pseudoplatystoma fasciatum. (Foto: Milan Horák)

Astronotus ocellatus a *Pseudoplatystoma fasciatum*. (Foto: Milan Horák)

To však platí i u dalších druhů jihoamerických cichlid, které dokáží přeměnit dno k nepoznání, a to hlavně v době tření. Toto vše nahradí jejich styl života a hlavně rodičovská péče. Není hezčí pohled než na dospělý pár, který vodí své mladé. Snad nejvíc jsem si toto užil s párem velkých kančičků managujských (*Parachromis managuensis*).

Před mnoha lety se mně vytřeli ve 300-litrové nádrži kančičci příčnopruzí (*Amatitlania nigrofasciata*) a kančičci červenohlaví (*Vieja synspila*) a vodili mladé najednou. Netrvalo to však dlouho a musel jsem nigrofasciaty přelovit do jiné nádrže pro jejich velkou agresivitu k dvakrát větším synspilám. Píší to proto, že i menší cichlidy dokáží terorizovat daleko větší ryby. Proto je dost důležité si rozmyslet, co si do svého akvária pořídít.

L014. (Foto: Milan Horák)

Aequidens pulcher. (Foto: Milan Horák)

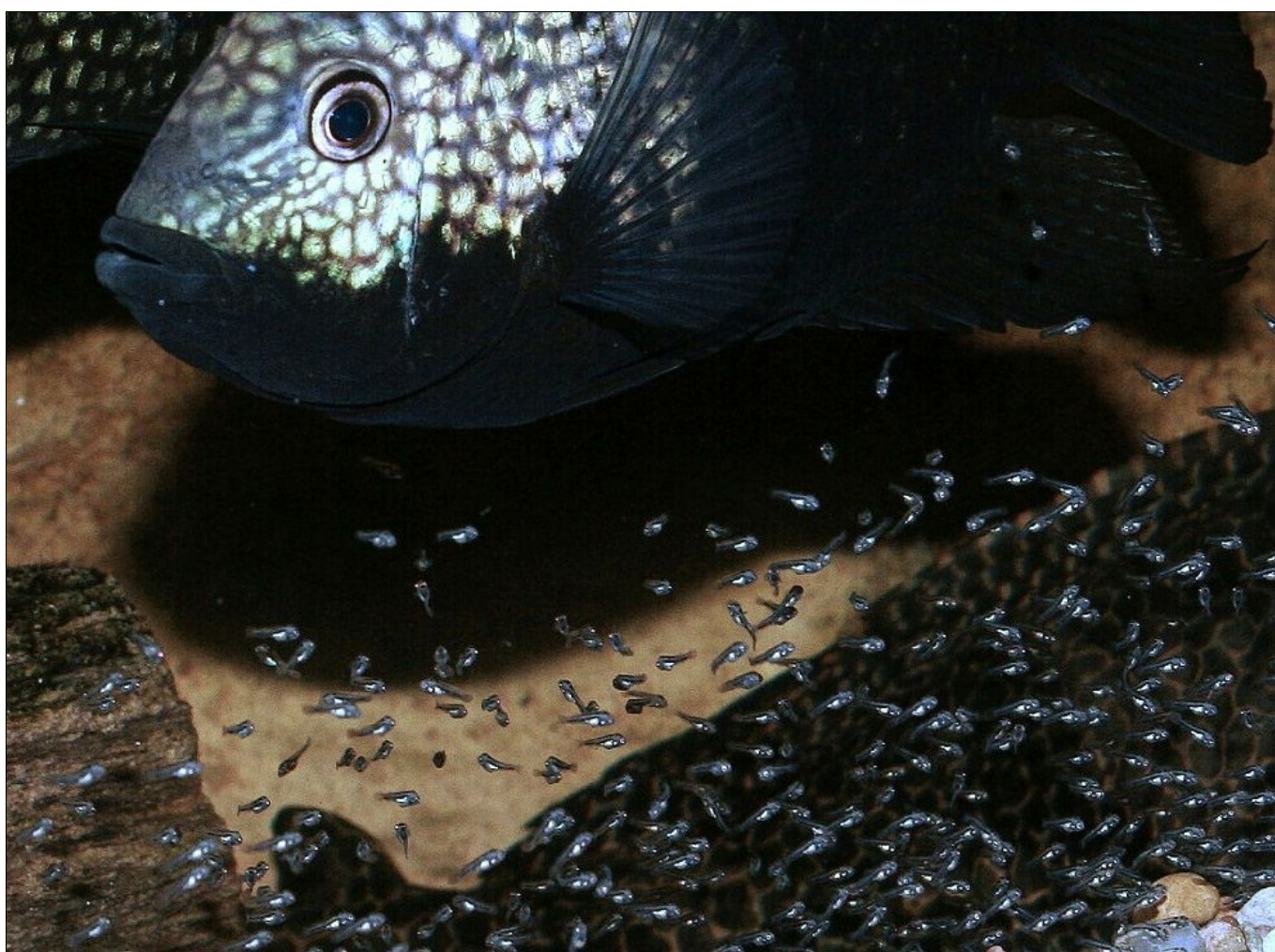

Panaque nigrolineatus. (Foto: Milan Horák)

Pár akar modrých, *Aequidens pulcher*. (Foto: Milan Horák)

Herichthys carpintis strážící potěr. (Foto: Milan Horák)

Pseudoplatystoma fasciatum. (Foto: Milan Horák)

Pterygoplichthys gibbiceps. (Foto: Milan Horák)

V dnešní době je možné koupit spoustu druhů velkých ryb, nejen cichlid, ale i sumců. Nejednou jsem byl svědkem toho, že prodavač prodá vše, a to i neonky společně s africkými tlamovci. Majitel jen potom žasne, co má doma. Před nákupem nových ryb je tedy potřeba v první řadě zhodnotit své možnosti, rozmyslet si, jaký druh chceme, a něco si o akvaristice přečíst.

V prodejnách některé druhy ryb vypadají roztomile, ale během několika měsíců dorostou do velikosti, kdy už se do obyčejných nádrží nehodí. Jedná se hlavně o některé druhy sumců, jako je anténovec červenoocasý (*Phractocephalus hemioliopterus*), a z cichlid cichlida ocasooká (*Cichla ocellaris*). Jsou to také nádherné ryby, které bych chtěl mít doma, ale raději se na ně jezdím dívat do ZOO.

Petenia splendida. (Foto: Milan Horák)

Cichla ocellaris. (Foto: Milan Horák)

Phractocephalus hemioliopterus. (Foto: Milan Horák)

ARISTOCHROMIS CHRISTYI

Martin Mosný

Aristochromis christyi patrí medzi väčšie dravé cichlidy jazera Malawi. Dorastá do veľkosti cca 25 cm, možno aj viac, podľa litráže akvária. Vyhovuje mu väčšie akvárium s objemom nad 300 litrov.

Svoj názov dostali podľa tvaru svojho „nosa“, ktorý pripomína aristokratický nos. Sfarbenie tejto ryby je možné vidieť na priložených fotografiách.

Napriek svojej veľkosti sa nejedná o agresívne ryby, nie je príliš agresívny ani voči zástupcom svojho druhu.

Modrý samec bez tmavých pruhov je dominantný.

(Foto: Martin Mosný)

(Foto: Martin Mosný)

Samica. (Foto: Martin Mosný)

Subdominantný samec. (Foto: Martin Mosný)

Vytieranie:

Prebieha bežným „točivým“ spôsobom ako u ostatných cichlíd z jazera Malawi. Samec láka samicu na trecie miesto. Samička vypustí niekoľko ikier, ktoré v zapätí pozbiera do svojej tlamky. Pritom samička lapá po ikerných škvrnách na análnej plutve samca a samec v tomto momente vypúšťa spermie – nasatím spermií dochádza k oplodneniu ikier v hrdelnom vaku samičky. Tento proces prebieha niekoľkokrát a môže trvať niekoľko hodín.

Samička inkubuje ikry 19-20 dní, podľa teploty vody. Počas inkubácie neprijíma potravu.

Počet ikier sa pohybuje okolo 30-80 ks. Mladé po opusťení tlamky samičky sú schopné samostatne prijímať potravu (najlepšie cyklop, artémia...). Mladé aristochromisy pomerne rýchlo rastú.

(Foto: Martin Mosný)

(Foto: Martin Mosný)

(Foto: Martin Mosný)

(Foto: Martin Mosný)

Potrava:

Kímim ich vločkami aj granulami primeranej veľkosti, občas aj živou potravou (malé rybky, väčšie larvy komárov, patentky).

Hoci ide o dravca, v akváriu nepohrdne ani potravou určenou pre rastlinožravé ryby. Prednosť však dáva väčším granulám a peletám.

Lov:

Každú malú rybkú považuje za korisť, ktorú loví jedinečným spôsobom. Pláva nad svojou korisťou a kopíruje jej pohyby. Začne mykať hlavou, ryba-korisť zostane meravá, akoby zhypnotizovaná, a nato *Aristochromis* prudkým pohybom zaútočí na hlavu koristi. *Aristochromis* svoju korisť neprenasleduje a nenaháňa po akváriu.

Na veľkej hlave sa skrývajú aj veľké ústa, ktoré dokážu zožrať dosť veľkú rybu.

(Foto: Martin Mosný)

(Foto: Martin Mosný)

Aristochromis je proste úspešný lovec. (Foto: Martin Mosný)

Veľkosť aristochromisov je imponantná, tento samec má 23 cm. (Foto: Martin Mosný)

(Foto: Martin Mosný)

NA VELIKOSTI ZÁLEŽÍ

Roman Slaboch

Většina akvaristů ve svých divokých snech touží po luxusním akváriu s „pořádnými“ rybami, kterým poskytne ideální – rozuměj nadstandardní – životní prostor. Většina z nás je ale limitována vlastním životním prostorem ve standardních podmínkách. Takže pár akvárek a pár druhů ryb odpovídajících velikostí. A pokud má někdo tolerantního partnera a pořídí si čtyřstovku a do ní třeba *Astronotus ocellatus*, jistě začne po čase přemýšlet, jestli je vlastně v té malé bedničce neutiskuje. Číst si potom na webových diskusích stesky taky akvaristů o tom, že jim jejich arowana ve 120 litrech příliš neprospívá, to je přinejmenším smutné.

Oreochromis niloticus. (Foto: Roman Slaboch)

Když jsme minulý podzim připravovali tradiční pražskou výstavu Akvárium 2008, chtěl jsem ji, jako vždy, něčím ozvláštnit. Vzpomněl jsem si na své dávné kamarády rybáře a požádal je o poskytnutí několika kusů *Oreochromis niloticus*, které jsou pro svou velikost chovány v akváriích jen velmi zřídka. Ve Středisku oteplených vod v Tisové na Sokolovsku je tento druh chován celoročně ve venkovních bazénech s teplou (odpadní) vodou z elektrárny Tisová. Tady si akvarista připadá jako v ráji. Řady sádek 2 x 5, 5 x 10 a 15 x 30 metrů s hloubkou 0,5–1,5 m jsou zde plné těchto mohutných tlamců nilských (dříve tilápie nilská). I po snížení početních stavů jich středisko Tisová produkuje asi 80 q ročně. Na maso – jak jinak.

Celkový pohled na sádky Střediska oteplených vod Tisová. (Foto: Roman Slaboch)

Sádky 2 x 5 metrů. (Foto: Roman Slaboch)

Sádky 5 x 10 metrů. (Foto: Roman Slaboch)

Sádky 15 x 30 metrů. (Foto: Roman Slaboch)

Tlamovci se zde chovají už od 80. let minulého století, kdy tehdy ještě Státní rybářství vyvinulo „technologii“ sádkového chovu a na mnoho let se tak stala Tisová největším mimoafrickým producentem masa z tilápií (před 5 lety ji předstihlo Mexiko). Ryby zde mají ideální podmínky, bezesporu lepší, než ve své domovině. Ve venkovních sádkách je celoročně

(i za nejsilnějších mrazů) stabilní teplota vody 24–28 °C a dostatek speciálního granulovaného krmiva. Zaměstnanci si tilapie velmi pochvalují, protože netrpí žádnými chorobami – údajně za 25 let nepřetržitého chovu je nemuseli nikdy léčit – a velmi rychle rostou, takže jateční velikosti (přibližně 1,2 kg) dosahují za 1,5 roku. Maso má málo kostí, je příjemně tuhé a chutnější, než kapří. Samice mají pravidelně každý měsíc kolem 400 mladých. Třídění se provádí obyčejnými podběráky s různě velkými oky. Povrch těla tilápií není totiž vůbec náchylný k oděrkám a poškozením. Prostě ideální ryba.

Sítě proti volavkám. (Foto: Roman Slaboch)

(Foto: Roman Slaboch)

(Foto: Roman Slaboch)

Manipulace s tilápiemi. (Foto: Roman Slaboch)

(Foto: Roman Slaboch)

(Foto: Roman Slaboch)

Na výstavu jsem vezl 12 vzrostlých kusů, přibližně 40 cm velkých, které byly (po ujistění kamarádů, že jsou až nezvykle tolerantní k nedostatku kyslíku) celý asi 3 hodinový transport v jediném 50-litrovém barelu. Rybám to skutečně ani v nejmenším neuškodilo, dokonce ani nelapaly po vzduchu na hladině. Je to pochopitelně přirozená adaptace na přírodní podmínky v období sucha, kdy jsou stovky jedinců nuceny přežít v mělkých a bahnitých kalužinách téměř bez vody a bez kyslíku.

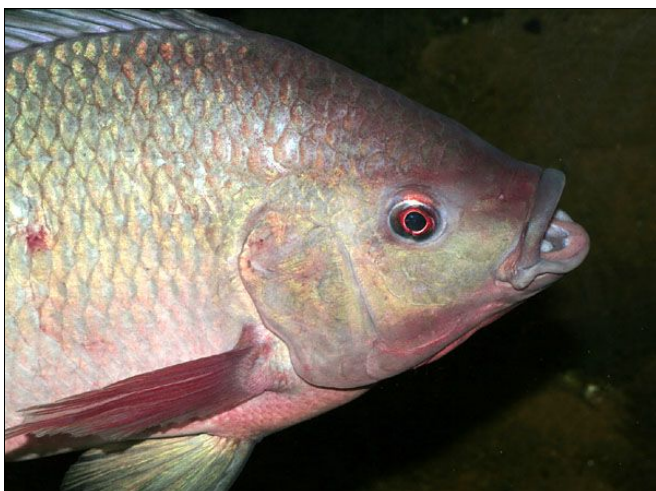

Ryby ihned klidně a majestátně proplouvaly akváriem bez patrného transportního stresu. (Foto: Roman Slaboch)

Roztřepení ploutví bezprostředně po transportu. (Foto: Roman Slaboch)

Na výstavě byly umístěny do osmi set litrového akvária a k mému velkému překvapení jsem zjistil, že jedna samice stále nosí jikry. Transport ji tedy nijak zvlášť nevystresoval. Hned druhý den se vytřely další dvě samice. Třetí den, při otevření výstavy, už nebylo patrné ani roztřepení ploutví.

(Foto: Roman Slaboch)

Samice s jikrami. (Foto: Roman Slaboch)

(Foto: Roman Slaboch)

Po těchto zkušenostech mohu říct, že pokud máte opravdu velké akvárium a chcete chovat opravdu velké ryby a nechcete s nimi mít opravdu žádné problémy, volte *Oreochromis niloticus*. Je to sázka na jistotu.

(Foto: Roman Slaboch)

ZAMYSLENIE NAD VEĽKÝMI BÚRAČMI AKVÁRIÍ

Daphne Layley

Môj kolega, ktorý pracuje pre agentúru pre životné prostredie, dostal oznámenie od občanov, ktorí uviedli, že pri brehu miestneho kanála zomiera veľká podivne vyzerajúca ryba. Môj priateľ a jeho pomocník napokon na mieste našli rybu, ktorá už bola mŕtva. Merala viac ako 90 cm a neskoršie bola určená ako *Oxydoras (Pseudodoras) niger*. Nieкто musel tohto veľkého sumca kúpiť ešte ako mláďa, zrejme bez povedomia o jeho možnej veľkosti v dospelosti. Dobré ho krmili, a tak len rástol a rástol. Keď ho už nemohli doma chovať a moriť sa s ním, nakoniec sa ho zbavili vypustením do chladných vôd kanála. Skutočnosť, že toto krásne a jemné stvorenie tým vystavili hroznej smrti, neznesie ani pomyslenie.

Oxydoras niger „zasadnutý“ na *Phractocephalus hemioliopus*. (Foto: Danny Blundell)

Napriek tomu to vyvoláva mnoho otázok. Po prvé – bolo zákazníkovi oznámené, aká veľká môže ryba dorásť, keď si ju kupoval? Za predpokladu, že on alebo ona ju kúpili v obchode, varovali ich zamestnanci pred jej potenciálnou veľkosťou a ubezpečili sa, že kupujúci vie zabezpečiť požiadavky na ubytovanie tohto živočícha? Kúpili ho potom aj tak s uistením, že preň zabezpečia obrovskú nádrž? V takomto prípade je predajca mimo obliga a na vine je zákazník.

Alebo po druhé – bola to jednoducho obchodná transakcia, peniaze za ryby, bez otázok na oboch stranách? V tom prípade bol vinný zákazník, že nežiadal príslušné odpovede; aj predajca sa ale prevínol ignoranciou v tom zmysle, že buď nemal záujem o svoj tovar, alebo sa dal zlákať rýchlym ziskom bez rozmýšľania o rybách a ich nárokoch.

Alebo po tretie, a to je ešte horšie – zákazník sa pýtal a bolo mu povedané: „Áno, je to veľmi vhodná ryba pre 90 cm dlhé spoločenské akvárium.“ V takom prípade nielen, že bol obchodník určite na vine, ale tiež by mala jestvovať možnosť kriticky posudzovať primeranosť spôsobilosti obchodníka so zvieratami príslušným orgánom. A podľa mňa by mal prísť o licenciu!

Toto je len jeden z mnohých podobných prípadov, ale otázky, ktoré som nastolila vyššie, by sa mohli a mali vzťahovať na všetky takéto prípady, ktoré sme vypočuli. A pravdivé odpovede, ak by sa len bolo možné k nim dostať, by nebolo príjemné počúvať.

Podobne ako pri mnohých iných stránkach života, nájde sa pár jednotlivcov, ktorí dokážu poškodiť meno väčšiny – a v tejto smutnej téme to nie je iné! Vo svete existuje mnoho skúsených chovateľov rýb, ktorí milujú chov veľkých rýb a špecializujú sa naň (nie vždy, ale veľmi často je to veľký sumec) a ktorí majú obrovské nádrže a tropické rybníky so zodpovedajúco veľkými filtračnými systémami, vhodnými pre ich chov.

Som šťastná, že som sa mohla medzi nich zaradiť! Veľmi často sa tieto ryby stávajú členmi rodiny a sú rozmaznávané, stávajú sa krotkými a žijú veľa rokov; možno i dlhšie, ako vo voľnej prírode, kde môžu padnúť za obeť väčších zubatých predátorov, domorodcov s harpúnami, ktorí potrebujú nakŕmiť svoje hladné deti, alebo môže vyschnúť ich prirodzené prostredie, ak sa sezónne dažde prihlásia neskoro. Niektoré z týchto druhov, ktoré dosahujú maximálnu dĺžku okolo pol metra, sa často vyznačujú pomalým pohybom a sedavým spôsobom života. To poukazuje na určitý stupeň inteligencie, alebo aspoň schopnosť naučiť sa rozpoznávať a reagovať na svojich ľudských majiteľov. Tieto ryby sú pre skúsených nadšencov pomerne jednoducho zvládnuteľné, za predpokladu, že sú splnené potrebné kritériá pre ich dobré životné podmienky veľkorysým a humánnym spôsobom.

Napriek tomu, aj tieto menšie „ozrutky“ – ako mrenka Schwanenfeldova, cichlida pávia, cichlazoma managujská, atď., aby sme ich vymenovali aspoň niekoľko – sa môžu javiť pre neopatrných nováčikov ako problematické. Všetky tieto tvory vyzerajú v obchode naozaj roztomilo, hlavne, keď sú päť centimetrov dlhé, ale táto veľkosť im dlho nevydrží. Ak ste si o nich sami nič nenaštudovali, alebo vás nevaroval predajca, budete mať čoskoro v malej nádrži veľké problémy! Ako som už predtým povedala, v rukách dostatočne skúseného chovateľa rýb, ktorý má veľkú nádrž a zodpovedajúcu filtráciu, tieto menšie búračí akvárii a ďalšie im podobné ryby môžu byť výbornými domácimi chovancami... ale tieto druhy a ich starostliví chovatelia naozaj nie sú tým, na koho je mierený tento článok.

Avšak všetci dobre poznáme svoje hranice a sú niektoré ryby, o ktorých chove väčšina z nás, hoci aj špecializovaných a dobre vybavených, iba sníva. Pretože by to jednoducho bolo nepraktické, ale čo je ešte dôležitejšie, nefér voči týmto

rybám. Vždy sa nájdu aj výnimky, ale je takmer nevyhnutné, aby dotýčny vyhral v lotérii a mal zriadený tropický rybník veľkosti olympijského bazéna. Ale pre drvivú väčšinu z nás jednoducho existujú niektoré druhy, ktoré je pravdepodobne z oblasti nášho záujmu o chov vhodnejšie vypustiť. Patrí sem *Colossoma macropomum*, americký sumec *Ictalurus punctatus*, ultra veľké sumce z čeľadi *Pimelodidae*, *Bagridae*, *Siluridae* a z rodov *Clarias* a *Pangasius*, hadohlavce *Channa micropeltes*, arapaima, veľké ryby z rodu *Datnioides*, niektoré obrie cichlidy, guramy obrovské, extra veľké mreny ako *Hypsiibarbus wetmorei*, atď., atď. ... zoznam pokračuje!

Vo svete sa však vždy nájde pár zúfalcov, ktorí z rôznych dôvodov majú potrebu chovať vo svojich obývačkách veľmi veľké, dravé alebo nebezpečne vyzerajúce zvieratá, ryby a plazy, s často prehnane hrozivou povestou, v klietkach alebo akváriách úplne nevhodnej veľkosti, len aby zapôsobili na svojich dôverčivých a naivných priateľov; aby u nich vyvolali dojem, že majiteľ musí byť veľký *macho* a silák, keď ovláda také „beštie“. Keby boli títo ľudia majiteľmi psov, s veľkou pravdepodobnosťou by to boli pitbul teriéry...

A keď sa napokon priatelia začnú nudiť a novinky sa „obnosia“, sú tieto úbohé tvory majiteľmi odložené, a to buď tak, že ich ponúkajú inzerátom alebo sú darované do obchodu (ak sa nájde taký, ktorý by ich zobral), alebo, ak ryby také šťastie nemajú, vypustia ich na opustenom mieste, ako napr. miestny rybník, kanál, alebo ich odhodia v lese uprostred noci (viď prvý odsek). Je to akýsi druh ľudí, ktorí nám svojimi nezodpovednými a často aj vyložené krutými činmi kazia povest' a ktorým by nemalo byť dovolené ani len nakupovať tieto živočíchy.

Ale ako si môže byť určitý predajca istý, ktorí zákazníci sú starostliví nadšenci a ktorí nie? A komu by preto mal odmietnuť predaj mláďa búračov akvárií? Ešte dôležitejšia je otázka, čo sa dá robiť s tými predajcami, ktorí sa o takéto niečo vôbec nestarajú – stačí, ak sa im pod nosom máva zväzkom bankoviek? A to sa deje!

Takéto akvaristické obchody sú u nás našťastie rozhodne v menšine, ale nesmieme dopustiť, aby očernili aj tie ostatné. Prevažná väčšina obchodov sú našťastie veľmi seriózne a viem o mnohých, ktorí spustia na potenciálnych zákazníkoch intenzívnu paľbu otázok o veľkosti nádrže, filtrácii, atď. a dokonca aj potom odmietnu predaj, ak nie sú spokojní s odpoveďami, ktoré od záujemca o kúpu istých rýb dostanú. Tieto obchody to robia dobrovoľne a sú plne pripravené vzdať sa zisku z predaja rýb v hodnote niekedy mnohých stoviek libier, a to iba pre prospech týchto rýb ako aj vlastnej obchodnej povesti. To je veľmi chvályhodné, ale ako som povedala, jedná sa o voľbu predajcu. Zatiaľ sa na kontrolu potenciálnych zákazníkov a takéhoto obchodu s živými zvieratami nevzťahuje žiadna právna norma, je to stále len morálna alebo etická voľba!

Nedávno som zašla inkognito do pobočky Maidenhead Aquatics a predstierala som, že mám záujem o kúpu sumca *Phractocephalus hemiliopterus*, ktorého mali v ponuke. Zámerne som položila niekoľko dosť hlúpych otázok, po ktorých som sa zasa ja ocitla v pozícii komplexne vypočítavanej od zamestnanca, ktorý nakoniec povedal, že nedoporučí kúpu, kým jeden zo zamestnancov nevykoná u mňa doma návštevu za účelom prehliadky akvária a filtračného systému, ktorý som mienila pre ryby použiť. Urobilo to na mňa veľký dojem a kontaktovala som manažéra a blahoželala mu k prístupu a jeho obchodnej politike.

Ďalším obchodom so vzorovo etickým prístupom k predaju búračov akvárií je Wharf Aquatics v Nottinghamshire, kde majú tiež oveľa viac na mysli dobré životné podmienky rýb určených na predaj, ako radosť z cesty do banky so zárobkom.

To sú len dve z prevažnej väčšiny našich predajní, ktoré majú správny prístup; ale všetci vieme aj o pár takých, ktoré ho nemajú! Dúfajme, že niektoré z nich si toto prečítajú!

Takže, hovorila som o kladoch a záporoch na strane kupca, ale tiež u predajcu; ale sú aj iné faktory, ktoré je potrebné zvažovať. Napríklad, čo sa stane, keď maloobchodník objedná ryby z overeného zoznamu veľkoobchodníka a ten, ak sú objednané ryby momentálne nedostupné, ich nahradí iným druhom? Napríklad viem o obchode, kde nedávno objednali niekoľko drobných ázijských sumcov rodu *Mystus* a pri dodávke iba konštatovali, že boli nahradené iným druhom z čeľadi Bagridae, *Sperata (Aorichthys) aor.* Čo je zdravý dravec s potenciálnou dĺžkou cez dva metre! Akú reakciu maloobchodníka by sme očakávali v takomto prípade? Jednoduchý telefonát s veľkoobchodníkom samozrejme nepomôže rybám, všakže? Predpokladáme, že ryby, ktoré – hoci ich majiteľ obchodu nechcel – boli zabalené niekoľko hodín v prepravných sáčkoch, sú už stresované. Mali by byť odoslané späť k veľkoobchodníkovi? Lenže to by boli vystavené niekoľkým hodinám ďalšieho stresu, takže sa môže ľahko stať, že späť dorazia už mŕtve alebo hynúce! Alebo by mal predajca skúsiť vybrať najlepšiu zo zlých možností a upovedomiť v obchode zákazníkov upozornením už v ponuke, že v dospelosti to bude ryba dva metre dlhá, a teda schopná jesť mačky a psov a malé deti?

Na druhej strane, možno, že je predajca v zhone pri zabezpečovaní prepravy a nie je oboznámený s malými a niekedy nezreteľnými rozdielmi (ktoré môžu, ale nemusia byť vždy ľahko viditeľné), ktoré daný druh rýb odlišuje od tých, ktoré boli pôvodne objednané. Koniec koncov, pri 7 cm dĺžky sú to všetko sivo hnedé sumčeky, so sklonmi ku skrývaniu sa pod akékoľvek vybavenie v nádrži.

Čo v prípade, že si zákazník nejakého kúpi v domnieke, že dorastie len do dĺžky 10 cm? Takto sa dostávame k obdobnému scenáru, ako je ten, ktorým sa tento článok začal. V tomto prípade sa zákazník môže ospravedlňovať prehlásením, že veľkoobchodník by mal priznať svoj podiel viny.

Ale čo v prípade, že dodávateľ zoznam druhov, ktoré sú k dispozícii, dodáva veľkoobchodníkom iba pod všeobecným hovorovým názvom, ako sa to stáva často? Všetci vieme, že ten istý názov v reči danej zeme možno použiť pre niekoľko rôznych druhov – čo je dôvod, prečo vedecká taxonómia musí byť jednoznačná, hoci nám mnohým robí jej výslovnosť problémy. Ale to nepomôže veľkoobchodníkovi, keď v náhlení skenuje zoznam dostupných druhov z Ďalekého východu, z Južnej Ameriky alebo skadekoľvek inde. V tomto prípade by sme mohli mať niekedy možno pocit, že dodávatelia sú vinní za to, že nemajú nejaký štandardizovaný označovací systém. Ale to by bolo naozaj nepraktické, keď sa neustále objavujú nové druhy a miestne variácie!

Ak by tu boli právne predpisy s cieľom obmedziť dovoz niektorých druhov, ako by mohli byť vykonateľné? Mohli by príslušné orgány zamestnávať toľko ľudí s dostatkom odborných vedomostí, aby bolo možné identifikovať a odlíšiť jednu malú hnedú rybu od inej, keď ich je veľa podobajúcich sa v jednom sáčku, akonáhle sú vykladané z lietadla? Osobne si to nemyslím! I keby sa to dalo, čo by sa asi stalo pri zistení nelegálneho druhu v zásielke? Akváriá v našich zoológických záhradách a akváriá pre verejnosť sú už beztak preplnené! A tak by nelegálne ryby, keďže by asi ťažko mohli byť poslané späť, museli byť nakoniec utratené, všakže?

Existuje ešte iný uhol pohľadu. Mnohé z najväčších a najpôsobivejších druhov sa stávajú v ich prirodzenom prostredí čoraz vzácnejšími, niektoré sa dostávajú až na pokraj vyhynutia. Existuje mnoho dôvodov, prečo k tomu dochádza. Odlesňovanie z dôvodu výstavby ciest, pestovania plodín alebo pasenia hospodárskych zvierat, budovanie priehrad, znečisťovanie prostredia a akvaristický biznis. To aby sme vymenovali aspoň niekoľko príčin. Domorodé národy lovia a jedia tieto ryby po tisícky rokov, ale berú len toľko, čo je potrebné do hrnca na varenie, a uvedomujú si dôležitosť zachovania dospelých chovných zvierat. Napokon, kto by zabíjal hus, ktorá znáša zlaté vajcia! Akvaristický biznis však zdá sa nijako zvlášť neusiluje o zachovanie status quo, a tak neuvážené odchyty, napríklad pohlavne dospelých amazonských sumcov *Phractocephalus hemiliopterus* v posledných desaťročiach, viedli k vymiznutiu naozaj veľkých exemplárov z mnohých oblastí, kde sa zvykli rozmnožovať. Úrady si práve začali uvedomovať svoje chyby a tento druh (ako aj mnohé ďalšie) sú teraz umelo rozmnožované na Ďalekom východe, odkiaľ pochádzajú aj dnešné akváriové exempláre.

Isteže je to ako „chodiť s krížom po funuse“. Ak by nebol pred približne dvadsiatimi rokmi taký dopyt po tomto druhu búračov akvárií (a iných jemu podobných), možno by sa ešte aj dnes stále voľne trelo v Amazónii aj viac z týchto veľkých matečných rýb. Na tomto mieste sa musím aj ja priznať ku kúpe takmer polmetrovej ryby pred približne dvadsiatimi rokmi a späťne si uvedomujem, že musela byť samozrejme

z voľného odchytu. Hoci spätná ľútosť je, ako sa hovorí, pekná vec, ak moje počínanie v tých časoch spolu s ostatnými – mne podobnými – akvaristami prispelo k decimácii týchto veľkolepých druhov žijúcich vo voľnej prírode, potom môžem už len povedať, že to teraz ľutujem a priala by som si, aby som mohla čas vrátiť späť...

Vďaka bohu za to, že dnes sú tieto druhy umelo rozmnožované! Aspoň im nehrozí bezprostredne úplné vyhynutie – ale miesto zásobovania svetového akvaristického trhu tisíckami sedemcentimetrových mláďatiek *Phractocephalus hemiliopterus*, z ktorých budú nepochybne vyrastať nasledujúce generácie búračov akvárií, by som sa rada dožila časov, keď sa niektoré z nich znovu vrátia späť do Amazónie, odkiaľ sme za všetky tie roky odoberali ich predkov. Možno, že sa už niečo také aj deje! Neviem, ale želám si to!

A tak sa točíme v bludnom kruhu, keď hoci by boli aplikované právne predpisy na obmedzenie dovozu určitých druhov búračov akvárií, niektoré exempláre by aj tak prekázli spolu s inými, menšími a spoločensky vhodnejšími druhmi. Naopak iné, ľahšie identifikovateľné, by sa mohli navždy stratiť aj pre skutočných nadšencov. Ako celoživotný nadšenec pre veľké sumce si uvedomujem, že by som v zápale emócií išla sama proti sebe, ak by som viedla kampaň na úplné ukončenie predaja týchto búračov akvárií; ale priala by som si, aby ich predaj bol kontrolovaný a prípadne obmedzený pre verejné akvária alebo pre jednotlivcov, ktorí sú licencovaní a schválení nejakou autoritou.

A pritom to nie je nič také hrozné, ako to na prvý pohľad vyzerá! Sama som držiteľkou DEFRA licencie pre niektoré druhy studenovodných rýb, čo ma nestálo nič, ale musela som preukázať, že mám zodpovedajúce zázemie a dobrý dôvod pre chov uvedených druhov.

Uvedomujem si, že toto je veľmi citlivá téma, a pravdepodobne sa mi dostane aj niekoľko pomerne nepríjemných reakcií z oboch strán; ale mám pocit, že toto jednoducho bolo treba povedať, a napokon, už to bolo treba povedať dávno. Koniec koncov, kto sa bojí, tiež nechodí do lesa!

Záverom možno z hľadiska širších súvislostí skonštatovať, že snaha zabrániť tomu, aby boli krásne exotické ryby odhadzované do chladných vôd kanála, je ďaleko dôležitejšia, ako (zrejme) dosť sebecký koníček jednotlivcov.

Článok pôvodne vyšiel v skrátenej forme v Practical Fishkeeping pod názvom „Už stačilo!“.

Preložené so súhlasom autora z:

[1] www.scotcat.com

Preklad: Marián Krcho

AKO RIEŠITE PROBLÉMY TYPU *PANGASIUS*?

Daphne Layley

Pri prvom telefonáte toho dňa som sa stala svedkom dovedy naozaj nepoznanej drámy, prebiehajúcej na druhom konci linky. Hlas volajúcej, znejúci prinajmenšom o oktávu vyššie, než je obvyklé, obsahoval nádych hystérie. Stresové vibrácie boli natoľko silné, že som ich pocítila aj cez telefón. V pozadí som vnímala mužský hlas, bezvýsledne sa snažiaci volajúcu ukludňovať.

Napokon, po niekoľkých minútach hovoru, som sa začala dostávať k podstate problému.

Malý sumček, ktorého majiteľa zdedili zároveň so 180 cm dlhým akváriom z druhej ruky, mal teraz niečo cez 45 cm dĺžky! Sotva sa mohol otočiť, keďže akvárium bolo práve 45 cm široké! Vypracoval si desivý zvyk, keď v šialenej panike lietal z jedného konca akvária na druhý a narážal hlavou na konci do skla. Je jasné, že každú chvíľu bolo počuť z akvária hlasný úder po tom, ako ryba narazila na sklo, a jej majiteľka sa obávala, že si buď ryba ublíži, alebo rozbije sklo a v obývačke bude mať povodeň, prípadne oboje!

Povedali mi, že ryba má už veľkú hruškovitú hrču na konci pysku, spôsobenú opakovaným búšením do skla...

Po pár otázkach som sa dopracovala k identite sumca. Bol to zástupca rodu *Pangasius*, čím som nebola ani v najmenšom prevapená!

Moje obavy, hoci som už o podobných prípadoch neraz počula aj pred tým, však vzrástli po tom, čo z ďalších otázok a odpovedí vyplynulo, že psychotický sumec, ktorý potrebuje nový domov, je príslušník druhu nazývaného tiež „sladkovodný žralok“, *Pangasius sanitwongsei* – jeden z piatich najväčších druhov sumcov na svete, s maximálnou veľkosťou cez 270 cm!!!

Pangasius sanitwongsei. (Foto: Jean-Francois Helias)

Jeho majitelia boli do neho zbláznení a skúšali mu mnohokrát nájsť nový domov so zodpovedajúcou opaterou, ale bez úspechu! Pýtali sa po všetkých akvaristických obchodoch v okolí, volali do rôznych ZOO a centier morského života, ale bezvýsledne. Boli zúfalí – mohli sme im pomôcť?

Spomenula som si na príhodu, ktorú som zažila pred pár mesiacmi pri prehliadaní najznámejšieho akvaristického obchodu v západnom Londýne. Všimla som si dve akváriá, z ktorých každé obsahovalo jeden druh ázijského sumca, o ktorom som vedela, že je úplne nevhodný na predaj širokej verejnosti. Oba druhy boli príslušníkmi čeľade Pangasiidae: *Pangasius hypophthalmus* a *Pangasius sanitwongsei*. Boli to ešte malé rybky, 5-8 cm dlhé; a každá na predaj za menej ako 7 libier.

Pangasius hypophthalmus môže dosiahnuť dĺžku až 130 cm, zatiaľ čo *Pangasius sanitwongsei* môže byť bez problému zaradený v krátkom zozname najväčších svetových sumcov – s maximálnou dĺžkou 300 cm.

Na žiadnom z týchto akvárií nebola ani len zmienka o veľkosti, ktorú môžu tieto ryby v dospelosti dosiahnuť!!!

V záujme objasnenia situácie a zistenia, či si sú, alebo nie sú zamestnanci v predajni vedomí komplikácií, ktoré môžu nastať, ak sa týmto potenciálne masívnym druhom podarí prerásť akváriá ich vlastníkov, som sa priblížila k predavačovi a požiadala ho, aby ma sprevádzal k príslušným nádržiam.

Tam som ukázala na zmieňované dva druhy a opýtala sa ho, do akej veľkosti by narástli a či by boli vhodné pre moje 60 cm dlhé spoločenské akvárium. Predavač ma sebaisto ubezpečil, že *P. hypophthalmus* by mal dorásť na 20-23 cm a bol by vhodný pre moje spoločenské akvárium, ale že *P. sanitwongsei* narastie na 45-50 cm a potrebuje o niečo väčšie „ubytovanie“.

Na to som úctivo odporučila vedúcemu predajne, že jeho zamestnanci by sa mali lepšie zoznámiť s fyzickými vlastnosťami a požiadavkami rýb, ktoré predávajú.

Dnes už našťastie niektorí svedomití obchodníci vedú politiku „**Žiadne veľké ryby!**“, ale je veľa obchodov, ktoré stále radi predávajú mláďatá druhov, ktoré príliš skoro prerastú svoje nádrže.

Niekedy je to aj vinou zákazníka, keď nežiada informácie typu „A do akej veľkosti narastie?“, ale vo vyššie uvedenom prípade, hoci som položila všetky správne otázky, boli mi poskytnuté všetky odpovede nesprávne!!!

Zo všetkých sumcov, schopných prerásť svoje akváriá, sú to práve druhy rodu *Pangasius*, ktoré najčastejšie vyžadujú premiestňovanie do väčších nádrží; dokonca podstatne prečísľujú aj iných obľúbených veľikánov, amazonských anténovcov červenoplutvých, *Phractocephalus hemiliopterus*, a to v pomere 2 : 1.

Pangasius sanitwongsei. (Foto: Jean-Francois Helias)

Ako môžeme pomôcť týmto úbohým nešťastným rybám, ktorých jedinou chybou je, že rastú príliš rýchlo voči malým spoločenským nádržiam???

Primárne musíme presvedčovať predajcov, že nie je dobrou obchodnou praxou predávať týchto budúcich ničiteľov nádrží, aj keby to malo byť len z obavy o konečný osud týchto úbohých stvorení.

Musíme tiež naučiť zákazníkov, ktorí trvajú na nákupe týchto búračov akvárií, že chov zvierat predstavuje obrovskú zodpovednosť a že je nevyhnutné, aby sa potenciálni zákazníci zoznámili pred nákupom s maximálnou veľkosťou, ktorú môžu živočíchy dosiahnuť.

Zamyslite sa nad tým takto: Ak by diskutované zviera bolo teplokrvné, prítulné a pokryté srstou alebo perím, bolo by trestným činom, ubytovať ho v klietke tak malej, že by sa v nej nemohlo otočiť!

Ochranárske organizácie a tlač sa v takýchto prípadoch angažujú – dochádza k súdnym prípadom, udeľujú sa pádne pokuty a zákazy vinníkovi chovať tieto zvieratá aj do budúcnosti. Avšak, keď je úbohým obeťou studenokrvný živočích, nájdu sa aj takí, ktorí to pokladajú za prijateľné!!!

Je zrejmé, že niektorí ľudia si myslia, že len teplokrvné živočíchy trpia stresom alebo bolesťou – ale to sa hlboko mýlia!!!

Preložené so súhlasom autora z [1]:

[1] www.scotcat.com

[2] www.anglingthailand.com – autor fotografií

Preklad: Marián Krcho

O autorovi:

Daphne Layley

- Keď som mala päť rokov, v potoku za domom som chytila pichľavku. Hrdo som ju doniesla domov ukázať svojej mame – a to bol začiatok oboch dvoch mojich celoživotných koníčkov, akvaristiky a rybárčenia.
- Prvého amerického sumčeka (*Ameiurus* sp.) som dostala, keď som mala šesť rokov. Od tej doby som už bola navždy totálne zbláznená do sumcov.
- Od počiatku sedemdesiatych rokov som sa asi desať rokov venovala štúdiu sumcov z čeľade Mochokidae. Na ďalších desať rokov ma zaujali Bagridae a iných desať rokov som sa sústredila na Pimelodidae. Teraz pre zmenu skúmam sumcov patriaci do Doradidae, čo je čeľaď, ktorá sa stala mojou najobľúbenejšou. Momentálne sa pokúšam o rozmnoženie niektorých menších druhov tejto čeľade.
- Som členom zoskupenia ľudí, ktorí odpovedajú na otázky čitateľov britského akvaristického časopisu Practical Fishkeeping. Mám na starosti dotazy týkajúce sa väčších príslušníkov čeľadi Doradidae a Bagridae.
- Bývam v Surrey v Anglicku s mojím mužom, dvoma postaršími mačkami, dvadsiatkou akvárií, tromi záhradnými jazierkami a s ďalšími dvoma vyhrievanými tropickými jazierkami.
- Som žurnalista na voľnej nohe, píšem predovšetkým články o sumcoch. Som tiež tajomníčkou Southern Counties Catfish Rescue Society (Južnej spoločnosti na záchranu sumcov) a pre túto spoločnosť aj pripravujem magazín, vychádzajúci štvorročne.
- Mám veľkú úctu ku všetkým aspektom prírodného sveta, predovšetkým britskej prírody; fascinuje ma sladkovodný svet pod mikroskopom.
- S mojím mužom sme hrdými starými rodičmi, máme prekrásneho päťročného vnuka Lokisona.

Daphne Layley

Apríl 2009

PROČ (NE)ZAČÍT S AKVARISTIKOU ANEB TROCHU FILOZOFICKÉHO ÚVODU PŘED PRVNÍMI RYBOCHOVNÝMI KRŮČKY

Nikol Mládková

Akvaristika je bezesporu výjimečný koníček, kombinující v sobě prvky a znalosti technologické, etologické, vědecké i estetické. Navíc je to v především našich zemích (a obecně ve střední Evropě) koníček, těšíci se nebývalé oblibě již po generace, a to i přesto, nebo snad proto, že v dobách minulých znamenala úspěšná akvaristika z důvodu minimální nabídky technických pomůcek také úspěšné kutilství a „vyrob si sám“ zručnost.

Ač se mnou mnozí entuziasté nebudou souhlasit, jsem přesvědčená, že akvaristika není koníček pro každého. Proto bych ráda na následujících řádcích upozornila kromě nepopíratelných pozitiv také na nevyhnutelná negativa a zklamání, které mohou začínajícího akvaristu potkat a znamenat rozčarování a deziluzi. Pokud si po jejich přečtení budete jisti, že se chcete akvaristice věnovat, budou Vám určeny další články ze série pro začínající chovatele.

Počátky chovu rybiček a pěstování rostlinek ve skleněné nádrži jsou u každého odlišné. Někdo je fascinován barevností a pestrostí rybiček, někoho zaujme pohled na zelené rostliny a kontrastující kořeny, někdo chce „zvířátko“ a má příliš malý byt a někdo třeba zdědí akvárium a prostě to chce zkusit. Akvaristika se zdá být v porovnání např. s chovem psa „snadným“ koníčkem; konec konců rybičky nevyžadují venčení, nemusíte je brát na dovolenou, neštěkají, nedělají loužičky a běžné druhy nejsou z hlediska pořizovací ceny nijak drahé v porovnání s „papírovým“ štěnětem. Z tohoto hlediska by akvaristika mohla budit dojem snad až „bezpracného“ koníčka. Opak je ale pravdou.

Před zahájením sběru prvních akvaristických zkušeností „na tělo“ je nutné uvědomit si, kolik sisyfovské práce Vás doopravdy čeká:

Akvárium, ať větší či menší, je nutné pravidelně čistit. Tato údržba akvária je pro zdraví jeho obyvatel zcela nenahraditelná sebekvalitnější technikou (a jestli Vám kamarád říká, že díky filtru čistí akvárium jednou za půl roku, je prostě špatný akvarista) a znamená půl až hodinovou zátěž v pravidelném intervalu.

Rybičky je nutno krmit v pravidelných intervalech rozmanitou stravou, která např. v podobě mražené potraviny zabere místo v mrazáku a nemusí se mamince nebo partnerce zrovna zamlouvat. Je sice možné, pořídit si na dobu dovolené automatické krmítko, ale za běžného provozu zkrátka musíte pamatovat na krmení oploutvených svěřenců, protože kvalitní pravidelná potrava je pro ně a pro jejich zdraví a růst nezastupitelná, jako pro všechny tvory.

NOVÝ SERIÁL PRO ZAČÁTEČNÍKY

O autorovi:

Nikol Mládková

Jako každé malé dítě, vyrůstající v panelovém bytě na pražském sídlišti, jsem, společně se svoji sestrou, toužila po pejskovi. Nebo aspoň kočičce. Případně morčátku. Samozřejmě, že rozvážní rodiče byli z velmi dobrých důvodů proti ubikaci chlupatého savce v našem bytě, až se jednou stalo, že k nám do bytu oknem vlétl kanárek. Tím byla porušena jejich hráz vůči domácím zvířátkům a když jsem posleze u své kamarádky viděla 300 l akvárium se skalárami, které se důstojně jako trochu leniví andělé vznášely mezi tmavou zelení rostlin, bylo rozhodnuto o akvaristických počátcích mne a mé sestry.

Naše začátky byly především pro rybičky samozřejmě tragické: s nadšením jsme koupily šedesátilitrové akvárium, hlučný vzduchovač a molitanový filtr, pytel písku a kupu rybiček. S ještě větším nadšením jsme nasypaly písek do akvária, nalily do něj vodu, zapojily drnčící filtr a pustily rybičky do domečku. Při svých dnešních znalostech si říkám, jak odolné byly, že vydržely měsíc. Postupný úhyn těch krásných barevných rybiček, plísňe a infekce jsou obvykle velmi účinným repelentem pro další akvaristické pokusy. Ne však u mne.

V době počátků rozvoje dnes již standardních akvaristických technologií jsem začala zkoumat především technické zázemí, pravidla pro správný chov a naučila jsem se, že každý úspěch vyžaduje úsilí, trpělivost a důkladnou přípravu. Několik let jsem se důsledně věnovala teorii a až po velmi pečlivé přípravě jsem se rozhodla pokusit o chov skalár. Tentokrát už to s rybičkami dopadlo lépe.

Nicméně i tato zkušenost pro mne byla impulsem pro to, připravit seriál pro začátečníky akvaristy. Mnoho překladové literatury obsahuje informace zcela nepoužitelné pro československé prostředí, mnohé knihy jsou zastaralé a obsahují návody či postupy vysloveně zbytečné v duchu dnešních akvaristických technologií.

V současné době mám třístolitrové akvárium s africkými cichlidami, jsem v posledním ročníku Karlovy Univerzity a připravuji se na postgraduální studia.

Také je nutné je léčit, pokud onemocní, a náklady na léky mohou vystoupat v případě odolných infekcí do nepříjemných výšin; navíc ani nejdražší léky negarantují úspěch. Především v začátcích se může stát, že díky přílišné horlivosti dojde ze strany akvaristy k chybě a přijde o celou osádku své nádrže a bude muset začít úplně od nuly. Jste si jisti, že Vás taková situace nadobro neodradí?

Akvarista si bude muset neustále zjišťovat informace o nových produktech, o tom, kde sehnat správnou rostlinku, a mohu skoro všem začínajícím akvaristům slíbit, že s rostlinkami se natrápí pravděpodobně více, než s rybičkami. Bude někdy nutné jet na burzu mnoho kilometrů a může se stát, že si z burzy zavleče infekci a bude se jí muset zbavit. Nebo se může stát, že si na listech rostlin přinese šneky, z kterých se mohou vyklubat nechtění obyvatelé akvária. Případně Vás čeká napoleonská válka s řasami. Ve vzácných případech může nádrž prasknout a vytopit Vás, sousedy i správce domu, proto je dobré platit pravidelně pojištění.

Navíc, ač nejsou náklady na provoz akvária nijak extrémní, jsou pořizovací náklady v řádech tisíců a vzácné druhy ryb stojí také nemalé peníze. Kvalitní krmivo je pro větší nádrž v řádech stovek korun, navíc je potřeba mít různé typy krmení. I když je někdy možné získat část nákladů zpět úspěšným odchovem potěru, je ve většině případů akvaristika koníček prodělečný. Tudíž je nutné uvědomit si před zahájením akvaristického chovu, že si nepořizujete bytovou dekoraci s pohyblivými rybičkami, ale závazek vůči živým tvorům, který vyžaduje péči a odpovědnost – úplně stejně jako štěně nebo papoušek.

Pokud jste stále přesvědčení, že akvaristika je pro Vás to pravé, ještě bych doplnila přehled motivací, o kterých se domnívám, že jsou více či méně příznivé pro započítí chovu rybiček:

Nevhodné motivace pro chov	Vhodné motivace pro chov
Chci zvířátko (ještě hůř – děti chtějí zvířátko).	Mám rád přírodu a rád bych měl její kousek doma a pečlivě se o něj já sám (!) také staral.
Kamarád má super akvářko, takové chci taky.	Líbí se mi kamarádovo akvárium, zjistil jsem si všechny podrobnosti o jeho provozu a nárocích a jsem si jistý, že jsem schopen zajistit totéž pro obyvatele své nádrže – finančně i časově.
Rybičky je snadné chovat, to zvládnou i já.	Jsem trpělivý, hloubavý a pečlivý, tudíž jsem ochoten čekat, až si v řádu měsíců vystavím svou vlastní nádrž s fungujícím ekosystémem, a to mě láká více než třikrát denně běhat se psem.
Chci si to prostě zkusit.	I když jsem se blíže s akvaristikou nesetkal, načel jsem si všechny dostupné materiály o podmínkách chovu/pěstování jednotlivých druhů ryb a rostlin, o vstupních nákladech a nutném času potřebném na vybudování akvária. Jsem připravený na potřebné investice.

Zdá se Vám druhý sloupeček přehnaný, neřku-li absurdní? Vždyť přeci máte tolik známých, co mají doma krásnou zelenou nádrž plnou pavích oček, šneků a „přísavek“ (ancistrusů), kteří vůbec (nebo zřídka) mění vodu, rostliny, co tam mají, dostali od jiných známých a netuší, co to je, a přesto se jejich nádrži krásně daří a mají neustále mláďata. Nad tímto – bohužel velmi častým obrazem – většina dobrých akvaristů jen smutně vzdychne. Je samozřejmě mnoho lidí mezi těmi, kteří mají doma nádrž s rybičkami, jenž péči o ni mnoho pozornosti nevěnují, zasadí do ní cokoli, co dostanou, případně uvidí v akvaristice během nákupu v obchodním centru, pustí do ní živočichy, kteří se zrovna namanou nebo se jim líbí na pohled a při troše štěstí (třeba kvalitní složení vody z kohoutku a dobré umístění nádrže) se tam nakonec vyselektuje odolná skupina rostlin a živočichů, která v těchto podmínkách

bude prosperovat. Nicméně tyto chovatele je těžko nazývat akvaristy.

Skutečně dobrý, pečlivý a trpělivý akvarista ví přesně, jaké je osazenstvo jeho akvária, zná složení vody, světelné podmínky i technické zázemí, které používá, neustále se učí, seznamuje s novinkami a reaguje na změny ve svém akváriu (akvárium je dynamický systém!). Pouze takto může dosáhnout skutečně dobrých a užitečných znalostí a zkušeností a jednou se může těšit např. z úspěšného odchovu vzácného druhu ryby.

Pokud si přejete patřit mezi tuto skupinu chovatelů a jste připraveni na všechny překážky, nástrahy a možná zklamání, která nevyhnutelně přijdou, buďte vítáni a těším se, že si přečtete další díl seriálu, tentokrát již o pořizování vlastní nádrže.

TANGANIKA 152 LITRŮ

Tomáš Kubík

Dnes si v rubrice o aquadesingu představíme jedno pro tuhle rubriku trochu netradiční, a právě proto moc zajímavé akvárium. Je na něm totiž vidět, že ne vždy je pro krásný vzhled akvária nutné použít velké množství rostlin, tvořících koberčky a houštiny. Často je mnohem účelnější založit atraktivitu nádrže na jiných principech.

Pohled na tuhle nádrž potěší oko běžného akvaristy, ale i srdce cichlidáře. Jedná se totiž o akvárium znázorňující biotop jezera Tanganika, jehož autorem je Vladimír Volný. Akvárium získalo ocenění „Akvárium měsíce listopadu 2008“ na akvaristickém serveru cichlid-forum.com.

Hlavní roli zde hrají kameny a jejich drsná krása, nenásilně doplněné několika rostlinami a ulitami plžů, v nichž najdou svůj úkryt *Lepidiolamprologus meeli*, kteří hrají v téhle nádrži prim.

(Foto: Vladimír Volný)

Vladimír Volný

Rozměr nádrže: 95 x 40 x 40 cm (152 litrů)

Osvětlení: dvě trubice 25 W (1 x NARVA oceanic nature a 1 x NARVA oceanic colour), svítím od 12:00 do 22:00

Filtrace: Eheim 2213 + bionáplň (Eheim substratPro) a mechanická filtrační vložka (Eheim Ehfimech)

Voda: pH 7,8; NO₂⁻ neměřitelné; NO₃⁻ 15 mg/l; teplota 24 °C

Dekorace: Vápencové kameny z lomu u Mladče. Na dně ulity hlemýždě zahradního. Ty neslouží jako dekorace, ale pro tření a odchov mladých *Lepidiolamprologus meeli*.

Rostliny: *Vallisneria nana*

Ryby: *Lepidiolamprologus meeli* 6x

Julidochromis regani 4x

Altolamprologus calvus "black" 4x

Ancistrus sp. brown (LDA16) 2x

Bezobratlí: *Melanoides tuberculata* (nespočítám)

Lepidiolamprologus meeli. (Foto: Vladimír Volný)

Julidochromis regani. (Foto: Vladimír Volný)

(Foto: Vladimír Volný)

Akvárko je vytvořeno pro tanganické cichlidy, obývajících převážně dno jezera. Ty nežijí ve velkých hloubkách, takže jsem volil více „prosluněnou“ nádrž. Do akvária jsem jako hlavní druh zvolil šnekové cichlidy *Lepidolamprologus meeli* a k tomu spíše jako doplňkové ryby *Julidochromis regani* a *Altolamprologus calvus* „black“. Oba dva druhy těchto doplňkových ryb by měly fungovat jako regulátoři potěru „Melíků“.

Nádrž jsem se snažil co nejvíce přiblížit biotopu. Což znamená hodně kamenitý reliéf, písčité dno a minimum rostlin. Původně jsem nechtěl dávat žádné rostliny, ale po dlouhém rozmyšlení jsem zvolil jeden druh malé valisnerie (*Vallisneria nana*). Sice malý prohrěšek proti biotopu, ale chtěl jsem akvárium trochu oživit.

Kameny, které tvoří skalní útes, jsou z vápence. Vápenec proto, aby tvrdil hodně měkkou vodu a držel pH v normě. Jak známo, ryby jezera Tanganika žijí ve vodě spíše tvrdší a hlavně hodně zásadité. Hodnota pH pro tanganické ryby by měla začínat někde u pH 8. Rozdíly pH v jezeře jsou dost značné. Dokonce jsou místa, kde je pH i nad 9. Teplota vody je udržována topítkem a pohybuje se v rozmezí 25-26 °C.

Krmím hlavně mraženým krmivem (Cyclops, Artemis, Dafnia, Corethra, Culex a Mysis). K tomu používám hlavně průmyslově vyráběná vločková a granulovaná krmiva. S krměním to nepřeháním. U všech mých nádrží se držím pravidla „raději méně, než více“.

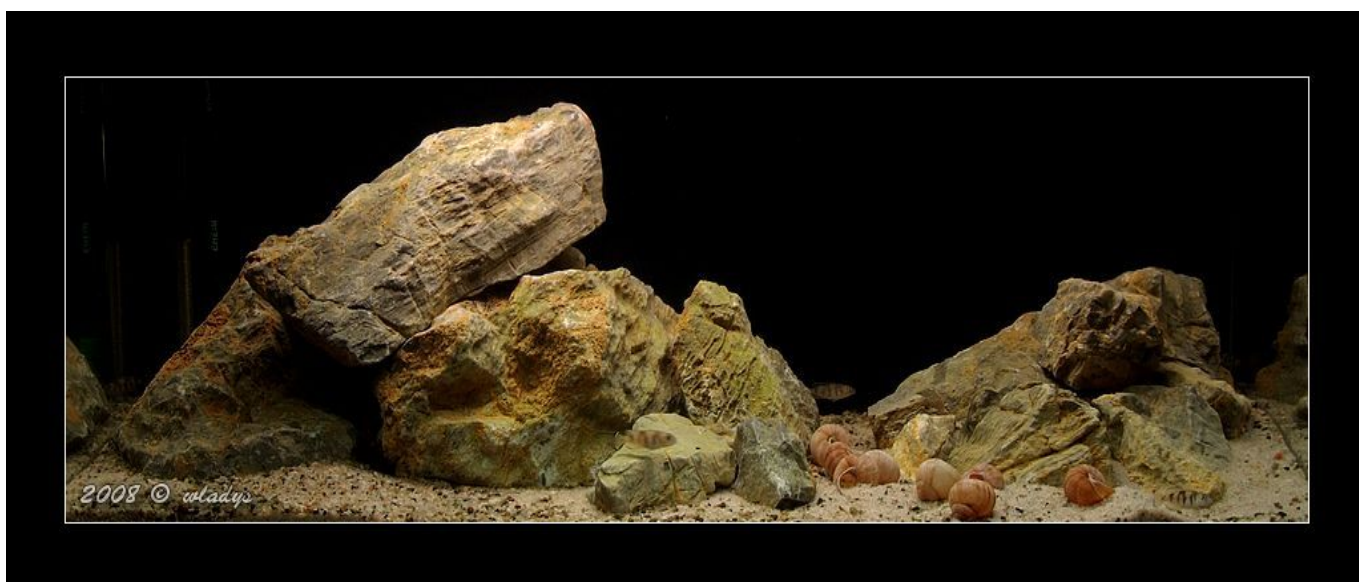
Nádrž zatím funguje bezvadně. Zvolené druhy ryb si nijak vážně nekonkurují. Melíci se drží v blízkosti ulit a julidky zase spíše obývají pukliny a skuliny ve skalách. Calvusky jsou zatím dost malé na to, aby se nějak vážněji projevily. Počítám, že časem nechám v nádrži ke kolonii Melíků nejsilnější pár julidek a pár calvusů.

Již dnes ovšem vidím, že mě čeká menší změna layoutu, a to hlavně díky melíkům, kteří potřebují více prostoru na dně. Tudíž budu muset ubrat nějaké kameny a trochu je přeskládat. Mám menší vizi. Představuji si dva útesy a mezi nimi volný písčiny prostor pokrytý ulitami.

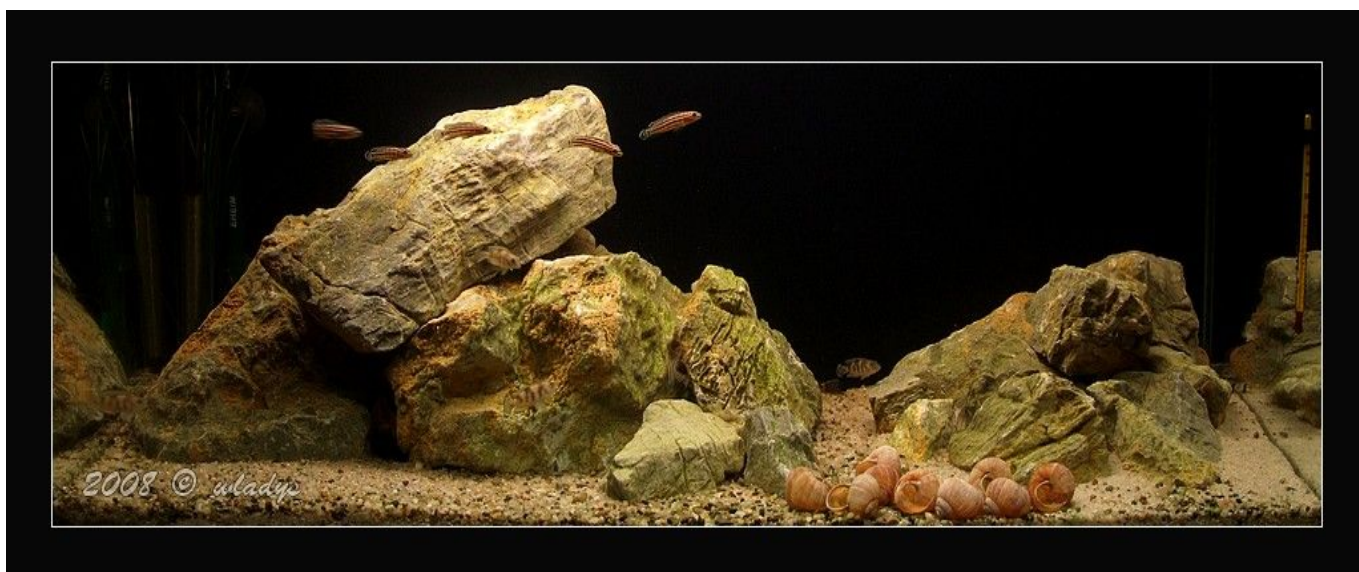
Přikládám pár fotek nádrže a jejího osazenstva. Hlavně na fotkách celku jde názorně vidět její vývoj:

29.9.2008. (Foto: Vladimír Volný)

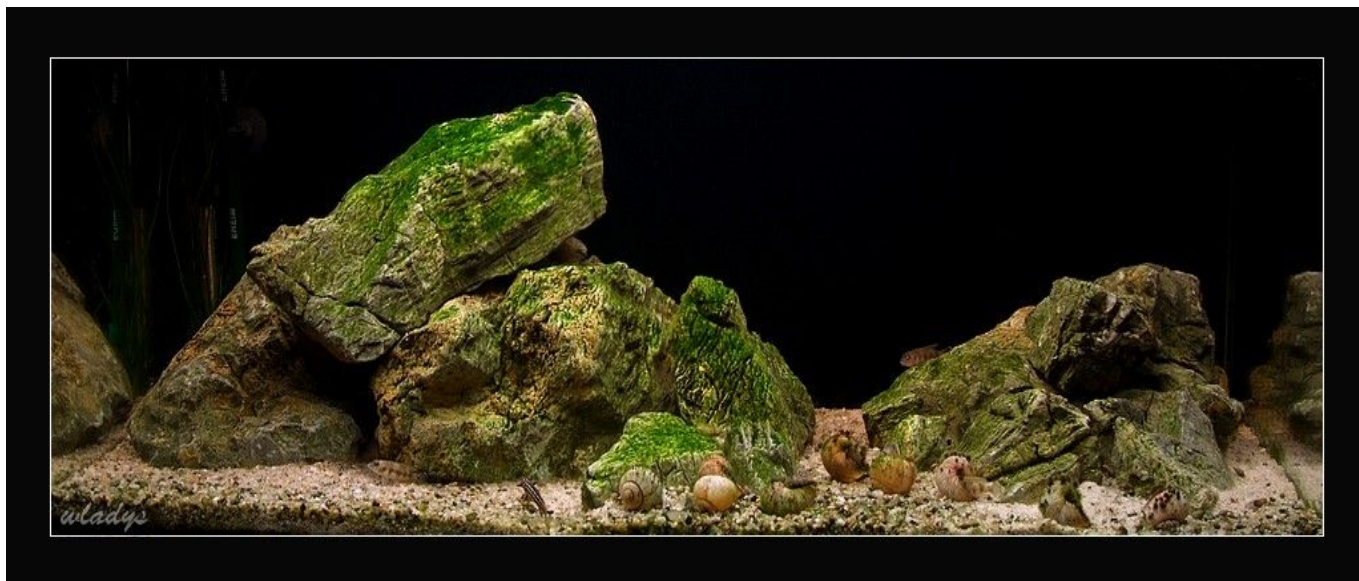

9.10.2008. (Foto: Vladimír Volný)

19.10.2008. (Foto: Vladimír Volný)

23.11.2008. (Foto: Vladimír Volný)

30.11.2008. (Foto: Vladimír Volný)

15.3.2009. (Foto: Vladimír Volný)

Altolamprologus calvus "black". (Foto: Vladimír Volný)

Julidochromis regani. (Foto: Vladimír Volný)

Lepidiolamprologus meeli. (Foto: Vladimír Volný)

Lepidiolamprologus meeli. (Foto: Vladimír Volný)

(Foto: Vladimír Volný)

(Foto: Vladimír Volný)

(Foto: Vladimír Volný)

DEN U VODY

Markéta Rejlková

Tak jsme se vám jednou rozhodli, že strávíme celý den u vody. Jaké to tam bylo – a proč o tom vůbec píšu v *Akváriu* – se dozvíte na následujících stránkách. Předtím si ale dovolím věnovat trochu místa aktérům příběhu a jeho kulisám:

KDO:

- **Markéta Rejlková**

Fotograf, mluvčí a samozvaná náčelnice výpravy.

- **Miloš Chmelko**

Hrrr do všeho a tak trochu smolař výpravy.

- **Jaromír Šmerda (otec)**

Servisman, cichlidář, kronikář a komentátor dění.

- **Jaromír Šmerda (syn)**

Fotograf, pohodář a mistr v hodu vrhací sítí.

KDE:

- San Fernando de Apure, stát Apure, llanos, Venezuela, Jižní Amerika.

PROČ:

- Kvůli rybám, samozřejmě. Klíčovým slovem začátku roku 2009 pro nás byla jednoznačně Amazonie – ale těšila jsem se a plánovala už od chvíle, kdy jsem se vrátila před rokem z Mexika. V lednu a únoru 2009 jsem tedy spolu s Milošem strávila v Jižní Americe 40 dní; otec a syn Šmerdové se na tak dlouho uvolnit nemohli, takže nás opustili už po třech týdnech. Většinu času jsme se pohybovali ve stejnojmenných státech Amazonas na venezuelském i brazilském území (venezuelský Amazonas ale patří spíše do povodí Orinoka, jen část odvodňuje Río Negro). O dalších etapách výpravy se dočtete v příštích číslech *Akvária* – zatím jsme „jenom“ v San Fernandu a chystáme se strávit den u vody...

Není to ledajaký den u vody, ale první. Především jsme přiletěli do Caracasu a hned následující dopoledne se nám ho podařilo opustit. Pohodlně usazení v druhém patře polo-prázdného autobusu sledujeme krajinu: silnice nejprve překonává horské hřeben, pak pokračuje do nekonečných mokřiných planin – typických *llanos*. Právě v okamžiku, kdy nenávrtně mizí poslední zbytky denního světla (slunce tady zapadá už kolem šesté a během tří čtvrtě hodiny je naprostá tma), se ocitáme ve městečku San Fernando de Apure, hlavním městě státu Apure, a přejíždíme most přes řeku Apure...

Ale jak už jsem napsala, je tma; a tak večer jen sprádáme plány. Ráno jdeme na obhlídku – při pohledu z mostu na řeku nás zaujme úzký kanál, který se do Apure vlévá. A je mi rázem jasné, že to je naše první lokalita – a nemůžu se dočkat!

Na řece Apure se těží písek – tady ve městě pod mostem je hlavní překladiště. V pozadí se do Apure vlévá kanál, kam jsme se vydali na lov! (Foto: Markéta Rejlková)

Naše představa dne je taková, že zkusíme zalovit v tomto kanálu a až nás to omrzí, popojedeme taxíkem nebo autobusem někam za město. Jsme v *llanos* a voda je všude okolo nás – ale chodit pěšky v tomhle horku by napadlo jen šílenec.

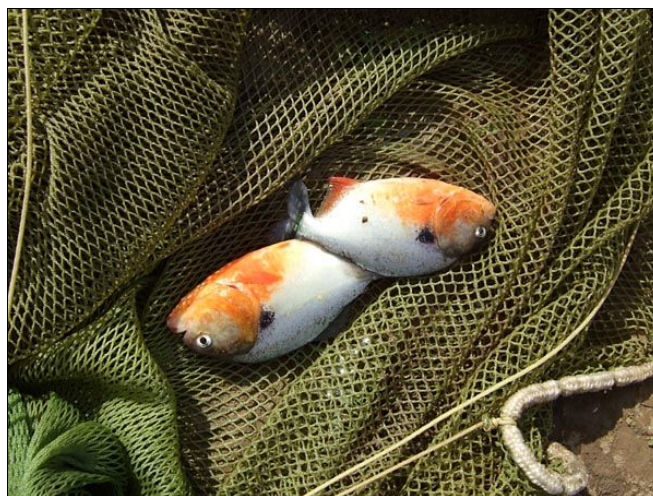
Nikdy už nezapomenu na scénku, která se odehrála, když jsme se dostali na břeh a pohlédli do vody:

V pozadí most přes řeku Apure. (Foto: Markéta Rejlková)

Nepopírám, že voda byla hodně kalná – rozhodně tak kalná, že by se v ní u nás nikdo nekoupal a i psy by jejich majitelé odháněli, aby pak nemuseli trpět jejich smradlavý kožich. V našem případě projevili Jarek a Mirek téměř dojemnou starost o to, jak asi dopadne v té břevce vypůjčená vrhací síť. Oni si skutečně rozmýšleli, jestli vůbec začnou lovit! Akvaristé, kteří neváhají přeletět půl světa a potom se ošívají, jestli vůbec něco podnikat – tak tomu říkám paradox. Na druhou stranu musím uznat, že kdo neviděl, neuvěří; ryby tam venku opravdu žijí někdy dost „na divoko“.

Rozpaky a zjevná nedůvěra, že tam skutečně budou nějaké ryby, se ale rozplynuly už po prvním nahození. Nastaly akvaristické žně. A také zmatky, protože jsme najednou měli plné ruce práce! Až tolik jsme zde toho nečekali (ani já).

První letošní úlovek! (Foto: Markéta Rejlková)

Piraně vždycky potěší, protože jsou ohromně vitální, jednoduše řečeno hezké a „akční“ – což je vlastně zbytečné psát. Že na ně tady v *llanos* narazíme bylo více než pravděpodobné; že je vytáhneme po prvním nahození bylo nicméně příjemným překvapením. Když jsme je ale vytahovali pokaždé, už to tak prima nebylo. Piraně mají totiž (kdo by to byl čekal :-)) jeden neblahý zvyk: kousat okolo sebe a nadělat tak mnoho škody. Nejen na síti, ale i na rybách, které se tam s nimi zrovna ocitly. Ani jedno, ani druhé nám nedělalo zrovna radost; navíc piraně bylo nutné pokaždé vrátit zase do vody, což není úplně „brnkačka“. No, ono to vlastně pohledem místních lidí ani nutné nebylo; ale když my jsme ti milovníci přírody a ony jsou zase docela sympatické potvůrky, takže jsme naše kratičké vzájemné setkání nechtěli nijak poskvřnit.

Když už jsem to téma nakousla, ještě u něj chvíli zůstanu. Hned na této první lokalitě jsme měli možnost potýkat se s celou řadou problémů, které terénní akvaristy trápí. Kromě prokousaných sítí jsou to i trny sumců a sumecků – vymotat je ze sítě je někdy na hranici lidských možností. Opravdu. Taky je nutné dávat při manipulaci s nimi pozor na ruce.

Ryby patří do vody, to je jasné – některé snášejí vytažení na vzduch zle; tady bylo navíc strašlivě horko, voda ve foto-nádržkách teplá, takže ryby bylo potřeba vyfotit velmi rychle.

Pygocentrus cariba. (Foto: Markéta Rejlková)*Serrasalmus irritans.* (Foto: Markéta Rejlková)*Pygocentrus cariba.* (Foto: Markéta Rejlková)*Serrasalmus irritans.* (Foto: Markéta Rejlková)

Pokud se některá ryбка neprobrala po vhození zpátky do kalné vody kanálu dostatečně rychle (tj. okamžitě), neměla šanci – na hladině to jen zavřelo, zahlédli jsme červená hrdla piraní a byl zase klid... Zní to možná krutě, měla jsem při tom pohledu smíšené pocity – ale kdo nepřistoupí na pravidla hry, že uvidí ryby také umírat (a bude toho, byť nechtěně, někdy i sám příčinou), neměl by si s rybami vůbec hrát. Ostatně to zdaleka neplatí jen pro cesty do přírody, ale zažíváme to dnes a denně doma u akvárií.

My jsme ale zdejší piraně ani moc nenakrmili, útok na vhozenou rybu jsme viděli asi dvakrát. Snažili jsme se, aby nám focení šlo pěkně od ruky a ryby dlouho nečekaly (za tím účelem jsme je uskladňovali v zadním krytu televizoru, který tu byl „příhodně“ pohozený na mělčině). Fotografování ryb pod rozžářenou oblohou, s nepatrným stínem pod jediným stromem, v parnu a za současného odhánění hmyzu není zrovna lehkým úkolem; proto omluvte kvalitu snímků a občas ne zrovna ideálně zvolené pozadí. Nu což, někdy jsme to prostě chtěli mít už rychle za sebou, a nejen proto, že jsme brali ohledy na osud našich fotomodelek!

Ale dost už poňukávání a stěžování si, jak to má „terénní akvarista“ těžké. Ve skutečnosti je to paráda a já jsem si ten den moc užívala. V síti jsme nacházeli stále nové a nové druhy ryb. Už jsem vám mezitím na fotografiích představila dva druhy piraní – krásné a velmi hojné *Pygocentrus cariba* (mimořadně tento druh popsal v roce 1821 sám Humboldt, velký vzor a inspirace pro spoustu cestovatelů v Jižní Americe) a zbarvením sice vcelku nenápadné, zato ale výrazem v „tváři“ velmi sveřepě působící *Serrasalmus irritans*.

Tato druhá piraňka se mi opravdu moc líbila, i když si jinak na dravé ryby nepotrpím. Měla drzý kukuč a velmi dobře snášela pobyt ve fotonádržce – tedy fyzicky, jinak bylo vidět, že jí uvěznění po chuti není.

Pygocentrus cariba jsme chytali ve velikosti okolo 15 cm; nezahlédli jsme žádná nevybarvená mláďata. Fishbase uvádí maximální délku těla až 28 cm, takže jsme narazili na samé mladíky. Oproti tomu *Serrasalmus irritans* dorůstá prý jen 14 cm – tak to se nám poštěstilo a chytili jsme opravdu vzrostlé, dospělé ryby. Fotografie tohoto druhu jsme pořídili chvíli před západem slunce, takže barvy jsou poněkud mdlé.

Fotografické závody. (Foto: Jaromír Šmerda ml.)

Když už jsem začala výčet u řádu Characiformes (ale ony ty piraně byly v síti opravdu nejnápadnější), zůstanu ještě v této rybí rodině. Lokalita byla na různé tetry a tetram příbuzné druhy opravdu bohatá, posuďte sami:

Tetragonopterus argenteus. (Foto: Markéta Rejlková)

Tetragonopterus argenteus

Velmi pěkná tetra – s nápadně vysokým tělem, které má v hřbetní části zlaté odlesky. Někteří jedinci měli za skřeleli výraznější černé pruhy. Tento druh by se určitě vyjímal v dostatečně velkém akváriu; jsou o něm dokonce drobné zmínky v akvaristické literatuře, ale zkušeností s jejich chovem je jen pomálu. Hodí se spíše do veřejných akvárií, dorůstá totiž délky až 12 cm. My jsme se s touto nezaměnitelnou tetrou setkali ještě později; má obrovský areál rozšíření, od Venezuely až na jih do povodí řeky La Plata.

Markiana geayi. (Foto: Markéta Rejlková)

Markiana geayi

Dříve patřila rovněž do rodu *Tetragonopterus* a poté byla uznána jen jako poddruh *M. nigripinnis* – tento druh je dokonce zmiňovaný v Baenschově atlasu (jako vzácně importovaný, žravý a nenáročný druh). *M. geayi* žije jen v povodí Orinoka, *M. nigripinnis* mnohem jižněji v povodí Mamoré, Parana a Paraguay. Je to velká a hezká tetra, dorůstá 11 cm. Údajně je hejnová, my jsme chytli jen tuhle jedinou.

Charax apurensis. (Foto: Markéta Rejlková)

Charax apurensis

Druhové jméno naznačuje, že rybka je tu doma. Dlouhá až 12 cm a ještě k tomu nebezpečně zubatá!

Ctenobrycon spilurus. (Foto: Markéta Rejlková)

Ctenobrycon spilurus

Stará známá z akvaristické literatury, česky tetra tolarová; ve skutečnosti však neznám nikoho, kdo by ji někdy choval. Dorůstá délky až 8 cm a je to prý aktivní, nenáročná a plodná ryba, která ráda ožďibuje rostliny nebo ploutve spolubydlícím.

Mylossoma duriventre. (Foto: Markéta Rejlková)

Mylossoma duriventre

Ryby rodu *Mylossoma* a jim podobné jsou tady nazývány hezkým slůvkem *palometa*. Mají terčovitý tvar těla o průměru až 25 cm. (Na snímku je mladá rybka, délka cca 8 cm.) Jsou to vyloženě mírumilovné hejnové ryby a všežravci – v akváriu okusují rostliny! Velmi hojný druh v povodí Orinoka, Amazonky i Paraná; patří tu mezi nejčastější úlovky rybářů (ochutnali jsme – moc kostí a málo masa).

Mimochodem, za okousané ploutve vděčí (nejen) tato ryba mladým piraním a ostatním kousavým společníkům. Pozoruhodné množství druhů se totiž aspoň částečně živí ploutvemi!

Triportheus sp. (Foto: Markéta Rejlková)

Triportheus sp.

Rod *Triportheus* je nezaměnitelný díky zvláštnímu tvaru těla; velké tetry (až 12 cm) totiž svým mohutným hrudníkem a tvarem prsních ploutví připomínají sekernatky.

Odontostilbe pulchra. (Foto: Markéta Rejlková)

Odontostilbe pulchra

Jedna z mnoha nevýrazných a těžko zařaditelných teter. V Jižní Americe je nutné se smířit s tím, že na ně budete narážet vždy a všude. Na této lokalitě šlo o hojný druh.

Moenkhausia lepidura. (Foto: Markéta Rejlková)

Moenkhausia lepidura

Tetry z rodu *Moenkhausia* představují velmi výraznou složku místní vodní fauny. Z akvárií známe především druhy *M. pittieri* a *M. sanctaefilomenae*. Ve Venezuele žije první z nich, ale navíc také devět dalších druhů, které obývají nejrozličnější biotopy. Osmicentimetrovou *M. lepidura* najdeme v povodí Orinoka, Amazonky a v Guayaně a Surinamu.

Tak, a máme za sebou jednu početnou skupinu ryb – čeleď Characidae. Ještě stále zůstaneme v řádu Characiformes, ale podíváme se teď na zástupce čeledi Curimatidae a Prochilodontidae. Já jim říkám „kapříci“, i když jimi pochopitelně nejsou. Představují typický a nepřehlédnutelný prvek místní fauny – a také jídelníčku, protože se ve většině případů jedná o vzrostlejší a poměrně hojné ryby. Tedy úplně ideální kombinace vlastností, pokud máte síť a hlad!

Prochilodus mariae. (Foto: Markéta Rejlková)

Prochilodus mariae

Velmi hojný druh v celém povodí Orinoka. Mezi rybáři se těší výjimečné oblibě. Dorůstá až 40 cm!

Steindachnerina argentea. (Foto: Markéta Rejlková)

Steindachnerina argentea

Stříbřitá (i jménem) rybka, která na rozdíl od předcházejícího druhu dorůstá délky sotva 10 cm.

Další typicky jihoamerickou skupinu rybek představují zástupci čeledi Anostomidae:

Laemolyta orinocensis. (Foto: Markéta Rejlková)

Laemolyta orinocensis. (Foto: Markéta Rejlková)

Laemolyta orinocensis

Hezká, téměř 15 cm dlouhá hlavostojka. Popravdě řečeno si moc nedokážu představit, co tam v té blátivé vodě dělá...? Ne snad kvůli vzhledu, ale hlavostojky mám spojené s rostlinami, větve...

Výčet ryb je nyní téměř kompletní; na chvíli ho teď ale přeruším, protože my jsme také celý den nestrávili lovením. Ale k tomu se dostanu vzápětí.

Většinu z vás možná napadlo, že tyhle rybky tedy mnoho barev nepobraly. Pozorným čtenářům ale určitě neunikla jiná věc: drtivá většina zobrazených ryb má tělo pokryté nápadně stříbřitě lesklými šupinami.

Tohle zjištění ale vlastně není žádným překvapením. Barvy mají signální význam, ať už směrem k protějškům stejného či opačného pohlaví, nebo jako vzkaz predátorům. Nač ale plýtvat podobným přepychem tam, kde není vidět? Stříbřitě lesklé boky zaručují, že se ryby navzájem vidí, pokud jsou dost blízko; na druhou stranu si toho o svých kvalitách mnoho neřeknou – samci se sotva mohou chlubit lepším šatem, než má jejich sok. Zajímavou otázkou pak je, proč mají piraně *Pygocentrus cariba* tak výrazné červené zbarvení...? Nabízí se odpověď, že jim tak velká signální plocha umožňuje rozpoznat jedince vlastního druhu a tak je ušetřit kousance. Oproti tomu druh *Serrasalmus irritans* tohle opatření nepotřebuje, protože se vyskytuje jednotlivě. No, ale to jsou moje nepodložené dohady; zaujalo mě to a zkusím si o tom něco nastudovat – tak populární ryby jako piraně jsou určitě dobře prozkoumané ze všech stran :-).

Každopádně bylo pozoruhodné, že se v kalné teplé vodě vyskytovalo pohromadě tolik ryb. Navíc to byly ryby poměrně velké a pohyblivé. Když ponechám stranou úvahy, čím se asi živí (některé zřejmě sebou navzájem :-)), pořád zůstává fakt, že mnoho kyslíku ve vodě zřejmě nebude. Rozhodně tam nikde nebyly peřeje, které by vedly k lepšímu prokysličení. O rostlinách ani nemluvě (i když jejich vliv je většinou beztak zanedbatelný).

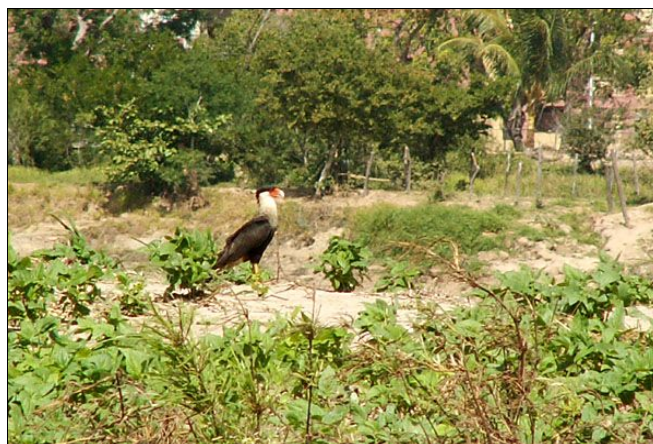
Voda proudila jen pomalu. Představu o jejím množství vám nejlépe dá fotografie níže; já ještě doplním, že hloubka kanálu byla většinou okolo půl metru, na nejhlubších místech snad až metr. Naměřili jsme teplotu vody 28,8 °C (při teplotě vzduchu 29,8 °C ve stínu a 40,5 °C na slunci, měřeno v 10:15); pH 7,36 a vodivost 150 µS.

V akci. (Foto: Jaromír Šmerda st.)

Tak tady, na břehu blátivé strouhy, jsme strávili několik hodin. Bylo nám horko, na tropické sluníčko jsme si teprve museli zvykat; těsně po poledni jsme se proto uklidili do stínu u silnice. Už jsme neměli síly opustit město a hledat nějakou další lokalitu. Na druhou stranu, byli jsme také naprosto spokojení s rybími zážitky dnešního dopoledne.

Článek se ale jmenuje „den u vody“, nikoliv půlden. A to proto, že jsme sebrali síly a šli lovit o kus dál.

***Caracara plancus* neboli carancho/caricara – jeden z nejkrásnějších a nejnápadnějších dravých ptáků v celé Jižní Americe.** (Foto: Jaromír Šmerda ml.)

Přesunuli jsme se o kus výše a našli místo, kde voda kvůli zúžení a svedení do trubek proudila rychleji. Potají jsem doufala, že tu budou mezi kameny nějaké přísavníci, ale šátrání naslepo se pochopitelně ukázalo jako bláhové.

(Foto: Jaromír Šmerda ml.)

Horko bylo opravdu veliké a slabší povahy to nezvládaly – zde Miloš, trénující lov na suchu?! (Foto: Jaromír Šmerda ml.)

Došli jsme až na břeh samotného Apure – od kalné hladiny nás dělil téměř kolmý hlinitopísčité svah, vysoký dva metry. Dole bylo měkké bahno s pískem, takže jsme zůstali raději v bezpečí a odsud zkoušeli štěstí.

Mirek se opět chopil vrhací sítě. (Foto: Markéta Rejlková)

Tady jsme ale neuspěli, kromě jednoho sumečka jsme nechytli vůbec nic. (No ano, ještě jsem vám žádného sumce neukázala – prosím ještě o chvilku strpení!) Tak jsme si alespoň vychutnali pohled na řeku a pohnuli se dál...

V llanos rozhodně nesmějí chybět plovoucí rostliny, tedy v období sucha spíše „polehávající“ na břehu. Tady je to *Eichornia crassipes*. (Foto: Markéta Rejlková)

Nejen ryby potěší duši akvaristy! Tenhle domeček byl ještě obývaný. (Foto: Markéta Rejlková)

Spousta lidí se mě ptá, jestli jsme v Jižní Americe viděli i nějaké žáby – mají na mysli hlavně dendrobatky. Spokojili jsme se zatím s ropuchou! (Foto: Markéta Rejlková)

Tato krevetka měla neskutečně dlouhá tykadla. Z fotografie jsem je odstříhla, aby bylo lépe vidět zoubkované rostrum. (Foto: Markéta Rejlková)

Hlavní tok řeky nás tedy zklamal; ale dopředu jsme počítali s tím, že tady to nijak úrodné pro nás nebude. Lovit ryby je nutné v mělčích vodách, kde voda tak rychle neproudí. Jednak proto, že se tam mnohem lépe manipuluje se sítí a ryby nemají moc šancí uniknout – ale hlavním důvodem je samozřejmě prostý fakt, že v hlavním korytě řeky ryby až na výjimky zkrátka nejsou.

Přesunuli jsme se po silnici k laguně, která nás svou hladinou lákala už od rána. Byla jen o něco výše nad naším kanálem, takže se dalo předpokládat, že tam budou stejné ryby. Ale byla to stojatá voda s větší plochou, takže kdo ví...

Naše očekávání zchladila velmi rychle skutečnost, že přístup k vodě byl přes zónu bahna a odpadků poněkud obtížný – my jsme ho dokonce vyhodnotili jako nemožný, i když jsem měla silné tušení, že za tím stojí hlavně naše únava. S troškou vůle bychom se do bláta u vody určitě doplazili :-).

Laguna samotná tedy nebyla pro průzkum vhodná. Mimochodem, nad ní u silnice stály „domy“ a místní lidé se nijak nerozpakovali házet odpadky ven, dolů, prostě pryč ze své chatrče. Kam dopadly, to už jim bylo tak nějak jedno.

Když jsme se dostali k místu, kde z blátivé laguny vytékal „náš“ kanál, ukázalo se, že ani tady to nepůjde snadno. Bylo tu velmi mělko a ryby téměř žádné.

Techniku lovu musíme ještě procvičit :-). Hned další pokus ale přinesl krevetku, která je zde nahoře na stránce. (Foto: Markéta Rejlková)

Na chvíli to vypadalo, že se zde naše čtveřice rozdělí a ti více unavení odejdou do hotelu, zatímco ti paličatí vytrvají a budou se dál snažit (a smažit). Pak jsme se přeci jen rozhodli šetřit síly a strávit část odpoledne odpočinkem – s tím, že než se setmí, ještě se vrátíme znovu zkusit štěstí na naší první lokalitu. Byli jsme zvědaví, jestli se tam v nastávajícím šeru objeví nějaké nové druhy ryb.

A nebyli jsme zklamaní, večerní lov byl parádním zážitkem. Než ale začnu vyprávět, dám konečně prostor sumcům, které jsem zatím opomíjela. Čekali jsme totiž, že se teď k večeru vydají na lov. To se také potvrdilo a sumců bylo výrazně více, než přes den. Ale jednalo se stále o tytéž ryby, které jsme chytili už dříve:

Pimelodella gracilis. (Foto: Markéta Rejlková)

Na sluníčku se ošklivé káčátko proměnilo v docela elegantní a milé stvoření. (Foto: Markéta Rejlková)

Pimelodella gracilis

Jeden z těch menších (17 cm) zástupců rodu. Má obrovský areál rozšíření, typický je na bocích více či méně nápadný tmavý podélný pruh. Zde je patrný zejména na hlavě.

V síti nám ale teď večer uvízl ještě jeden poklad:

Sturisoma sp. (Foto: Markéta Rejlková)

Sturisoma sp. (Foto: Markéta Rejlková)

Sturisoma sp. (Foto: Markéta Rejlková)

Sturisoma sp.

Rod *Sturisoma* je ve Venezuele hojně zastoupený. Hned několik druhů žije tady v *llanos*, rozlehlých nížinách Venezuely, které pokračují v sousední Kolumbii. Představa, že ryby s přísavkou najdeme jen v čistých horských říčkách, je tedy mylná. Na snímku je pravděpodobně *S. tenuirostris*.

Další sumce jsme oproti očekávání nechytily. Bylo to ale dáno i tím, že jsme po několika nahozeních zjistili, že večerní lov nebude nijak snadný – a brzo jsme od něj upustili docela. Chytily jsme sice i některé z druhů, které jsem vám představila na předchozích stránkách, drtivou většinu úlovků ale představovaly piraně (*Serrasalmus irritans* jsme dokonce chytily jen teď navečer). A když ne ony, tak sumci *Pimelodella* sp. Oba případy znamenaly velké riziko pro naše síť. Jak velké, to ukáží nejlépe následující fotografie...

Miloš se rozhodl konkurovat Mirkovi s vrhací sítí a zkusit lov čeremem. K jeho velké radosti hned na první pokus ulovil malou červenou pirančku! (Foto: Markéta Rejlková)

Druhý pokus byl ještě o mnoho úspěšnější: tři piraně, jedna hlavostojka, malá tetříčka a pět sumců. (Foto: Markéta Rejlková)

Všimněte si, že ocitnout se v síti s piraněmi není žádný med – jeden sumček na to bohužel doplatil hodně ošklivým kousancem. Tomu už pomoci nebylo. Rychle jsme piraně vysypali zpátky do vody a nastal další problém... sumci se totiž do tkaniny zapletli svými trny na ploutvích tak dokonale, že jsme je nedokázali vyprostit. Nůžky jsme neměli, což byla velká chyba. Stáli jsme před patovou – a dost nepříjemnou – situací; sumci v síti nemohli zůstat věčně! Dali jsme čeren celý do vody, ať se ryby zkusí vyprostit samy... o tom, že je kanál plný piraní, jsme samozřejmě věděli, ale nedošlo nám to do důsledků. Naši pozornost zaujaly jiné úlovky a na čeren jsme si vzpomněli až za několik minut. Ouha!

Sumci jsou pryč – a s nimi i kus sítě. (Foto: Markéta Rejlková)

S okamžitou platností jsme se rozhodli čerem tady už nepoužívat. Nejen proto, že síť v něm byla roztrhaná. I když jsem už dříve byla svědkem toho, že místní lidé se s rybami zapletenými do sítě vůbec netrápí a pokud je nechtějí jíst, nechají je jednoduše pohozené na břehu a síť čistí později, tak pro nás to přece jen bylo dost nepříjemné. Už jsme to nechtěli v žádném případě riskovat.

Vrhací síť také zaznamenala několik drobných poškození; po prvním dni jsme tedy získali velkou ostražitost vůči piraním a sumcům. Protože teď obě skupiny naši (vlastně jejich) lokalitu zcela opanovaly, rozhodli jsme se hodit si síť ještě zkušebně přímo v ústí kanálu do Apure a pak to pro dnešek odpískat.

Tady jsme chytili v podstatě jen a jen piraně, mezi nimi se blýsklo několik málo *palomet*. Co bylo ale nové a zábavné, byla pozornost místních lidí. Ti tu postávali u improvizovaného přístaviště a naše činnost je zaujala. Shlukli se okolo nás, pokřikovali názvy ryb a bylo jim divné, proč lovíme piraně a zase je hned všechny házíme zpátky. Byli jsme pro ně potrhli *gringos*, bavilo je to a nás chvíli taky – ještě jsme jim předvedli, jak ryby fotíme v nádržce, rozdali dětem bonbóny a šli na večeri a spát...

Latinská Amerika. A nebo taky *Bienvedinos, gringos!*

(Foto: Markéta Rejlková)

Jarek a Mirek se vlastně celý den těšili, až budeme někde u čistých říček nahánět cichlidy. Miloš se tady bavil. A já? První den s rybami rozhodně nezklamal moje očekávání, ba naopak – patnáct druhů na jediné lokalitě je pěkný výsledek. Když k tomu přičtu i krevetky, ampulárky, žáby, zajímavé rostliny a zvířata okolo...

I takhle nějak může vypadat den u vody.

KLUB.AKVA.SK

usporiada v rámci
Akvajesene a Akvazimy 2009
súťaže:

bojovníc

kreviet/krabov/rakov

fotografií

miniakvárií

Sledujte www.akva.sk a [klub.akva.sk!](http://klub.akva.sk)

POPULÁCIA GUPKY (*POECILIA RETICULATA*) V KÚPEĽNOM POTOKU V SLIAČI

Luboš Vrbický

Môj príbeh o gupkách z kúpeľov Sliač už mnohí poznáte, teda aspoň jeho začiatok. Niekoľko dní odhodlávania a nakoniec som predsa len podľahol pokušeniu a vyrazil do terénu preskúmať pravdivosť informácií z internetového diskusného fóra Akva.sk [1]. Mrazivé ráno, 28. 12. 2007, hmľa, vonku na teplomeri takmer $-9\text{ }^{\circ}\text{C}$. Pripravujem si potrebné veci na moju prvú výpravu – antikorová termoska, obyčajná sieťka na chytanie rýb v akváriu, kus viazacieho drôtu, laboratórny ortuťový teplomer a foťák. To bola celá výbava, viac mi nenašlo v rýchlosti zbalil do ruksaku a neskôr som zistil, že to úplne stačilo.

Keď som kráčať od železničnej stanice do kúpeľov, bolo ešte stále $-7\text{ }^{\circ}\text{C}$. Zmrznutý sneh pod nohami vŕzgal a ja som sám neveril tomu, že nájdem termálnu vodu a gupky v nej. Niekoľkokrát som si doma pozrel na internete letecké zábery kúpeľov, snažil som sa identifikovať vodný tok, jazierka, ale netrúfol som si odhadnúť, čo je čo. Zreteľne som videl kúpeľné budovy a tiež vonkajšie bazény, ale to bolo všetko.

Prítok kúpeľného prameňa do jazierka. (Foto: Luboš Vrbický)

Možno by bolo vhodné podať niekoľko informácií aj o samotných kúpeľoch a hlavne o vode, ktorá sa tam nachádza. Internetové stránky kúpeľov Sliač [2] uvádzajú, že najstaršia zmienka o prameňoch je z roku 1244, z čias kráľa Bela IV. V Sliači sa nachádza 5 prameňov s rôznym zložením a teplotami. Z hľadiska nášho záujmu je dôležitý tzv. kúpeľný prameň s výdatnosťou cca 5 l/s a teplotou $33,3\text{ }^{\circ}\text{C}$. Podľa kúpeľov je voda prameňa charakterizovaná ako prírodná liečivá voda, stredne mineralizovaná, uhličitá, síranovo-hydrogenuhličitanová, vápenato-horečnatá, so zvýšeným obsahom horčička, so zvýšeným obsahom fluóru, slabokyslá, teplá a hypotonická. Presnejšie minerálne zloženie sa neuvádza, ale je výnimočné, podobné je len na troch miestach na svete (Argentína, Austrália, Španielsko).

Konečne som sa dostal k jarku, ktorý bol zafarbený do červeno-hneda od železa a končil na mreži v kanalizácii. Skúsil som rukou teplotu vody... Studená! Priveľmi studená na gupky, teplomer ukázal sotva $6,5\text{ }^{\circ}\text{C}$, čo bolo v tej treskúcej zime pochopiteľné. Postupne som išiel proti prúdu potoka, dostal som sa k mostíkom. Tam bola teplota už lepšia.

Dokonca trochu vyššie som už zahliadol prvé rybky. Nebolo ich veľa. Zbadal som jedného pekne vyfarbeného samca, ktorý bol prúdom a možno aj teplotou $12,5\text{ }^{\circ}\text{C}$ značne vyčerpaný. Trochu vyššie pri teplote asi $14\text{ }^{\circ}\text{C}$ sa už preháňali krdlíky gupiek rôznych veľkostí. Využívali lístím vytvorené kaskádky a priehlbiny. V týchto miestach sa hojne vyskytujú zelené povlaky rias, takmer všetko vo vode je červeno-hnedé od železa a zelené od rias. Riasy a možno v lete aj hmyz sú pravdepodobne jedinou potravou populácie v kúpeľnom potoku.

Zdroj potravy – nárasty rias. (Foto: Luboš Vrbický)

Pôvodný vzhľad vodopádov.

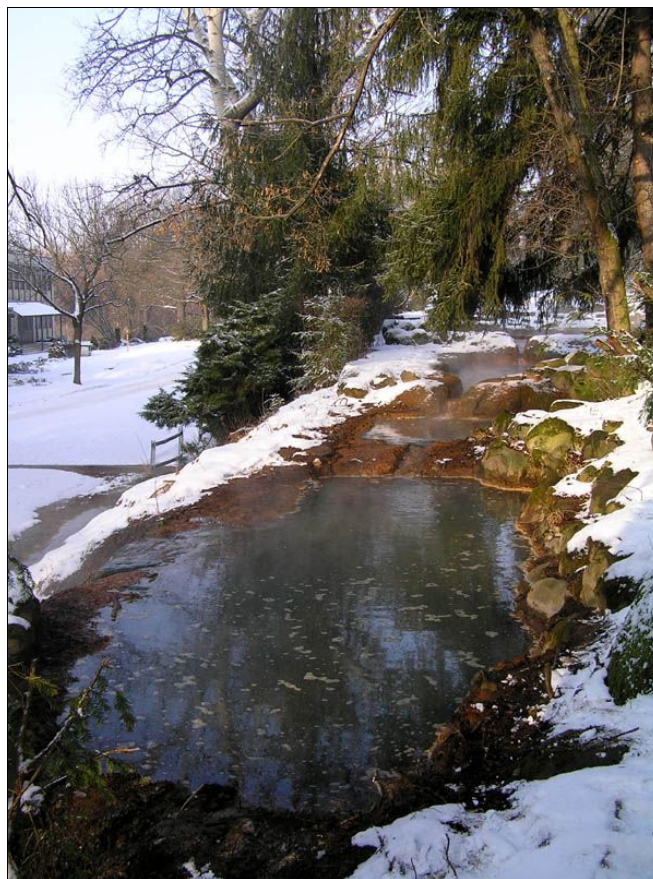
(Foto: Ľuboš Vrbický)

Vo vode je čulo. Mnoho priehlbínok, zákutia, kde voda netečie až tak prudko a krdlíky gupiek vzdorujúcej prúdiacej vode. Dokráčal som až k svahu, z ktorého stekala voda, vyzeralo to ako malé vodopády. Teplota vody bola 17 °C, optimálna pre gupky. Ten pohľad nahor bol nádherný a ja, povzbudený tým, čo som našiel, som rýchlo kráčal hore po asfaltke, krížom cez parkovisko smerujúc k vrcholu vodopádu. Voda doň prichádzala žľabom prekrytým betónovými tvárniciami. Prúd bol však príliš rýchly na to, aby sa v ňom ryby udržali...

Vykročil som po prekrytom žľabe. Na jeho konci bol znovu potôčik, podstatne užší a plytší ako pod vodopádom. Kopíroval asfaltovú cestu. Teplota vody v tomto úseku rastie od 21 °C do 23 °C. Napriek rýchlejšiemu prúdeniu vody sú v jarku viditeľne hlbšie miesta pod kaskádkami, pozorujem tu znovu krdlíky rybiek.

Nevydržal som a začrel sieťkou do vody. Po niekoľkých pokusoch sa mi podarilo vyloviť niekoľko rýb. Boli rôzne veľké, samce aj samice. Samce boli sfarbené do zeleno-modra, samice prírodne. Dokonca sa mi podarilo vyloviť jednu samicu so zlatým základným zafarbením, čo ma prekvapilo.

Jarok smeruje k budove riaditeľstva kúpeľov. Tam sa láme a pretína vedľajšiu cestu, na tomto mieste je prekrytý mrežou. Nad ňou je už len krátky úsek asi 25 metrov po najnižšie položené jazierko. Tento úsek bol plný plôdika a mladých samíc, ktoré boli už gravidné.

Pohľad na kaskádovité jazierka nad budovou riaditeľstva.

(Foto: Ľuboš Vrbický)

Nad týmto miestom sa nachádzajú tri umelé jazierka. Do prvého z nich vteká voda z prievalu kúpeľného prameňa. V prvom a druhom jazierku som nespozoroval žiadne ryby. V poslednom jazierku sa vyskytujú najmä veľké samice a samce, zrejme je to „rozmnožovisko“ (teplota 25,5 °C).

Samice v jazierku dosahujú veľkosť do 5 cm a často sú už „vyrodené“ a deformované. Samce v jazierku sú cca 2,5 cm veľké. Aj v jazierku sú pozorovateľné svetlejšie zlaté formy, sú však omnoho menej zastúpené. Častejšie sa vyskytujú prírodne sfarbené jedince.

Prieval z jazierka do jarku. (Foto: Ľuboš Vrbický)

Kúpele som navštívil dva razy krátko po sebe. S použitím sieťky upevnenej viazacím drôtom na konár, ktorý som našiel na mieste, sa mi podarilo odchytiť cca 40 ešte nedospelých jedincov, 5 starých samíc, 1 dospelého samca, niekoľko takmer dospelých samcov, 20 ks odrastených mláďat a 20 ks plôdika. Po príchode domov som ryby umiestnil do samostatnej nádrže s objemom 150 l a teplotou 25 °C. Gupky bez problémov prijímali hneď po odchYTE vločkovú potravu. Žiadne reakcie na zmenu chemizmu vody som nezaznamenal, z odchytých rýb neuhynula ani jedna. Zaujalo ma, že dospelé ryby svoje mláďatá neprenasledujú a nepožierajú.

Samice z odchytu boli veľmi plodné, z jedného vrhu som mal aj 60 mláďat. Tak mi postupne pribudlo množstvo „omladiny“. Systematicky som začal oddeľovať zlaté jedince, tie skončili dočasne v akváriu s červenými neónkami. Čoskoro som zistil, že ich spolunažívanie je ukážkové, a tak tam ostali na trvalo.

Z odchytu som mal samce s rôznymi typmi chvostových plutiev. Prevažovali samce so spodným mečíkom. Tvarovo však nevyhovovali štandardu, mečíky boli stuhovité, bez ostrého zakončenia, chrbtové plutvy oblé. Niekoľko jedincov z druhej generácie však štandard spĺňalo.

Zlatá forma. (Foto: Luboš Vrbický)

Zlatá forma od začiatku vykazuje väčšie úspechy. Hlavne sú stálejšie v štandarde. Začalo sa dlhé obdobie vyberania. Zaobstaral som si šľučky *Ctenolucius hujeta*. Po vyše roku sa mi začína rysovať čiastočný výsledok výberov. Samce sú viacmenej štandardné. Hlavne tie zo zlatej formy.

Ryby krátko po odchYTE. (Foto: Luboš Vrbický)

Zaujímavý samec z odchyty. (Foto: Ľuboš Vrbický)

Vyfarbený samec – rok po odchyte. (Foto: Ľuboš Vrbický)

Zlatá forma. (Foto: Luboš Vrbický)

Pokúsil som sa aj o niekoľko pokusných krížení. K neoplodneným samičkám z prvej generácie po odchyte som pridal japonských modrých samcov so spodným mečíkom. Vznikli zaujímavé krížence, ale tvary chvostov boli sklamaním. Možno časom niečo z toho bude. Rovnako dopadli aj ďalšie pokusy.

Kŕmenie špenátom. (Foto: Luboš Vrbický)

Tento takmer rozprávkový príbeh o hľadaní a nájdení cudzokrajných rýb v slovenskej prírode má trochu iný koniec, ako by som si predstavoval. Počas roka 2008 sa mi viackrát doniesli informácie, že gupky v Sliači zmizli. Nebral som to vážne, hlavne keď som si spomenul na to množstvo a prosperitu v potoku. Nakoniec som sa po roku vybral znovu do kúpeľov v polovici januára 2009. Prešiel som si tok, všetky známe zákutia a pomaly mi dochádzalo, že sa skutočne niečo stalo. Potok sa mi zdal akýsi rýchlejší, chýbali zákutia v dolnej časti toku a tiež ryby. Keď som došiel k vodopádu, bolo mi jasné, že tu bol zásah človeka. Voda tiekla inak, usporiadane. Koryto vyčistené od nánosov spôsobuje rýchly odtok vody. Teda prostredie už nie je vhodné pre ryby, ktoré nemajú takmer žiadne miesta, kde by sa dokázali udržať v rýchlych prúde. Jazierka sú tiež „vyčistené“ a prehĺbené.

Pomaly som strácal nádej. Fotil som si nový vzhľad jazierok, chodil som po ich brehoch a sledoval hladinu. Konečne som zahladol pohyb. Predsa tu len niekoľko gupiiek ostalo! Keď som chvíľu stál na brehu, zbadal som aj mláďatá. Trochu som sa upokojil. Mrzelo by ma, keby úplne zmizli. Začrel som sieťou a po niekoľkých pokusoch som mal samčeka na fotenie. Po zapózovaní pred šošovkou zmizol znovu v trochu zakalenej vode jazierka.

Typicky zafarbený samec. (Foto: Luboš Vrbický)

Samec typického sfarbenia a zlatá samica.

(Foto: Luboš Vrbický)

Prežili zásah ľudskej ruky. S týmto vedomím som spokojne odišiel domov. Cestou späť som uvažoval, aké úžasné bude sledovať, či sa populácia obnoví. Bude to nová etapa života populácie introdukovanej gupky v minerálnom termálnom prameni. Možno to bude trvať jednu alebo dve sezóny a všetko bude po starom. Veď uvidíme.

Ryby krátko po odchyte. (Foto: Ľuboš Vrbický)

Skupina. (Foto: Ľuboš Vrbický)

Čo dodať záverom? Azda len prosbu ku všetkým ďalším bádateľom v tomto období... Skúsme dať gupkám, ktoré ostali, šancu, aby sa stali základom novej, možno ešte početnejšej populácie ako predtým. Ak bude mať niekto záujem o potomkov z môjho odchytu, budem radšej, ako keby mali byť vyrobené posledné exempláre v kúpeľoch Sliac.

[1] www.akva.sk/phpBB2/viewtopic.php?t=6358

[2] www.spa-sliac.sk

Je pred nami sezóna, kedy mnozí vyrážime častejši ven... láká nás to do prírody, k vodě. Málokterý akvarista odolá, aby se nepodíval zblízka na vodní rostliny, nezkusil zhlédnout rybky a případně si domů neodnesl alespoň plže. Naše příroda nám toho hodně nabízí, proto vznikla tato nová rubrika „ZA HUMNAMI“.

Přispět do ní můžete i Vy: Uvítáme třeba i krátké články z Vašich výletů do okolí, fotoreportáže, otázky týkající se našich vodních živočichů a rostlin. Prozradme si navzájem, kam stojí za to vyrazit a na co se dívat! REDAKCE

STĚHOVÁNÍ RYB

Jan Bojko

Mám opravdu velkou radost z toho, jak se akvaristika vyvíjí. Technika na stále vyšší úrovni, vzdělanost a snad i počet chovatelů narůstá, včetně známých osobností typu Radovana Krejčíře a jeho žraloka Radka, objevují se nové a nové ryby. Vždyť voda na Heiko-Bleherových šortkách ani nestačí zasychat, jak vytahuje jednu neznámou rybu za druhou.

S růstem důležitosti internetu jako prodejního a informačního média po celém světě se krom masového šíření dětské pornografie a zveřejňování návodu, jak sestavit podomácku granát, veze díky bohu mj. i vyšší dostupnost a dá se říct online sdílení informací a novinek z naší oblasti.

Když jsem se tedy hluboce zamýšlel nad tématem článku z hlediska vypíchnutí toho, co snad bylo málo, či vůbec popsáno, velice rychle jsem propadl skepsi. Mám totiž jakýsi neodbytný pocit, že vše důležité již řečeno bylo. Některé věci i několikrát.

Nakonec jsem se rozhodl pro popis reálné situace z praxe, která asi potkala spoustu z vás: stěhování nádrže z jednoho bytu do druhého, s příklonem k popisu chování ryb během „operace“.

Toto téma jsem zvolil jednak pro jeho relativní nevyčerpanost z hlediska mnou zaznamenaných popisů v článcích či literatuře obecně. Dále proto, že se bezesporu jedná o stresovou situaci, a to jak pro ryby, tak (toto je zřejmě více individuální :-)) též pro majitele.

Je proto dobré vědět některé základní informace, jako třeba, že ryba se bez kyslíku udusí, či že při stresu doslova bledne(-u) strachy.

Vylekaní *Heros severus*. (Foto: Jan Bojko)

Přejdeme ale již od předkrmu k hlavnímu chodu, tj. samotnému popisu děje.

Úkol mise: Přestěhovat do té doby fungující 600 l nádrž, včetně zařízení a ryb.

Podmínky: 4 muži (vybráni ti lépe fyzicky vybavení), volná sobota, nákladní automobil Ford Transit přišel vhod.

Vzhledem k tomu, že se mnou chovaný celkový počet ryb přiblížil k 35 ks a průměrná velikost ryby dosáhla řekněme nějakých 15 cm, jsem v prvé řadě řešil samotný způsob přepravy osazenstva.

V úvahu přišly tyto varianty:

1. Použit klasických igelitových sáčků, tak jak nám balí naše nové ryby v prodejnách a odchovnách. Pominu fakt, že jsem žádné sáčky neměl. Někteří mnou chovaní jedinci (*Heros*, *Mesonauta*) disponují ostrými hřbetními ploutvemi, kterými bez problémů propíchnou nejen prst majitele, ale hlavně i jakýkoliv sáček. Ano, finta uložit rybu do vícero sáčků je mi známa, ale rozhodl jsem se neriskovat ani to.
2. Při mém prvním stěhování ryb jsem před lety použil jednoduchou plastovou vaničku o objemu cca 50 litrů. Ani tato varianta se však neukázala být právě ideální, neboť i v těch nejmenších zatačkách či při přejíždění retarderů na silnici voda cákala až hrůza a ryby zažily menší kolotoč.
3. Vítězem se tak stal 50-litrový uzavíratelný plastový **barel**, který vodáci používají pro úschovu věcí. Po chvíli mučivých úvah jsem nakonec koupil pouze jeden, s tím, že na tu chvíli (odhadoval jsem celou akci na 3-4 hodiny) to v něm ryby vydrží pohromadě.

Plastový barel. (Foto: Jan Bojko)

Satanoperca jurupari. (Foto: Jan Bojko)

Práci na samotném vypouštění a čištění nádrže jsem započal v sobotu ve 12:00 hod. Den předtím jsem z akvária vyndal veškeré kameny a kořeny, aby se stačil dostatečně usadit kal, který manipulací s nimi vzniká, a já tak na odlovování viděl. Poněkud naivně jsem ale ponechal rostliny, které odchytu brání neméně srdnatě, a musel jsem tedy v sobotu začít tím, že jsem demontoval ještě je. Manipulací trsů převážně valisnerií se tak stejně nádrž po pár minutách proměnila v mléčný koktejl a já měl po odlovu. Dobu do ucházejícího projasnění nádrže jsem vyplnil užitečným sledováním televize a popíjením dobré brazilské kávy.

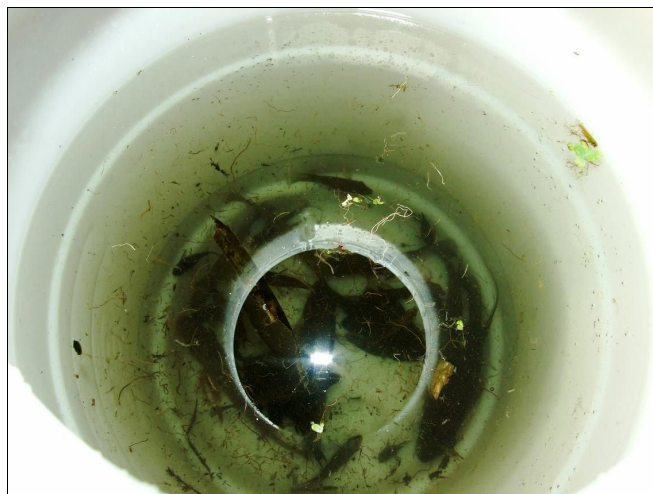
Zhruba po 20 minutách tak byl stav nádrže následující: volné kamenité dno, kytky, plavající na hladině, a lehce poplašené ryby. Dalším krokem bylo uložit rostlinky. Ty už ze zkušenosti dávám do igelitových pytlíků, resp. musel jsem použít dvě igelitové tašky, které bylo potřeba utěsnit tak, aby se k rostlinkám nedostal vzduch. Jinak dojde k rychlému osychání a odumření. Jednoduchá pomoc – lepicí páska, toť vzorná pomocnice.

Konečně tedy žádoucí stav – volná nádrž. Z té jsem pomocí hadice odsál do připraveného přepravního barelu vodu do zhruba 1/3 jeho objemu, přičemž se mi kupodivu podařilo polít podlahu jen v okruhu jednoho metru. Druhou třetinu barelu jsem doplnil čerstvou vodovodní vodou. Barel jsem začal ihned provzdušňovat, nalil Aqutan a Nitrivec. Nechci dělat reklamu jednomu výrobcí, na trhu je spousta produktů podobného zaměření a je na vás, co si koupíte..

Z akvária jsem následně odčerpал cca 200 litrů vody (1/3), abych jednak k rybám lépe mohl a dvojak, abych jim zároveň zmenšil manévrovací prostor. Tento čin měl na druhou stranu za následek i zvýšenou nervozitu ryb. V případě takovýchto stresových situací se často stane, že se ryby shlukují do hejn, kupodivu někdy i ti jedinci, kteří se při běžném chodu akvária „moc nemusí“. V mém případě pak v tomto hejnu docházelo k tlačenicím v rozích nádrže, občasnému vystřelení některé ryby směrem do jiného koutu či volného prostoru akvária. Takovéto situace jsou rizikové především z hlediska možného

poranění ryb oděrkami či hlubšími ránami, ale i poškozením ploutví. Cichlidy mají navíc tendenci zmatkovat, přičemž tento jev je velice rychle přenosný z ryby na rybu. Je tedy potřeba postupovat rychle a minimalizovat tak dobu, kdy jsou ryby v maximálním bodu stresu. Ten totiž nastává v momentě, kdy se v nádrži objeví síťka. Případně sekyra. Tu jsem ale neměl, takže se lekly pouze sítky.

Při následném odlovu jsem se snažil chytat a přemísťovat ryby podle velikosti tak, aby do barelu poslední padali nejmenší jedinci. Doufal jsem, že tito svým pádem do vody plné kamarádů nikoho nezraní.

Ryby v barelu. (Foto: Jan Bojko)

Některé zajímavosti, které jsem během odchytu pozoroval:

Rod *Heros* má obecně dost velkou sílu a vykazuje navíc i řekněme určitou zběsilost při kladení odporu. Je pochopitelné, že mnou chovaný 20 cm odchyt *H. appendiculatus* nedal svou kůži zadarmo; přesto mě poměrně překvapilo, že se mi dokázal i se sítkou jednou doslova vyškubnout z rukou. Aby toho nebylo málo, byl to právě on, o jehož hřbetní ploutev jsem se neopatrnou manipulací se sítkou zranil.

Heros appendiculatus (*H. sp. Rotkeil?*). (Foto: Jan Bojko)

Mé ryby druhu *notatus* dnes zatím mají okolo 8 cm a musím uznat, že jejich síla a energie při boji o svobodu je obdivuhodná. Nebyly v průběhu odchytu zdaleka tak lekávé, jako jejich větší kolegové. Když už je o nich zmínka, dodám ještě z mého hlediska jeden důležitý fakt, resp. pokusím se oponovat určitému zažitému názoru. Ten zní, že *H. notatus* jsou značnými likvidátory rostlin. To byl pro mě po dlouhá léta důvod, proč jsem je nepořizoval. Vždy jsem se totiž snažil o rostlinnou nádrž a bál jsem se tohoto demoličního komanda. Dnes mohu říci, že zbytečně. Ano – likvidují sice rostliny v nádrži, ale asi jako každá druhá větší jihoamerická cichlida. Rozhodně se u nich nejedná o nějaký rostlinokombajn, jako je tomu třeba v případě *Uaru*.

Ryby druhu *Heros efasciatus* (pár) sebou při odlovu dokázaly tak mlátit o vše možné (bohužel i ostatní ryby) kolem, až si samy přivodily četná poranění. Nevím přesně, jak jinak jsem měl postupovat, abych tomu předešel; sítkou jsem pohyboval pomalu, žádné trhavé či rychlé pohyby. Jediné, co mě ještě napadlo pro příště, je zkusit je odlovit v noci. Tj. nechat nádrž delší dobu zhasnutou, ryby v klidovém stavu se zpmalí. Znamená to tedy buď ještě v noci následný transport, nebo tento noční odchyt absolvovat před finálním odlovem druhý den.

Heros fasciatus. (Foto: Jan Bojko)

Heros efasciatus. (Foto: Jan Bojko)

Rod *Satanoperca* je oproti výše zmiňovaným kančíkům o poznání fyzicky slabší, ryby méně zmatkují a dají se snáz chytit. Navíc se drží pospolu, a tak se dá na jeden záťah nabrat i několik jedinců. Čili: taková akvaristická idyla.

Když jsem ale chytil jedince druhu *daemon*, upoutala mě jedna úniková taktika, kterou jsem nikdy předtím neviděl ani jsem se o ní nikde nedočel, a přijde mi navíc naprosto úžasná. **Ryba, zatlačená sítkou do rohu, si lehá na bok. Vzápětí s sebou „mrskne“ a téměř celá zmizí v jemném písku. Nejprve jsem myslel, že se mi ryba ztratila, a lovil jsem jiné jedince. Následně jsem se k dolovu *daemonů* vrátil a ryba mi tutéž strategií předvedla znovu! V praxi to vypadalo tak, že jí koukal pouze zbytek ocasní ploutve, jinak celá ležela na boku pod tenkou vrstvou písku!!!** Musel jsem tedy odložit sítku a velmi jemně toho chytrolína z boku podebrat. Celou záležitost jsem si prožil ještě s jedním jedincem z celkem čtyř mnou chovaných exemplářů – z tohoto pohledu se tedy nejednalo o ojedinělý pokus.

Satanoperca daemon. (Foto: Jan Bojko)

Satanoperca daemon. (Foto: Jan Bojko)

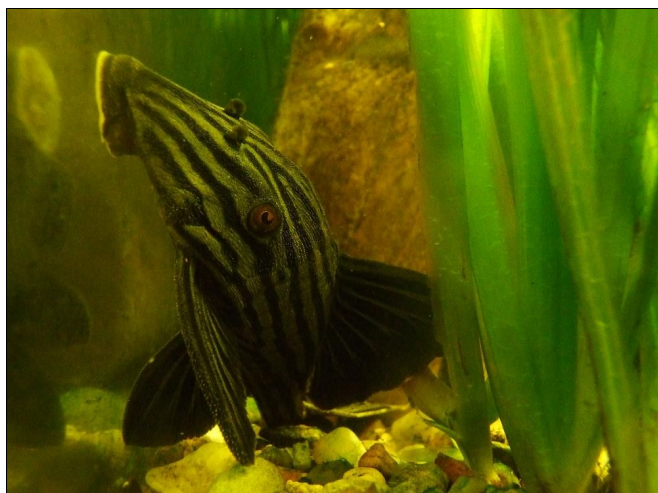

U *jurupari* se mi líbí určitá podobnost chování lidskému. Hned to vysvětlím. Po přelovení páru do nově zařízené nádrže se oba jedinci doslova usadili u větších valounů na dně, kde zbytek dne odpočívali. Sklopené hřbetní ploutve, prsními se opírali a přidržovali dna substrátu. Toto dělali v případech únavy už i v minulosti. Typické situace pro takové uléhání jsou navečer, kdy jsem vypnul časový spínač a nechal svítit nádrž dlouho do noci. Ryby se nejprve samy po určité době zklidnily a následně se začaly ukládat na dno. Druhým typickým případem je doba po krmení.

Satanoperca jurupari při odpočinku. (Foto: Jan Bojko)

Ve srovnání s odchytom cichlid je lov pancéřníčků nebo L-sumců vyložená legrace. Netvrdím, že ryby samy vplouvají do sítky, nicméně díky jejich klidnějšímu naturelu a velikosti je v zásadě potřeba dát pouze pozor, aby se vám při vyklepávání ze sítky prsními ploutvemi o ni nezahákly či abyste se o ně nezranili.

Lo27 – Panaque nigrolineatus. (Foto: Jan Bojko)

Převoz sám se odehrál bez nejmenších komplikací na zadním sedadle osobního vozu.

Transitem jsme následně převezli akvárium, stojan a veškeré příslušenství.

Ryby nakonec zůstaly v barelu 24 hodin, protože jsem v novém bytě nedokázal připojit svou napouštěcí hadici na

vodovodní baterii. Mezitím se připozdilo natolik, že nebylo možné jet někam koupit jinou koncovku pro připojení. Celou noc jsem vzduchoval a pro jistotu jsem do barelu hodil i topení. Nemohl jsem nějak vyrvat ze zdi radiátor, asi už slábnu, tak jsem tam dal klasické akvarijní.

Nádrž jsem zařídil a napustil následující den, přičemž jsem použil staré vybavení, tj. štěrky, rostliny i písek. Chování ryb bylo po několika málo minutách dá se říct v normálu, vybarvení se jim však vrátilo cca po třech dnech a několika dávkách krmení.

Satanoperca daemon po přestěhování. (Foto: Jan Bojko)

1. den po napuštění. (Foto: Jan Bojko)

Ztráty: Samice *Heros efasciatus* byla celá potlučená už v barelu, s kterým jsem prvotně počítal jen na nějaké 3-4 hod. pobytu. Zřejmě ji tam pronásledovali samci *Heros efasciatus* i *Heros appendiculatus*, který sám žádnou družku nemá a občas za ní v nádrži „běhal“, a zkrátka ji udolali.

Bohužel, stihla se za těch 24 hodin potlouct natolik, že ani okamžité nasazení léčiv při vhození do nádrže nepomohlo. Zopakuji zde tedy již známou pravdu, že je vždy lépe vozit takto velké ryby již po jednom exempláři. Nejlépe na přední sedačce vozu, aby ryba během cesty mohla koukat z okna a byli jste s spolu v kontaktu. Pytlík musí být přepásán, nezapomeňte, že vezete (až na drobné výjimky) jedince, který je < než 150 cm! Hodně zdaru při převozech.

Rod	Druh	Počet	Chovaná velikost (cm)	Běžné chování	Místo v nádrži	Osvětlení	Adaptace na novou nádrž
<i>Satanoperca</i>	<i>jurupari</i>	2	18	Ryby žijí v párech; pokud není více samců, jsou velmi klidné.	volný prostor	nevadí silné osvětlení	několik hodin
	<i>lilith</i>	2	12	Nejvýbojnější samec se občas ožene po jiných satanoperkách, jinak ale klidná hejnová ryba.	volný prostor	nevadí silné osvětlení	několik hodin
	<i>daemon</i>	4	12	Nejvýbojnější samec se občas ožene po jiných satanoperkách, jinak ale klidná hejnová ryba.	volný prostor	nevadí silné osvětlení	několik hodin
<i>Heros</i>	<i>appendiculatus</i>	1	22	Největší ryba v nádrži, nebojácna. Již dříve jako jediný dokázal zahnat i dospělé crenicichly.	skrýše z rostlin a kamení	tlumené světlo	2-3 dny
	<i>efasciatus</i>	1	18	Odnášejí přítomnost <i>H. appendiculatus</i> , který je vnímá jako přímou konkurenci; vůči ostatním bezproblémoví.	skrýše z rostlin a kamení	tlumené světlo	2-3 dny
	<i>notatus</i>	4	8	Vnitrodruhově poněkud hašteřiví, vůči ostatním druhům v nádrži tolerantní.	volný prostor	tlumené světlo	2-3 dny
<i>Mesonauta</i>	<i>insignis</i>	1	15	Celý den se ryba schovává mezi listy valisnérií, vychází pouze za krmením, bojácna.	listy rostlin	tlumené světlo	2 dny
<i>Geophagus</i>	"Orange Head"	2	6	Obecně jsem vždy měl s tímto rodem trochu problém; neustále se vnitřně hašteří a navíc obtěžují všechny jedince rodu <i>Satanoperca</i> napadáním, a to i větší ryby.	volný prostor	nevadí silné osvětlení	několik hodin
<i>Panaque</i>	<i>nigrolineatus</i> (Lo27)	2	18	Teritoriální, potřebuje skrýše z kamenů a kořenů, které ostrouhá. Má rád silné proudění, další oblíbené místo je u vyústění filtrace. Agresivní v době krmení.	skrýše z rostlin a kamení	tlumené světlo	několik hodin
<i>Loricaria</i>	<i>lanceolata</i> (sp. "Red")	2	10	Během dne spíše ukrytá mezi kameny či v listech valisnérií, nicméně nemá problém s volným osvětleným prostorem.			
<i>Dianema</i>	<i>urostriata</i>	7	10	Bezproblémová hejnová ryba, uvítá skrýše a placáky, na kterých během dne odpočívá.	obojí 50/50	tlumené světlo	několik hodin
<i>Corydoras</i>	<i>aeneus</i> , <i>paleatus</i> , <i>habrosus</i>	7	5	Rod popsán hromadně, neboť druhové chování je shodné; klidné polehávání v šeru nádrže, hejnové ryby.	skrýše z rostlin a kamení	tlumené světlo	několik hodin

Satanoperca lilith. (Foto: Jan Bojko)

Mesonauta insignis. (Foto: Jan Bojko)

VÍKEND V RUŽINOVE

Roman Slaboch

Letošní Akvajar s podtitulem „Perly Amazonie“ byla z řady Akvaletné_obdobie již desátá v pořadí a já měl rovných deset důvodů k tomu, abych na ni vyrazil.

1. Rád navštěvuji akvaristické akce.
2. Rád si povídám i s mně neznámými akvaristy.
3. Byl jsem zvědav na novinky a špeky na zdejších Akvatrzích.
4. Několika lidem jsem vezl ryby.
5. Od několika lidí jsem si chtěl odvézt ryby.
6. Těšil jsem se na přednášky.
7. Těšil jsem se na Raviolčino a Milošovo soukromé vyprávění z Amazonie.
8. Jsou tam lidé, kterých si vážím.
9. Mám tam řadu kamarádů (tento bod je podmnožinou předchozího).
10. KLUBu.AKVA.SK fandím a jsem mezi jeho členy rád.

A jako vždy, klaplo vše.

Prožil jsem víkend, ve kterém jsem toho spoustu vyslechl, spoustu napovídal a skoro nic nenaspal, zato jsem akvaristicky i lidsky velmi pookřál.

Zdejší akce jsou z pohledu běžných akvaristů vlastně postupně tradicionalizující akvaristické burzy velmi slušné úrovně s doprovodnou akvaristickou výstavkou nebo soutěží. Přitom jedna část vhodně doplňuje druhou a nelze říci, která z nich má větší zásluhu na stále se zvyšujícím renomé aktivit členů KLUBu.AKVA.SK.

Akvária byla hezká, dokonale uspořádaná, ale nával u nich nebyval. (Foto: Roman Slaboch)

Na výstavce bylo asi 30 druhů ryb ve 23 malých a 3 větších akváriích. Druhy byly voleny citlivě jak vzhledem k jejich atraktivitě, tak k rozměrům výstavních akvárií. Ty byly hezky, až malebně zařízeny. Přestože na nich byl patrný rukopis pouhé dvoudenní akce, oproti jiným výstavám (třeba v ČR) byly vysoce nadstandardní. Perly Amazonie byly umístěny v boční apsidě sálu, která byla velikostně odpovídající a akvária díky zatemnění nádherně vynikla, zároveň ovšem byla tak výrazně stranou, že to vypadalo, jakoby byla ve vyhnanství. Bohužel to byla jen chudá a nereprezentativní ochutnávka jinak obrovského druhového bohatství Amazonie. Jedním dechem ale dodávám, že reprezentativní druhové zastoupení by vyžadovalo o řád vyšší množství i objem akvárií.

Jako jedinou vážnější vadu této výstavky bych ale viděl pouze to, že vzhledem k umatlaným sklům akvárií rozhodně nebyla „Photo-Friendly“.

Jako pořadatele by mne velmi mrzelo, že daleko větší pozornost na sebe strhávala burza, v jejichž prostorách návštěvníci trávili podstatně víc času. To je jistě škoda, protože vzhledem k časové i intelektuální náročnosti přípravy obou částí by si zasloužily opačný poměr pozornosti.

Prodejní část plnila funkci obchodní i společenskou. (Foto: Roman Slaboch)

Na panelech v čele vstupní haly byla výstava velkoformátových fotografií od účastníků expedice „AMAZONAS 2009“. Nádherné záběry doplňovaly výstižné popisky fejetonového formátu, které je výrazně povyšovaly. Panely však byly špatně osvětleny a fotografie tedy náležitě nevynikly, takže většina návštěvníků kolem nich prošla bez povšimnutí. Pravidelné výstavy fotografií na různá témata související s akvaristikou jsou zcela originálním počinem zdejších pořadatelů a zvláště tato skupina obrázků si opomenutí ze strany návštěvníků nezasloužila. Přitom by jistě stačilo zvýraznění osvětlovací rampou, nebo umístění na exponovanější místo.

Výstava fotografií nebudila takovou pozornost, jakou by si zasloužila. (Foto: Roman Slaboch)

Pokud to z mé krátké „recenze“ není zřejmé, pak zdůrazňuji, že se mi v Ružinove líbilo a rád přijedu zase. Akvajar (let/jeseň/zima) je pro mne totiž symbolem dokonalé duševní hygieny.

AKVAJAR OČAMI ORGANIZÁTORA

Branislav Barčín

Streda 22.4.2009

Je niečo pred piatou, pomaly idem z práce k autu a rozmýšľam, čo všetko zobrať z garáže, kde skladujeme všetky veci na našu klubovú akvaristickú výstavu, tak aby nám nič nechýbalo. V duchu si hovorím zoznam, na čo všetko netreba zabudnúť, a takto je to aj celú cestu autom ku garáži, samozrejme s občasnými nadávkami na „ohľaduplných“ bratislavských šóferov.

Pri garáži som prvý, rozhodnem sa, že popri čakaní na Normana naložím auto. Skladám teda sedadlá a nakladám bedničky, ktoré budeme potrebovať pod naše akváriá-„slíže“. Zbytok miesta v kufri využívam na naloženie látky, ktorou zakrývame nepekné podstavce našich akvárií, a čakám na Normana, ktorý onedlho prichádza. Do jeho auta nakladáme veľké akváriá a dopĺňame ďalšími potrebnými vecami. Vieme, že sa budeme musieť otočiť ešte minimálne raz, a tak kalkulujeme, čo kedy zobrať.

Prichádzame do DK Ružinov, s pomocou vrátnika otvárame zadné dvere a hľadáme náš starý známy nakladací vozík. Snažíme sa všetko vyložiť rýchlo, ale opatrne, keďže akváriá – ako je známe – sa pri sebemenšom ťuknutí radi rozbiťajú :-). S prázdnyimi autami sa ešte vraciame späť do garáže, kde nakladáme ďalšie veci, ako štrk, osvetlenie nad akváriá, kompresory, hadičky, napúšťaciú hadicu, burzové akváriá a mnoho iných vecí. V DK Ružinov nás už čaká Miloš, ktorý nám pomáha s vykladaním, rovnako ako výdatne pomáha aj Normanova Cilka, ktorá sa k nám pripojila ešte pri garáži.

Začíname malú bojovú poradu a rozhodujeme, ktoré akváriá kam položíme a koľko výstavných akvárií vlastne budeme potrebovať. Táto časť ide celkom rýchlo, rozložiť prepravky, položiť dosky, doniesť akváriá, upevniť látku na zakrytie nie veľmi pekného stojanu. Pri pozretí na hodinky ale zisťujeme, že až tak rýchlo to nejde... Akváriá sú rozložené; uvažujem, aké ryby pôjdu do akého akváriá a píšem popisky. Medzičasom objavujeme veľkú krabicu, ktorá nejak nemá majiteľa a po ktorej otvorení zisťujeme, že sme sa asi minuli s Clarkiiim, ktorý nám doniesol nejaké rybky a slimáky, či už do klubového stánku alebo do výstavných akvárií.

O ôsmej prichádza Roger a pripája sa k úderníckej klubovej brigáde a všetci makáme ďalej :-). Ešte nás toho čaká veľa, treba nainštalovať rozvod vzduchu, elektrické rozvody, vyložiť a nainštalovať osvetlenie. Ani nevieme ako, je desať hodín a vrátnik z DK Ružinov nám oznamuje, že musíme končiť. Napustili sme len veľké akváriá, nevádi – stihneme to na druhý deň. Končíme, takmer všetci sa rozchádzame v okamihoch sekundy, až tak rýchlo, že si neuvedomíme, že za nami zostal celkom neporiadok, ktorý potom musí Norman s Cilkou upratať.

Ležím v posteli a rozmýšľam, čo všetko bude treba spraviť zajtra, priam sa modlím k Bohu, aby nás na tú prácu bolo viac a verím, že to všetko stihneme. Rozmýšľam, koľko ľudí príde a priznám sa, nie som optimista – nemali sme žiadnu veľkú reklamu, informácie boli iba na webe...

Štvrtok 23.4.2009

Pri pravidelnom rannom čítaní Akva.sk zisťujem, že som Normanovi zabudol dať kľúče od garáže, v duchu nadávam a pridávam si ďalšiu povinnú zástavku do pomyselného zoznamu aktivít, púšťam sa do práce a zabúdam na celú akvaristiku. Sú štyri hodiny a nadávam, zisťujem, že v práci ma čaká ešte ďalšia porada, na ktorú som zabudol a ktorá sa určite ako vždy pretiahne a ja zas nebudem nič stíhať. Porada beží a ja stále nervózne pozerám na hodinky, počúvam len na pol ucha, hlavou mi behajú len všetky veci, čo musím dnes urobiť... Mal som pravdu, porada sa pretiahla, keď ale trvá už viac ako 15 minút nadčas, hovorím si porada-neporada, musím ísť, ospravedlňujem sa – bežím k autu a vyrážam ku garáži, kde sa stretávam s Normanom, ktorý musí naložiť ďalšie veci na výstavu, odovzdávam mu kľúč od garáže a smerujem domov.

Doma sa vďaka dopravnej špičke, ktorá spôsobí, že cesta, ktorá trvá normálne 10 minút, trvala viac ako trištvrté hodinu, stíham len rýchlo prezliecť a zas sadám do auta a smerujem na autobusovú stanicu, kde mám o 18:45 vyzdvihnúť ryby, ktoré na výstavu poslal Denis. Vďaka neustálemu prekračovaniu rýchlosti to stíham, v chvate hľadám papierik, kde mám napísane informácie o autobuse, ktorým sú rybky poslané. Dúfam, že autobus neprišiel skôr, ako mal; mám šťastie, pravidelná linka z Popradu práve prichádza, čakám, kým vystúpia cestujúci a pýtam sa šófera, či má pre mňa niečo z Ružomberka, súhlasne prikývne a šomrajúc cez zuby povie nezrozumiteľne pár slov, pričom ich sprevádza pohyb jeho hlavy smerom dozadu. Nechápaný sa naňho pozriem a vravím „prosím?“; nepomohlo, povie rovnakým spôsobom to isté, dokonca aj ten pohyb hlavy je znova ako cez kopírak. Pomaly mi dochádza, že balík bude asi niekde za ním, vstupujem do autobusu a na prvom sedadle za šóferom nachádzam krabicu. Beriem ju, vravím „ďakujem“, vraciam sa k autu a vyrážam konečne do DK Ružinov.

Na mieste zisťujem, že všetky akváriá sú už napustené. Začínam teda pomáhať pri úprave vnútrajška akvárií, konkrétnejšie dávam do akvárií štrk; niektoré akváriá sú už aj zariadené, dokonca sú v nich rastliny. Po letnej obhliadke zisťujem, že štrku bude asi málo, na moju otázku ale dostávam odpoveď, že to všetci dávno vedia a čaká sa len na Rogera, ktorý je práve na okružnej jazde po Zoodome, Amazone a

Hornbachu, kde sa snaží zahovoriť nejaké ryby na výstavu a kde má kúpiť aj chýbajúci strk.

Všimol som si, že predtým už Roger doniesol aj dva stojany na veľké výstavné akvária – máme skvelý plán – priamo oproti vchodu chceme pre návštevníkov pripraviť dvojicu akvárií. V jednom bude plávať 5 nádherných, drobučkých neóniek, v tom druhom, ktoré bude stáť hneď vedľa, bude plávať 5 piraní. Nádherný kontrast! Má to len jediný problém, nejak tieto akváriá nestihneme zariadiť a vravíme si, že to snáď stihneme zajtra...

Uvedomujem, si že sme ešte nevypustili ryby od Denisa, a tak otvárame krabicu, kocháme sa nádhernými tetrami čiernymi a červenými a postupne – priam ukážkovo – ich najprv privykáme na teplotu a následne aj na chemizmus tunajšej vody. Sú to prvé výstavné ryby a aj sa k nim tak správame...

Znova je desať hodín a znova nám to vrátnik pripomína; nedá sa nič robiť, dnes už toho viac nestihneme.

V posteli pred tým, ako zaspím, zas rozmýšľam o tom, čo treba urobiť zajtra, dúfam, že príde aspoň toľko ľudí, aby sa zaplatilo nájomné...

Piatok 24.4.2009

Z práce odchádzam už o pol štvrtej, dúfam, že mi to môj zamestnávateľ odpustí. Smerujem do Mlynskej doliny, kde mám dohodnuté stretnutie s Jožkom Somogyim, ktorý zastupuje Paľa Sedláka, ktorý nám prisľúbil nejaké tetričky na našu výstavu. Chodíme od akvária k akváriu a vylovujeme jednotlivé druhy tetričiek; o niektorých som v živote nepočul a ich latinský názov by sa hodil ako slovná hračka :-). Najväčšia výzva bolo vychytať tri rôzne druhy tetričiek v asi 300 l husto zarastenom akváriu. Myslím, že to pozná každý: ak z húfu 50 rýb chcete vyloviť práve jednu, všetky ostatné ryby sa vám budú do sieťky priam pchať, ale tú jednu, nie a nie ju chytiť.

Nakoniec sa to ale všetko podarilo a ja šťastný nasadám do auta, aj keď v časovom sklze, a smerujem do DK Ružinov. Tam je práca v plnom prúde, väčšina akvárií je už osadená rastlinkami, vzduchovanie funguje, nechávam teda rybky od Paľa na stole a začíname robiť na burze.

Podľa nahláseného počtu predajcov pripravujeme stoly a aj predajné akváriá. Predajcov je celkom dosť, musíme rozlišovať, kto bude mať aký tovar, aby sme stoly, ktoré nie sú príliš stabilné a hlavne nemajú extra nosnosť, nedali predajcovi, ktorý na ne umiestni ťažké akváriá. Nakoniec sa to všetko podarí, samozrejme nejakej improvizácii sa nevyhneme. Roznášame jednotlivé akváriá, asi prvýkrát mám pocit, že všetky naše predajné nádrže budú využité.

Teraz je rada na Normanovi, ktorý k rade stolov, kde budú predajcovia s rybami, inštaluje rozvod vzduchu, ako aj elektrinu. Odchádzam domov, aby som nalovil ryby, ktoré plánujem dať na výstavu, ako aj pozbieral korene, ktoré budú predstavovať jediná dekoráciu v mojich výstavných akváriách. Balím si aj všetko potrebné na burzu, tak aby som si aj ja mohol pripraviť svoj predajný stôl.

Keď sa vrátim, zisťujem, že takmer vo všetkých výstavných akváriách sú už nejaké ryby. Aj keď je nás málo, vyzerá to, že všetko stíhame – teda všetko nie, z nášho skvelého plánu s dvomi výstavnými akváriami s neónkami a piraňami asi nič nebude. Sme už všetci príliš unavení na to, aby sme ich zariadili... Znova je desať hodín, ale tentoraz máme šťastie na vrátnika, dovolí nám pracovať dlhšie. Akváriá sú už pripravené, Raviolka začína vylepovať fotky na výstavu fotografií, ja si chystám svoj predajný stôl a zbytok ľudí začína upratovať všetok pomocný materiál, ktorý treba schovať pred zrakom návštevníkov. Medzičasom dorazí Roman Slaboch, ktorý po chvíľke oddychu pomáha všade tam, kde je to potrebné...

V posteli si hovorím to isté, čo predošlé dni: snáď dôjde dostatok ľudí a tým, čo prídu, sa snáď bude všetko páčiť...

Sobota 25.4.2009

Je deň D. Vstávam skoro ráno, teda šesť hodín ráno je aspoň pre mňa ešte skoro, po rýchlej rannej hygiene sa rozhodujem, že raňajky kvôli času vynechám a ponáhlam sa do chovne baliť ryby. Musím sa priznať, že tú časť mám najmenej rád, chytať a baliť ryby; najmenej rád chytám prísavníkov, to je priam peklo. Nakoniec sa to ale všetko podarí a do DK Ružinov sa dostanem približne o siedmej.

Som tu prvý, teda samozrejme vrátnik a pracovníci DK sú tu už tiež, ako inak by som sa dostal dnu, však :-)? Rozkladám si svoje akváriá, zapínam vzduchovanie, osvetlenie a postupne vylovujem jednotlivé rybky, krevetky a podobne. Následne si nachystám sáčky, gumičky, sieťku a ďalšie veci potrebné na predaj – a môj predajný stôl je hotový. Odchádzam zapnúť osvetlenie na výstavných akváriách a rozmýšľam, či som na niečo nezabudol, a hlavne začínam byť nervózny, prečo som tu zatiaľ len sám. Našťastie onedlho začínajú chodiť ďalší predajcovia a rozbaľujú si všetky svoje vecičky.

Chodím od jedného k druhému, či má všetko tak, ako požadoval; ak nie, pridáme stôl, prehodíme predajcu na iné miesto, pridáme akvárium a tak podobne. Vyzerá, že všetko ide tak, ako má... a ja som pyšný na svoj zoznam, na základe ktorého sa chystala burza. Ale, vždy je nejaké „ale“ – a to moje nastalo v momente, keď som zbadal vchádzať Dušana Andriša – vedel som, že je zle. Jeho meno som si napísal na iný papier, a tak Dušan nemá ani svoj stôl, ani akvárium. Našťastie improvizácia zafungovala a posledný stôl a posledné akvárium sa predsa len našlo, a ja dúfam, že som takto nezabudol už na nikoho ďalšieho...

Je pol deviatej a ja som ešte viac nervózny, viacero predajcov ešte neprišlo a okrem jedného, ktorý povedal, že príde až o jedenástej, mali byť už všetci dávno tu. Našťastie v priebehu polhodiny prišli všetci, a aj keď niektorí ešte rozbaľujú svoje veci, keď vchádzajú prví návštevníci, je to v poriadku.

Idem k svojmu stolu a prvú hodinu a pol nerobím nič iné, ako chytám a lovím rybky, krevetky, raky. Diskutujeme s kupujúcimi, pokúšam sa im radiť a podobne. Začínajú ma bolieť nohy, ale vnútorne som spokojný, vyzerá to, že ľudia prišli a že ich prišlo celkom dosť, takže sa teším.

Moja maličkosť priamo v akcii, vidíte, že nálada bola super.

(Foto: Markéta Rejlková)

Nápor ľudí ustal a ja sa vyberám na svoju prvú prechádzku medzi predávajúcimi; tak, ako chodím od jedného stolu k druhému, môj vnútorný dobrý pocit sa mení na nadšenie. Takúto bohatú ponuku sme ešte nemali: narátal som viac ako 6 druhov rôznych L-kových prísavníčkov, videl som sturisomy, lorikárie, halančíkov, veľa tetričiek, cichlidky, skaláre, nádherne gupky, mečúne a platy, divoké živorodky, kochám sa pri akváriu s terčovcami, sú tu rôzne druhy bojovníč – nielen známe splendensky, ale aj divoké...

Niekedy neodolám a nakupujem, inokedy mi zas zdravý rozum káže prestať, už máš tých rýb dosť, ale keď ja by som ich chcel všetky... :-). Rastliniek je neúrekom a v úžasnej kvalite, rôzne krmivá, pomôcky, technika, literatúra a hlavne všade plno spokojných, usmievavých ľudí – ktorých spája jeden nádherný koníček – akvaristika. Všimám si mnoho známych tvárí, nielen zo Slovenska ale aj z Čiech, snažím sa s každým prehodiť aspoň zopár slov. Atmosféra je naozaj skvelá. Vraciam sa ale k svojmu stolu a predaj pokračuje, síce v miernejšom tempe, ale zato aspoň stíham pokračovať v rozhovoroch so známymi akvaristami o všetkom možnom

Blíži sa jedna hodina a to je čas, kedy začínajú naše prednášky. Snažím sa prekričať všetkých ľudí a oznámiť im, že ak majú čas a záujem pozrieť si prednášky, aby prešli do malej kinosály. Následne odchádzam aj ja, pretože prednášky si nechcem nechať ujsť. Uvelebím sa do mäkkého kresla, ktoré priam ponúka krátky spánok, ale akonáhle začne Raviolka s prvou prednáškou, myšlienky na spánok sú preč. Prednáška je zaujímavá, pútavá, dozvedám sa veľa nového a hlavne

vidím autentické zábery z biotopov, skade pochádzajú naše akváriové ryбки. Kochám sa nad nádherou podvodných scenérií a zábermi rybiek, ktoré vo svojom prirodzenom prostredí vyzerajú úžasne. Ani neviem ako a prednáška končí; opisovať všetko, čo v nej bolo, by si vyžadovalo hrozne veľa času – a tak mi zostáva len skonštatovať, že tí, čo neboli, prišli naozaj o veľa...

Ohlasujem krátku desaťminútovú prestávku, po ktorej nasleduje prednáška pána Ešpandra. Ako vždy sa prestávka trochu predĺži, ale to nevadí, v podstate sa nikam neponáhľame. Pán Ešpandr začína rozprávať a ja si uvedomujem, že je úžasné, že človek v jeho veku nielenže sa dokázal rozhodnúť a vycestovať do krajín, ktoré by snád chcel navštíviť každý akvarista, ale najmä s akou ľahkosťou si pamätal všetky názvy miest a oblastí, ktoré navštívili. Prednáška to bola iná, než na aké sme zvyknutý, ale mne osobne sa veľmi páčila – nebola to len akvaristika, ale aj krajina, ľudia, kvety, skrátka pán Ešpandr sa nám pokúsil ukázať a prerozprávať všetko, čo na svojich cestách zažil, a vôbec nevadilo, že niektoré veci s akvaristikou nesúviseli. Obidve prednášky boli naozaj zážitkom.

Po prednáškach je už pravidlom, že je väčší kľud, a tak sa predajcovia môžu porozprávať aj medzi sebou, keďže už nie je taký nápor kupujúcich ako ráno. Pre mňa osobne je to najkrajšia a najzaujímavejšia časť dňa, keď sa môžem porozprávať s chovateľmi, ktorí to naozaj vedia a ktorých dokážem počúvať s otvorenými ústami, keď hovoria o tej či onej rybke, ako ju dokážu opísať do najmenších detailov, keď vidím tú snahu odovzdať informácie ďalej, bez toho, aby človek niečo zatajoval. Keď sa vtedy človek obzrie po DK Ružinov, všimne si mnohé takéto diskusné krúžky a môžem kľudne povedať za všetkých, že to nie sú žiadne uzavreté diskusné skupiny, takže sa ktokoľvek môže pridať a spýtať sa na hocičo. Aj keď je otázka z typu začiatočníckych, nič to – veď každý z nás raz začína.

Otváracie hodiny prvého dňa pomaly končia, niektorí predajcovia, ktorí plánovali prísť len na sobotu, sa začínajú baliť a lúčiť sa s ďalšími známymi s prísľubom, že nabudúce prídu znova. Ja odchádzam domov zaniest' auto, pretože ako každú sobotu počas našich akcií, aj túto bude večer spoločné posedenie akvaristov, či už sú to klubisti z našich radov, predajcovia, ktorí zostávajú až do ďalšieho dňa, alebo skrátka rôzni známi, rozdiely sa nerobia a vítaný je každý.

O detailoch spoločného posedenia sa rozpisovať nebudem, kto tam bol vie a kto tam nebol môže závidieť, a keby to niekoho predsa len zaujímalo, odporúčam prečítať si Silvovu básničku na Akva.sk v téme k Akvajari :-).

Nedeľa 26.4.2009

Keďže spoločné posedenie bolo skutočne skvelé a zábavné, budík mam nastavený až na ôsmu hodinu ráno. Všetko je už pripravené a netreba sa nikam ponáhľať, takže pomaly a v kľude idem nakrmiť ryby a naloviť ešte zopár krystaliek pre záujemcov, ktorým sa deň predtým neušlo. Nedeľa je na našich akciách veľmi kľudný deň, teda až kým sa nezačne

všetko baliť a rušiť. Takže nedeľu odporúčam hlavne pre rodiny s deťmi, keďže vtedy je predsa len viac miesta a času a aj pre tých, čo sa snažia nakúpiť výhodne, pretože v nedeľu sú aj bežtako nízke ceny predajcov často ešte nižšie – samozrejme ak sa všetko nepredá už v sobotu!

Kľudným tempom sa dopracujeme k tretej hodine poobede, kedy oficiálne končia naše otváracie hodiny. Väčšina predajcov je už dávno zbalená a pomaly odchádza a pre nás organizátorov začína to, na čo sa vždy najmenej tešíme – balenie a odvážanie všetkého. A tak začíname... a keďže to nie je prvá naša akcia, je vidieť, že sme už celkom zohraní. Jeden chytá a balí ryby, druhý rastliny, tretí vypúšťa vodu, štvrtý vyberá štrk, piaty umýva akvária, šiesty balí krycie sklá, siedmy balí osvetlenie, ôsmy deinstaluje vzduchovanie a elektriku, deviaty – teda pardon deviaty, veď toľko nás tam ani nebolo – takže to vyzerá, že skrátka každý z nás robil viacero činností a každý robil čo mohol, aby sme čo najskôr skončili.

Členovia klubu pri nedeľnom balení – zľava Miloš, Silvester, Dominik, Roger, Norman a tá, čo sa nechcela fotiť, je Cilka. (Foto: Markéta Rejlková)

Keď bolo všetko pobalené – a je toho teda naozaj dosť – začína sa s nakladaním do áut. Tentoraz sme dokázali všetko odviezť na jedenkrát – teda na jedenkrát, ale so šiestimi autami naloženými úplne až po strop... Ale našťastie podarilo sa. Už len absolvovať jazdu mestom v kolóne, keďže tento raz sme všetko odvážali do nových skladovacích priestorov a cestu tam poznal len Roger, takže sme všetci išli za ním ako v nejakej prezidentskej kolóne :-). Na mieste už len všetko znova vybaliť a uložiť. Sadáme všetci do áut, ďakujeme si navzájom za pomoc a lúčime sa – rýchly pohľad na hodinky vraví, že je práve osem hodín večer – takže Akvajar sa aj nám organizátorom práve skončila.

Verím, že vám tento pohľad z „opačnej“ strany priniesol niečo nové a rovnako verím, že sa vám naša Akvajar páčila – a ak nie, kľudne nám to dajte vedieť, uvítame pripomienky, radi sa poučíme, vyvarujeme chyb a v budúcnosti ich napravíme. Rovnako uvítame aj každú pomocnú ruku, ale aj ruku pri našich budúcich akciách. Takže, na záver si dovoľím len povedať – do videnia na Akvajesení!

-> Viackrát sme po rôznych našich akciách dostávali otázku, aké ryby sa tam vlastne predávali a či sa vôbec oplatilo dojsť. Rovnako aj otázky typu prečo sa tam nepredávalo viac živorodiek alebo viac sumčekov, afrických cichlíd a podobne. Pre týchto všetkých zvedavcov, ale aj pre určitú evidenciu sme pripravili nasledovný zoznam; podotýkam, že ani zďaleka nie je kompletný!, ale snáď bude stačiť pre ilustráciu, aká veľká ponuka živočíchov na Akvajari bola:

Poecilia reticulata, P. velifera, P. sphenops, P. wingei
Xiphophorus helleri, X. maculatus, X. variatus
Micropoecilia cf. bifurca
Heterandria formosa
Phalloceros caudimaculatus
Girardinus metallicus
Gambusia affinis holbrooki, G. krumholzi
Xenotoca variata
Chapalichthys peraticus
Skiffia multipunctata
Dermogenys pusilla
Nomorhamphus liemi
Paracheirodon axelrodi, P. innesi
Pygocentrus nattereri
Nothobranchius guentheri
Pseudoplatys annulatus
Chilatherina fasciata
Carinotetraodon travancoricus
Betta splendens, B. simplex, B. simorum
Macropodus opercularis
Parosphromenus sumatranus
Ancistrus sp., A. sp. 'Gold', A. leucostictus
Loricaria similima, L. filamentosa
Sturisoma aureum
Farlowella acus
Sewellia lineolata
Panaque nigrolineatus
 L10a, L144, L213, L 181, L59, LDA16, L270
Corydoras panda, C. aeneus, C. trilineatus, C. sterbai, C. paleatus
Synodontis multipunctatus
Pangio kuhlii
Barbus tetrazona
Danio rerio
Sawba resplendens
Botia striata
Labeo bicolor
Garra rufa
Symphysodon sp.
Pterophyllum scalare
Nannacara sp.
Apistogramma borelli, A. borelli 'Opal'
Pelvicachromis pulcher
Tropheus duboisi, T. moorii 'Ikola', T. moorii 'Kachese'
Pseudotropheus zebra red, P. crabro, P. lombardoi, P. acei
Lamprologus daffodil
Melanochromis maingano
Cyrtocara moorii
Aulonocara stuartgranti, A. eureka, A. steveni, A. 'Fire Fish'
Placidochromis elektra
Nimbochromis venustus
Cyprichromis leptosoma
Maylandia estherae
Callochromis macrops
Pomacea bridgesi
Hymenochirus sp.
Cynops orientalis
Cherax sp. 'Papua'
Cambarellus patzuarensis var. orange
Neocaridina heteropoda, N. heteropoda 'Cherry'
Caridina babaulti, C. cf. cantonensis 'Crystal Red', 'Black Crystal'

Predajcov bolo naozaj dosť, ale každý dostal svoje miestečko. (Foto: Markéta Rejlková)

Každý z predajcov mal čo ponúknuť, ako vidieť, pri každom stole sa tvoril malý hlúčik ľudí. (Foto: Markéta Rejlková)

Klubový stánok v obliehaní, Raviolka aj Norman sa ale snažia :-). (Foto: Roman Slaboch)

Dali sa kúpiť aj takéto nádherne veľké matičné echinodory. (Foto: Markéta Rejlková)

Josef Chmelar sa naozaj nezastavil, pri jeho širokej ponuke rýb a skvelému mraženému krmivu sa ani niet čo čudovať. (Foto: Markéta Rejlková)

Stôl Jána Kolca s produktami fy. Sera, za nimi vidno Petra Kačlíka a Braňu Martinovského, ako sa venujú kupujúcim. (Foto: Markéta Rejlková)

Boris Rovný ma stále čo ponúknuť, aj keď Biotop je už dávno zavretý; vľavo v rohu si všimnite Igora Heribana. (Foto: Markéta Rejlková)

Zdeněk Friml nás prišiel pozrieť až z Rychnova a jeho ponuka bola bohatá a veľmi zaujímavá. (Foto: Markéta Rejlková)

Gergely Csongár pri počítaní rýb v sáčku.
(Foto: Markéta Rejlková)

Ponuka Tibora Óvariho. (Foto: Miroslav Polák)

Norbert Dokoupil a Ludvík Šabršula zaujatí rozhovorom.
(Foto: Markéta Rejlková)

Spokojný Braňo Martinovský a jeho ponuka krmív, stačí len ochutnať... (Foto: Miroslav Polák)

Stálica akvtrhov Ivan Vyslúžil. (Foto: Markéta Rejlková)

Časť ponuky Josefa Chmelařa. (Foto: Miroslav Polák)

Zdenek Pichlík sa venuje zákazníkom, na fotke si všimnite Fonza, Norberta Dokoupila ale aj Astrid s maminou.
(Foto: Markéta Rejlková)

Ponuka Jiřího Sýkora nepozostáva len z rastlín.
(Foto: Miroslav Polák)

Daniel Dekánek ponúkal nielen skvelé krmivá ale aj niektoré rybie raritky. (Foto: Miroslav Polák)

Ludvík Šabršula doniesol nádherné 'koi' mečovky a corydorasy. (Foto: Miroslav Polák)

Čo zostalo z Biotopu... (Foto: Miroslav Polák)

Zelená časť toho, čo ponúkal Jiří Sýkora. (Foto: Miroslav Polák)

Pri stole Zdenka Pichlíka bolo naozaj z čoho vyberať. (Foto: Miroslav Polák)

Ponuka filtrov bola bohatá. (Foto: Miroslav Polák)

Dušan Andris nás poctil tiež svojou návštevou a veru bolo aj pri jeho stole z čoho vyberať. (Foto: Miroslav Polák)

Pterophyllum scalare 'Peru altum'. (Foto: Markéta Rejlková)

Apistogramma agassizii 'red'. (Foto: Markéta Rejlková)

Mesonauta festivus. (Foto: Markéta Rejlková)

Apistogramma hongloi. (Foto: Markéta Rejlková)

Cleithracara maronii. (Foto: Markéta Rejlková)

Ctenolucius hujeta. (Foto: Markéta Rejlková)

Dicrossus filamentosus. (Foto: Markéta Rejlková)

Pygocentrus nattereri. (Foto: Markéta Rejlková)

Leporinus fasciatus. (Foto: Markéta Rejlková)

Hyphessobrycon herbertaxelrodi. (Foto: Markéta Rejlková)

Nannostomus eques. (Foto: Markéta Rejlková)

Hyphessobrycon stegemanni. (Foto: Markéta Rejlková)

Paracheiroidon simulans. (Foto: Markéta Rejlková)

Hyphessobrycon flammeus. (Foto: Markéta Rejlková)

Paracheiroidon axelrodi. (Foto: Markéta Rejlková)

Hyphessobrycon amandae. (Foto: Markéta Rejlková)

Prionobrama filigera. (Foto: Markéta Rejlková)

Boehlkea fredcochui. (Foto: Markéta Rejlková)

Pristella maxillaris. (Foto: Markéta Rejlková)

Gymnocorymbus ternetzi. (Foto: Markéta Rejlková)

Moenkhausia intermedia. (Foto: Markéta Rejlková)

Aphyocharax paraguayensis. (Foto: Markéta Rejlková)

Hemigrammus bleheri. (Foto: Markéta Rejlková)

Hyphessobrycon erythrostigma. (Foto: Markéta Rejlková)

PRVNÍ OSTRAVSKÁ AQUABURZA

David Kopeček

Rybybičkýýý rybičkýýý, akvarijní rybičkýý, prodáváme ryyyybičkýýý... přesně takovým pokřikem mohli svolávat vystavovatelé první Aquaburzy v Ostravě nedočkavé fanoušky akvaristiky.

První Aquaburza se konala 25.4.2009 v prostorách Menzy VŠB-TU Ostrava. Touhou pořadatelů je přinést do Ostravy pravidelné měsíční setkávání chovatelů a prodejců akvarijních živočichů, rostlin, krmiv a všeho, co k akvaristice patří. Milovníků podvodního akvaristického života se sešlo přibližně tři sta a zboží jim nabízelo dvanáct vystavujících.

Zajímavostí jistě je, že na burze bylo k vidění 25 druhů halančků, což je v našich podmínkách vcelku neobvyklé. Dále africké cichlidy z jezer Malawi a Tanganjika, různé druhy sladkovodních krevetek, šneků *Anentome helena* a samozřejmě nechyběly ani živoročky, jeseteři a ryby do jezírek. Návštěvníci mohli také zakoupit zhruba čtyři sta akvarijních rostlin z více než třiceti druhů od firem jako je Karel Rataj, syn a otec a Aqua Daho, vše samozřejmě za skvělé ceny. Ti, kdo navštívili aquaburzu, mohli využít této příležitosti k získání informací o chovu ryb přímo od nejpovolnějších.

Již nyní se můžete těšit na další setkání, které se bude konat 16.5. 2009, 8:00–12:00 v prostorách Menzy VŠB-TU Ostrava. Srdečně zveme všechny chovatele k účasti na Aquaburze. Více informací naleznete na našich stránkách [1].

[1] www.aquaburza.cz

(Foto: David Kopeček)

(Foto: David Kopeček)

(Foto: David Kopeček)

AQUABURZA

MENZA VŠB-TU OSTRAVA

Prodej:

- akvarijních ryb
- akvarijních rostlin
- krmiv a mnoho dalšího

Sobota 16.5.2009
od 8:00 do 12:00

www.aquaburza.cz

(Foto: David Kopeček)

(Foto: David Kopeček)

(Foto: David Kopeček)

(Foto: David Kopeček)

(Foto: David Kopeček)

(Foto: David Kopeček)

(Foto: David Kopeček)

(Foto: David Kopeček)

PIGEON

Branislav Barčín, Miloslav Pešek

V rubrike *klub* by sme vám chceli postupne predstaviť a priblížiť niektorých členov KLUBu.AKVA.SK (teda všetkých, ktorí budú ochotní spolupracovať a zdôveriť sa :-)) !!!). Ich akvaristické zázemie, názory, vízie a nielen to, chceli by sme aj nakuknúť pod pokrývku ich akvaristickej kuchyne a umenia a s prísľubom, že sa to nikto nedozvie, zistiť od nich nejaké drobné, alebo veľké tajomstvá o ich akvaristických úspechoch alebo neúspechoch... a tieto pre čitateľov nášho „časáku“ okamžite zverejniť.

V tomto čísle časopisu skúsime nazrieť trochu viac do súkromia jedného z členov nášho klubu, ktorý sleduje jeho kroky od úplných začiatkov – keďže aj za okrúhlym stolom v jeho kuchyni sa odohrali stretnutia, ktoré mali za následok založenie KLUBu.AKVA.SK. Stále usmiaty a vždy v pohode – PIGEON.

Meno: Lubomír Holubčík

Nick: pigeon

Vek: 35

Bydlisko: Bratislava, Dolný Kubín

Zameranie: sladkovodná akvaristika,
biotopy so zameraním na JV Áziu

Akvária: 4 (600 l)

Mal som asi 10 rokov, keď mi dal otec pozvárať kovovú kostru a stojan. Potom sme spoločne pomocou sklenárskeho tmelu osadili sklá a moje prvé asi 80-litrové akvárium bolo na svete ;-).

Začínal som s bežnými druhmi rýb a rastlín, s jednoduchým technickým vybavením a o niečom, ako je napr. UV lampa, CO2 systém či reverzná osmóza, som v čase ČSSR ani len netušil. Neskôr pribudlo ďalšie, 250-litrové akvárium...

Po odchode na vysokú školu sa akvaristika z môjho života načas vytratila. Vzhľadom na to, že som v tom čase nebýval na jednom mieste, javila sa teraristika ako „praktickejšie“ riešenie. Doneďávna som mal okrem akvárií aj 700-litrové pralesné akvaterárium, pekne dekorované, so živými rastlinami, dole ryby a hore v konároch pár zelených štrkáčovcov Trimeresurus albolabris. Tento druh pochádza z JV Ázie, a tak som tomu podmienil aj výber rastlín, rýb... Keď som sa opäť vrátil k akvaristike, zapáčil sa mi nápad zariaďovať akváriá tak, aby to aspoň zhruba vystihovalo reálny biotop. No a doteraz som pri JV Ázii, aj keď momentálne už pokukujem po juhoamerických cichlidách...

Toto o sebe napísal Pigeon, ale verím, že ste zvedaví aj na ďalšie informácie, ktoré nám snáď prezradí. Pigeon je jeden z tých aktívnejších členov nášho klubu, a tak ho takmer s istotou stretnete počas príprav našich akcií a samozrejme aj na nich, ako často pozorne sleduje akváriá predávajúcich, či v nich neobjaví niečo, čo by ho zaujalo.

Teraz už ale dajme slovo Pigeonovi a pokúsme sa z neho pomocou nasledujúcich otázok dostať nejaké iné informácie, zaujímavosti, tajnosti – ktoré by mohli byť pre vás zaujímavé.

Aj vo svojom klubovom profile máš napísané, že sa venuješ najmä rybám a rastlinám z Ázie, čo ťa láka práve na tejto oblasti?

...tak na toto som už, zdá sa, odpovedal.

Aký je tvoj akvaristický sen, pri mene ktorého živočícha alebo rastliny sa ti zatají dych a hovoríš si, že to musíš mať?

Niekoľko tisíc litrová nádrž s poriadnymi rybami by bola fajn ;-). Budem však reálny a poviem, že som vždy túžil po Betta imbellis – tú som nikdy nemal.

Ak si dobre pamätám, tak pri prehliadke tvojich akvárií som si vždy všimol, že sú všetky zariadené veľmi esteticky a s prihliadnutím na životné potreby tvojich chovancov. Zaraďuješ sám seba viac do pomyselných kategórií akvarista-rastlinkára, alebo skôr akvarista-rybičkára?

Ťažko povedať, hmm...

Moje akvárium z roku 2006. (Foto: Eubomír Holubčík)

Osobne mám pocit, že v tejto dobe sa čoraz menej – hlavne mladých – ľudí venuje akvaristike. Čo práve teba pri akvaristike drží? Vieš si predstaviť, že by si doma nemal žiadne akvárium ?

Predstaviť si to už neviem, ale hlavne nechcem. A čo ma pri tom drží? Je to relax a baví ma to.

Chela dadiburjori. (Foto: Eubomír Holubčík)

Využívaš pri starostlivosti o svoje akváriá nejaké zvláštne postupy, triky – ktoré by si chcel prezradiť našim čitateľom? Ako vyzerá starostlivosť o tvoje akváriá?

Používam postupy, čo som si za tie roky osvojil. Stále sa je čo učiť a objavovať.

Ak by si sa vydal na expedíciu do ázijských krajín, kde konkrétne by to bolo a ktorú ryбку by si chcel uvidieť v sietke po jej vyťahnutí z vody?

Fúú, si ma zaskočil, ťažko si je tak na rýchlo vybrať. Asi by som zašiel navštíviť nejaké labyrintky.

Danio aequipinnatus. (Foto: Eubomír Holubčík)

Keď som si raz chcel pozrieť nejaké tvoje akva-fotky na stránkach www.akva.sk, všimol som si pre mňa zaujímavú vec: si tam síce registrovaný už piaty rok, nenašiel som ale ani jeden tvoj príspevok. Čím to je, si tajnostkár a nechceš nič prezradiť, alebo už všetko vieš a nepotrebuješ sa nič pýtať :-)? Alebo existuje nejaký iný dôvod?

Dôvod je málo času, ale verím, že sa to zmení.

Mastacembelus sp. (Foto: Eubomír Holubčík)

Ja v akváriu. (Foto: Ivan Hanko)

Pamätáš si na svoje prvé akvárium? Ako vyzeralo?

Ako som spomenul vyššie, 80 l kostrové akvárium s najbežnejšími rybkami a rastlinami, nejaký ten koreň a pár šutrov... Vcelku jednoduché, ale páčilo sa.

Viacerí vedia, že okrem akvaristiky si sa venoval aj teraristike. Je to tak stále, alebo si už uprednostnil akvaristiku?

Už sa venujem len akvaristike. Terárium bolo pre mňa skôr dočasná náhrada.

Moje terárium. (Foto: Lubomír Holubčík)

Badis badis. (Foto: Eubomír Holubčík)

Brachygobius doriae. (Foto: Eubomír Holubčík)

Oblíbený nápoj (nealkoholický a alkoholický)?

Dobré pivo.

Fajčíš?

Už pár rokov prestávam.

Iné moje akvárium z roku 2008. (Foto: Eubomír Holubčík)

Chela dadiburjori. (Foto: Lubomír Holubčík)

Chcel by si našim čitateľom niečo odkázať, povedať? Niečo, na čo sme ti neumožnili reagovať prostredníctvom našich otázok?

Nech Vám vášeň k akvaristike zostane navždy a nech Vám to pláva, priatelia ;-).

U mňa v kuchyni. (Foto: Lubomír Holubčík)

Boraras urophthalmoides. (Foto: Lubomír Holubčík)

Vážení akvapriatelja, to bol náš Pigeon. Nabudúce príde na rad zase niekto „akva-iný“. Ak máte želanie spoznať niekoho konkrétneho, sem s tipom → píšete na našu adresu [klub@akva.sk!](mailto:klub@akva.sk) Ak nie, potom sa nechajte prekvapiť naším výberom.

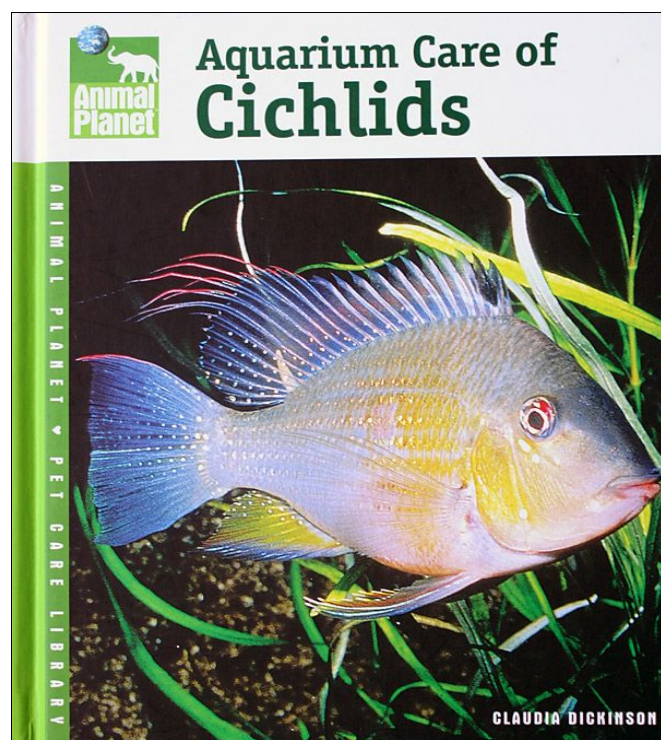
Pri príprave Akvajari. (Foto: Markéta Rejlková)

AQUARIUM CARE OF CICHLIDS

Claudia Dickinson – 2007 – T.F.H. Publications, 112 pp.

Markéta Rejlková

Málokterý československý akvarista si kupuje zahraniční literaturu – a pokud ano, tak se zpravidla jedná o knížky, zaměřené na užší skupinu ryb a napsané autory, považovanými ve světě za špičku v oboru. Rozhodně se nechystám tvrdit, že knížečka, kterou vám chci představit, do této kategorie spadá. Ačkoli je podle názvu věnovaná cichlidám a její autorka, Claudia Dickinson, má mezi cichlidáři velmi dobré jméno.

Aquarium Care of Cichlids, nebo po našem Akvarijní péče o cichlidy, je totiž příručkou pro naprosté začátečníky. Co víc byste také čekali od 112 stránek, z nichž dobrou polovinu zabírají fotografie? Vzhledem k menšímu formátu knížky a nikterak „přeplácané“ grafice se dostaneme k zhruba třicítce stran textu. Na tak velkou a veskrze zajímavou skupinu, jakou jsou cichlidy! Předpokládám, že vás teď nutně napadá otázka, proč stojí za to o takové knížečce psát u nás recenzi?

Ona to nebude ani tak recenze, jako zamyšlení – ale začnu postupně, tedy od toho, co nám tahle knížka dá. Resp. co dá začátečníkovi, pro kterého je určená. Je psána stylem „pro celou rodinu“, takže lehčím a přitom poutavým tónem. Kdyby cichlidy nebyly mojí srdcovou záležitostí, po přečtení knihy (vlastně už po první kapitole) bych se do nich zamilovala. Dozvíme se o nich mnohé zajímavosti (dokonce i z odbornějšího soudku – kdo z vás ví něco bližšího o zubech cichlid?) a získáme dojem, že svět cichlid je naprosto fascinující. Přitom toho autorka dosáhne nenásilnou a vtípnou formou.

Kromě téhle ohromné motivace, kterou považují za nesmírně důležitou součást literatury pro začátečníky, je knížka „prosáklá“ základními doporučeními k chovu cichlid. Autorka má velmi střízlivý a praktický přístup k akvaristice – výměna vody, péče o její kvalitu a dostatečně velká akvária. To vše opakuje dokola, aniž by poskytovala umělé vzorečky; působí to jednoduše a vrývá se to do paměti, takže čtenář získá dojem, že voda a prostor jsou klíčem k úspěchu. Heuréka!

Při srovnání s překladovými příručkami, které u nás vycházejí, tedy Claudia Dickinson boduje na plné čáře. I ona se věnuje podrobně krmivu (živému!), technice, zařízení akvária a jeho zabíhání... ale řečeno syrově, nepíše žádné blbosti. Má s chovem cichlid bohaté zkušenosti, takže její rady jsou čistě praktické. Zároveň se nebojí ani odbornějších témat a čtenáře poměrně podrobně seznamuje např. se stresem ryb, jeho příznaky a příčinami. Zas a znovu klade důraz na prevenci problémů, na výměnu vody a nepřerybňování akvária.

Kdykoliv se dostává přímo k samotným cichlidám, vždy nabádá k důkladnému studiu dalších zdrojů. Najdeme tu sice přehled druhů, vhodných pro začátečníky (deset druhů a dva extra, protože jim málokterý začátečník odolá – skaláři a oceláři), ale k volbě cichlid nabádá autorka přistupovat až po uvážlivém výběru a v této příručce se s tím tématem nezkouší vypořádat, protože je to podle ní na dlouhé studium!

Suma sumárum, knížka Claudie Dickinson ve vás vyvolá pocit, že chcete a musíte mít cichlidy; že vás bude bavit si mezi nimi vybírat a studovat jejich nároky; že jim chcete dát to, co potřebují, protože pak si budete dlouho užívat vašeho nového koníčka; že je to vlastně jednoduché: spíš než kupovat léčiva stačí pořídit hoodně velkou nádrž, dát do ní přiměřeně ryb a hlavně dbát na dobrou kvalitu vody, tj. pečovat o filtr a měnit často vodu. No vida, dá se to napsat do odstavce... ale autorka má opravdu styl, který zaujme. Pokud by si tuhle knížku přečetli všichni začátečníci, na internetových diskusích by bylo rázem poloprázdno. Textu nemám co vytknout – chcete-li se pustit jako nováčci do chovu cichlid, knížka vám dá přesně to, co potřebujete. Bodík dolů je za kýčovitě akvárium na straně 49 :-)) a také za chybějící popisky u fotografií. Na závěr jen povzdechnutí – pročpak se u nás překládá brak? A mimochodem, cena je o zhruba 1,5 EUR vyšší, než za jeden výtisk Akvárium Živě... to ale srovnávám nesrovnatelně.

Kde nakupovat:

Internetová knihkupectví cca 10 USD + poštovné

Jazyk: anglický

Hodnocení: 4/5